

REQUISITS FUNCIONALS DELS REGISTRES BIBLIOGRÀFICS

Informe final

Study Group on the Functional Requirements
for Bibliographic Records de l'IFLA
Aprovat per l'Standing Committee de la Section
on Cataloguing de l'IFLA

INTERNATIONAL FEDERATION OF LIBRARY ASSOCIATIONS AND INSTITUTIONS

REQUISITS FUNCIONALS DELS REGISTRES BIBLIOGRÀFICS

Informe final

Study Group on the Functional Requirements
for Bibliographic Records de l'IFLA
Aprovat per l'Standing Committee de la Section
on Cataloguing de l'IFLA

Setembre 1997

Amb esmenes i correccions fins a febrer de 2009

Traducció catalana d'Assumpció Estivill Rius

 **Biblioteca
de Catalunya**

Col·legi Oficial
de Bibliotecaris-
Documentalistes
de Catalunya

Barcelona, 2009

Edició: Biblioteca de Catalunya i Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya
Coordinació: Servei de Normalització Bibliogràfica
Correcció de textos: Ester Figa Estanyol
Disseny: clic traç, sccl

ISBN 978-84-7845-036-7
DL: B-32032-2009

Aquesta obra ha comptat amb l'assessorament terminològic del TERMCAT

Copyright © International Federation of Library Associations and Institutions.
Copyright © dels drets d'aquesta edició: Biblioteca de Catalunya i Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, amb llicència.
Copyright © de la traducció catalana: Assumpció Estivill Rius.

Catalan translation of: *Functional requirements for bibliographic records : final report* / IFLA Study Group on the Functional Requirements for Bibliographic Records ; approved by the Standing Committee of the IFLA Section on Cataloguing, September 1997, as amended and corrected through February 2009. — IFLA, 2009. <<http://www.ifla.org/en/publications/functional-requirements-for-bibliographic-records>>. Published with permission of the © holders.

La Biblioteca de Catalunya i el Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya es complauen en oferir-vos la traducció catalana dels *Functional requirements for bibliographic records* (FRBR). L'objectiu és facilitar la comprensió del model conceptual dels FRBR a tots els professionals de forma lliure i gratuïta. Els FRBR seran un referent a tenir en compte en el futur proper de la catalogació.

La Biblioteca de Catalunya —com a ens normatiu— i el Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya —en la seva tasca de suport a la millora de la professió— sumen els seus interessos per publicar en català aquest informe com una mostra més de la seva voluntat compartida d'impulsar el coneixement de les eines professionals i de promoure la col·laboració entre entitats afins de l'àmbit de les biblioteques.

Esperem que us resulti interessant i d'utilitat en el vostre desenvolupament professional.

Dolors Lamarca

Directora

Biblioteca de Catalunya

Eulàlia Espinàs

Presidenta

Col·legi Oficial de Bibliotecaris-
Documentalistes de Catalunya

Sumari

MEMBRES DE L'STUDY GROUP ON THE FUNCTIONAL REQUIREMENTS FOR BIBLIOGRAPHIC RECORDS DE L'IFLA 9

PRÒLEG A LA TRADUCCIÓ CATALANA 11

1. INTRODUCCIÓ 13

- 1.1 Antecedents 13
- 1.2 Abast 15
- 1.3 Àrees d'estudi complementari 16

2. OBJECTIUS, ABAST I METODOLOGIA 18

- 2.1 Objectius de l'estudi 18
- 2.2 Abast 18
- 2.3 Metodologia 20
- 2.4 Components de l'estudi 21

3. ENTITATS 22

- 3.1 Panoràmica general 22
- 3.2 Les entitats 25
- 3.3 Entitats agregades i entitats components 34

4. ATRIBUTS 36

- 4.1 Atributs de les entitats 36
- 4.2 Atributs d'una obra 38
- 4.3 Atributs d'una expressió 40
- 4.4 Atributs d'una manifestació 44
- 4.5 Atributs d'un ítem 51
- 4.6 Atributs d'una persona 53
- 4.7 Atributs d'una entitat corporativa 54
- 4.8 Atributs d'un concepte 55
- 4.9 Atributs d'un objecte 55
- 4.10 Atributs d'un esdeveniment 56
- 4.11 Atributs d'un lloc 56

5. RELACIONS 57

- 5.1 Relacions bibliogràfiques en el context del model 57
- 5.2 Relacions representades en els diagrames de nivell superior 58
- 5.3 Altres relacions entre les entitats del grup 1 62

6. TASQUES DELS USUARIS 76

- 6.1 Correspondències dels atributs i de les relacions amb les tasques dels usuaris 76
- 6.2 Assignació d'un valor relatiu a les tasques dels usuaris 77

7. REQUISITS BÀSICS DELS REGISTRES BIBLIOGRÀFICS NACIONALS **87**

7.1 Nivell bàsic de funcionalitat **87**

7.2 Requisits bàsics de les dades **88**

7.3 Registre bibliogràfic nacional de nivell bàsic **97**

APÈNDIX A **101**

Correspondències dels elements de dades ISBD, GARE i GSARE amb els atributs lògics **101**

ÍNDEX **117**

Membres de l'Study Group on the Functional Requirements for Bibliographic Records de l'IFLA

Olivia Madison (*Presidenta*)
Iowa State University Library

John Byrum, Jr.
Library of Congress

Suzanne Jouguelet
Bibliothèque nationale de France

Dorothy McGarry
University of California, Los Angeles

Nancy Williamson
Faculty of Information Studies, University of Toronto

Maria Witt
Médiathèque de la Cité des Sciences, París

Assessors

Tom Delsey
National Library of Canada

Elizabeth Dulabahn
Library of Congress

Elaine Svenonius
University of California, Los Angeles

Barbara Tillet
Library of Congress

Membres i assessors anteriors

Nancy John (*Presidenta*, agost 1993–agost 1995)
University Library, University of Illinois at Chicago

Ben Tucker (*Assessor*, juny 1992–juny 1993)
Library of Congress

Pròleg a la traducció catalana

La traducció catalana de l'informe *Functional requirements for bibliographic records* (FRBR) arriba amb un cert retard, ja que el text original es va publicar el 1998, però arriba a temps. Durant més d'una dècada l'informe ha generat una extensa bibliografia que, entre altres qüestions, examina els aspectes teòrics del model conceptual de l'univers bibliogràfic que es proposa al text, l'impacte que pot tenir en la normativa catalogràfica nacional i internacional i en els formats, els avantatges i els problemes que es poden derivar de l'aplicació pràctica del model als diversos tipus de recursos bibliogràfics, de la posada en marxa de diversos projectes de recerca i de prototips que s'hi basen, i de la relació del model entitat/relació, del qual parteix l'informe per analitzar els requisits funcionals del registre bibliogràfic, amb altres models. Tanmateix, no ha estat fins al 2009 que l'informe de l'IFLA ha començat a tenir conseqüències directes sobre la teoria en què es fonamenta la pràctica catalogràfica i sobre aquesta pràctica mateixa.

L'*Statement of international cataloguing principles* —o Declaració de principis internacionals de catalogació—, que es va publicar el febrer de 2009, parteix de la definició de les entitats de l'univers bibliogràfic que s'inclouen en el model FRBR, i fa referència als atributs i a les relacions que s'hi dibuixen. Així mateix, els objectius i les funcions del catàleg que s'incorporen en els Principis parteixen de les tasques que l'usuari fa en el catàleg que, en l'informe de l'IFLA, guien l'anàlisi del registre bibliogràfic. Els Principis de 2009 reemplacen la declaració anterior, de 1961, coneguda com a *Principis de París*, i n'amplien l'abast a tots els tipus de recursos bibliogràfics i al conjunt de totes les dades bibliogràfiques i d'autoritats que s'usen en catàlegs de biblioteques. Com els Principis de París mateixos, tenen la voluntat de ser el fonament teòric per a la posada al dia dels codis de catalogació elaborats per la comunitat bibliotecària.

Per un altre costat, el conjunt de directrius i instruccions *RDA: resource description and access*, que ha de substituir les AACR2 i que té anunciada la publicació definitiva per al novembre de 2009, es declara conforme amb els models FRBR i FRAD¹ de l'IFLA, de manera que la seva estructura s'organitza al voltant de les entitats definides en el model FRBR, dels atributs que caracteritzen aquelles entitats i de les relacions que s'estableixen entre elles. Així mateix, el seus principis directors s'inspiren directament en l'*Statement of international cataloguing principles* que, com s'ha explicat més amunt, parteixen també del marc conceptual traçat en aquell model.

És de preveure que les RDA tinguin, com van tenir les AACR2, una influència molt notòria en altres codis de catalogació nacionals, i fins i tot que assoleixin un grau d'internacionalització més alt que les regles predecessores, ja que són diversos els països amb una tradició catalogràfica pròpia que estudien l'adopció del codi angloamericà. En el cas de Catalunya, que en els anys vuitanta ja va optar per les AACR2, és obvi que el seu futur catalogràfic passa per les RDA. Tanmateix, els canvis no s'esdevindran d'un dia per l'altre, i per això aquesta traducció arriba amb el temps suficient perquè els catalogadors catalans es familiaritzin amb uns conceptes i una terminologia que són nous i coneguin les bases teòriques en què es recolzarà, a partir d'ara, la normativa de catalogació.

Assumpció Estivill
Juliol de 2009

¹ *Functional requirements for authority data: a conceptual model*. Edited by Glenn E. Patton. München: K.G. Saur, 2009. (IFLA series on bibliographic control; 34). Els *Functional requirements for authority data* (FRAD), que s'han publicat a final de juny de 2009, apliquen el model entitat/relació a l'anàlisi de les dades d'autoritat. Properament el treball iniciat amb l'informe FRBR es clourà amb la publicació dels *Functional requirements for subject authority data* (FRSAD) que apliquen la mateixa metodologia a l'anàlisi de les dades d'autoritat de matèria.

1 INTRODUCCIÓ

1.1 Antecedents

Fa gairebé quaranta anys, la International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) va iniciar una revisió dels fonaments de la teoria i la pràctica de la catalogació en l'àmbit internacional. El primer resultat important d'aquest esforç va ser el conjunt de principis de catalogació acordats a un congrés internacional que va tenir lloc a París el 1961, que després van ser coneguts com a *Principis de París*. A l'International Meeting of Cataloguing Experts, que va tenir lloc a Copenhaguen el 1969, es va iniciar una segona empresa clau amb l'adopció d'una resolució per establir estàndards internacionals per a la forma i el contingut de les descripcions bibliogràfiques. El primer dels estàndards desenvolupats d'acord amb aquesta resolució, la *International standard bibliographic description for monographic publications* (ISBD (M)), es va publicar el 1971. En els anys següents a aquelles iniciatives inicials, els *Principis de París* i les ISBD van ser el fonament bibliogràfic de codis de catalogació nous i revisats, tant nacionals com internacionals.

Tanmateix, durant aquell període l'entorn en què operaven els principis i els estàndards de catalogació va canviar radicalment. Els factors clau que han contribuït al canvi han estat la introducció i el desenvolupament continuat de sistemes automatitzats per a la creació i el processament de dades bibliogràfiques, i el creixement de bases de dades a gran escala, tant d'abast nacional com internacional, que contenen els registres aportats i usats per milers de biblioteques que participen en programes de catalogació compartida. L'augment de la catalogació compartida ha estat impulsat no només per les oportunitats que presenten les noves tecnologies, sinó també per la necessitat cada vegada més gran de reduir els costos de la catalogació minimitzant l'esforç de duplicar-la. Les pressions econòmiques també han empès els bibliotecaris a intentar simplificar el procés de catalogació i a incrementar la catalogació de "nivell mínim" per tal de mantenir el ritme amb el creixement continuat de la producció editorial. En l'altra cara de la moneda hi ha hagut la necessitat d'adaptar els codis i les pràctiques de catalogació perquè acullin els canvis que són resultat de l'emergència de noves formes de publicació electrònica, i l'aparició de l'accés en xarxa als recursos d'informació. D'importància similar hi ha també la necessitat de donar una resposta més eficaç a les expectatives i necessitats dels usuaris que cada vegada són més variades.

Aquest entorn de canvi va ser el teló de fons del Seminar on Bibliographic Records, celebrat a Estocolm el 1990 i patrocinat per l'Universal Bibliographic Control and International MARC (UBCIM)

Programme i la Division of Bibliographic Control de l'IFLA. Els participants en el seminari van conèixer la realitat econòmica que havien d'acarar les biblioteques i la necessitat de reduir el cost de la catalogació, però també van admetre la importància de satisfer les necessitats dels usuaris i de resoldre de manera més eficaç l'àmplia gamma de necessitats associades amb els diversos tipus de material i els diversos contextos en què s'utilitzen els registres bibliogràfics. Es va convenir que la pressió continuada per fer una catalogació de "nivell mínim" requeria una revisió acurada de la relació entre els elements individuals de dades del registre i les necessitats de l'usuari. També es va admetre que en aquest context la viabilitat de programes compartits de catalogació, tant en l'àmbit nacional com en l'internacional, requeria l'acord d'un estàndard que definís un registre de nivell "bàsic" o "fonamental".

En el seminari d'Estocolm es van adoptar nou resolucions, una de les quals porta directament a aquest estudi. Aquella resolució requeria la realització d'un estudi que definís els requisits funcionals dels registres bibliogràfics. El marc de referència que es va desenvolupar poc després per a l'estudi en mencionava el propòsit i l'abast de la manera següent:

El propòsit d'aquest estudi és traçar en termes definits clarament les funcions del registre bibliogràfic amb relació als diferents suports, a les diferents aplicacions, i a les diferents necessitats dels usuaris. L'estudi ha de fer referència a la gamma completa de funcions del registre bibliogràfic en el sentit més ampli —és a dir, ha de tenir en compte un registre que inclogui no sols els elements descriptius, sinó també els punts d'accés (nom, títol, matèria, etc.), els altres elements "organitzadors" (classificació, etc.), i les notes.

L'objectiu de l'estudi era establir un marc que proporcionés una comprensió clara, precisa i compartida per tothom de sobre què ha de proporcionar informació el registre bibliogràfic, i sobre què s'espera que accomplixi el registre per donar resposta a les necessitats dels usuaris.

El marc de referència de l'estudi donava un segon encàrrec al grup de treball: recomanar un nivell bàsic de funcionalitat i uns requisits bàsics de dades per als registres creats pels centres bibliogràfics nacionals. El propòsit de formular recomanacions per a un registre nacional de nivell bàsic era satisfer la necessitat, identificada al seminari d'Estocolm, de disposar d'un estàndard de nivell bàsic que permetés als centres bibliogràfics nacionals de reduir els costos de catalogació mitjançant la creació, segons calgués, de registres de nivell inferior al complet, però assegurant, al mateix temps, que els registres produïts pels centres bibliogràfics nacionals satisfan les necessitats essencials dels usuaris.

L'Standing Committee de la Section on Cataloguing de l'IFLA va aprovar el marc de referència de l'estudi en el congrés de l'IFLA celebrat, el 1992, a Nova Delhi. Els membres del grup d'estudi procedien de la Section on Cataloguing i de la Section on Classification and Indexing.

El grup d'estudi va completar les seves llargues deliberacions sobre l'esborrany de l'informe la tardor de 1995. Els assessors del grup es van encarregar d'escriure diversos documents de treball intermedis i l'esborrany complet de l'informe. El maig de 1996, l'esborrany de l'informe es va enviar als membres de la Section on Cataloguing de l'IFLA i als comentaristes voluntaris de l'estudi, i es va procedir a la seva revisió internacional per un període de sis mesos. L'esborrany de l'informe també va estar disponible electrònicament a la pàgina web de la secció per facilitar que altres individus i organismes el revisessin i comentessin. Com a resultat dels sis mesos de revisió, el grup d'estudi va rebre quaranta respostes de setze països. La majoria dels comentaris feien referència a l'organització de l'esborrany de l'informe, a la definició de termes, a la metodologia i a les conclusions relatives als requisits de tipus específics de materials. Els revisors van recomanar la inclusió de més exemples per clarificar definicions i conceptes.

El grup d'estudi es va reunir el febrer de 1997 per discutir els comentaris de la revisió internacional i decidir com revisar l'informe. Després d'aquesta reunió els assessors van incorporar les revisions finals a l'informe. La Sra. Olivia Madison, presidenta del grup d'estudi, va presentar l'informe final a l'Standing Committee de la Section on Cataloguing de l'IFLA durant la 63a General Conference de la International Federation of Library Associations and Institutions que va tenir lloc a Copenhaguen, Dinamarca, el 1997. L'Standing Committee va aprovar l'informe final del grup d'estudi a la seva reunió del 5 de setembre de 1997.

1.2 Abast

Els termes de referència de l'estudi requerien el desenvolupament d'un marc que identifiqués i definís clarament les entitats que són d'interès per als usuaris de registres bibliogràfics, els atributs de cada entitat i els tipus de relacions que tenen lloc entre les entitats. Es pretenia produir un model conceptual que servís de base per relacionar atributs i relacions específics (reflectits en el registre com a elements de dades distints) amb les diverses tasques que els usuaris fan en el catàleg quan consulten registres bibliogràfics.

L'estudi no fa suposicions *a priori* sobre el registre bibliogràfic en si mateix, ni en termes de contingut ni d'estructura. Pren una aproximació centrada en l'usuari per analitzar els requisits de dades en la mesura que pretén definir de manera sistemàtica sobre què espera trobar informació l'usuari en un registre bibliogràfic, i com la utilitza. L'estudi fa servir la tècnica d'anàlisi entitat/relació que comença aïllant les entitats que són els objectes clau d'interès dels usuaris de registres bibliogràfics. A continuació, l'estudi identifica les característiques o els atributs associats amb cada entitat, i les relacions entre les entitats que són més importants per als usuaris a l'hora de formular cerques bibliogràfiques, interpretar les respostes a aquestes cerques, i "navegar" per l'univers de les entitats descrites en els registres bibliogràfics. El model desenvolupat a l'estudi és comprensiu pel que fa a l'abast, però no és exhaustiu en termes de les entitats, els atributs i les relacions que defineix. El model opera en el nivell conceptual; no amplia l'anàlisi al nivell que caldria per a un model de dades totalment desenvolupat.

Per als propòsits de l'estudi, es considera que els usuaris de registres bibliogràfics abracen un espectre ampli que inclou no sols el personal i els usuaris de la biblioteca, sinó també editors, distribuïdors, detallistes i proveïdors, així com els usuaris de serveis d'informació establerts fora de l'entorn bibliotecari tradicional. L'estudi també té en compte l'àmplia gamma d'aplicacions en què s'usen els registres bibliogràfics: en el context de les compres o adquisicions, la catalogació, la gestió de l'inventari, el préstec local i interbibliotecari, i la preservació, així com en els serveis de referència i recuperació de la informació. Com a resultat, els atributs i les relacions identificats a l'estudi reflecteixen l'amplitud de l'ús que es fa de la informació bibliogràfica, i la importància que tenen per als usuaris els aspectes del contingut i la forma dels materials descrits en els registres bibliogràfics.

L'estudi també intenta ser comprensiu pel que fa a la gamma de materials, suports i formats que comprèn. El grup d'estudi va recórrer a un ampli ventall de fonts per identificar dades relatives a materials textuals, cartogràfics, audiovisuals, gràfics i tridimensionals; sobre suports en paper, pel·lícula, cinta magnètica i òptics, i per a formes d'enregistrament acústic, elèctric, digital i òptic.

Els elements bàsics del model desenvolupat per a l'estudi —les entitats, els atributs i les relacions— es van derivar de l'anàlisi lògica de les dades que normalment s'expressen en registres bibliogràfics. Entre les fonts principals usades en l'anàlisi hi ha el conjunt de textos *International standard bibliographic description* (ISBD), les *Guidelines for authority and reference entries* (GARE), les *Guidelines for subject authority and reference entries* (GSARE), i l'*UNIMARC manual*. Es van obtenir dades addicionals d'altres fonts, com ara les *AITF categories for the description of works of art*, de les opinions proporcionades per experts a qui es va consultar a mesura que es preparaven esborranys de l'informe, d'una revisió exhaustiva d'estudis d'usuaris publicats, i dels comentaris rebuts com a part del procés de revisió internacional de l'esborrany de l'informe.

És important assenyalar que el model desenvolupat per a l'estudi no cobreix l'extensa gamma d'atributs i de relacions que normalment s'expressen en els registres d'autoritat. El model defineix les entitats en què se centren els registres d'autoritat —persones, entitats corporatives, conceptes, etc.—, i representa les relacions entre aquestes entitats i les entitats descrites en el registre bibliogràfic *per se*. El model també defineix atributs d'aquelles entitats en la mesura que aquests atributs s'expressen normalment en el registre bibliogràfic. Però no analitza les dades addicionals que s'enregistren habitualment en un registre d'autoritats, i tampoc no analitza les relacions entre aquelles entitats que generalment s'expressen en l'estructura de referències del catàleg. Si bé es reconeix que caldria un nivell d'anàlisi més extens per tal de desenvolupar una anàlisi conceptual completa, el marc de referència de l'estudi actual, centrat en les dades bibliogràfiques, ben diferenciades de les dades d'autoritat, i les limitacions del temps disponible per a l'estudi, van excloure aquell nivell d'anàlisi més ampli. No obstant això, el grup d'estudi reconeix la necessitat d'ampliar el model en el futur a les dades d'autoritat.

Les recomanacions d'un registre bibliogràfic nacional de nivell bàsic es van fer a partir de la valoració de la importància relativa dels atributs i de les relacions identificats en el model en referència a les tasques de l'usuari definides a l'estudi. La valoració es va basar en gran part en el coneixement i l'experiència dels membres i assessors del grup d'estudi, i es va complementar amb testimonis aportats per estudis empírics aplegats a la bibliografia sobre biblioteconomia, així com amb avaluacions de diversos experts aliens al grup de treball.

1.3 Àrees d'estudi complementari

El model desenvolupat a l'estudi representa un primer intent d'establir un marc lògic per ajudar a entendre primer, i a desenvolupar després, les convencions de la descripció bibliogràfica. Pretén proporcionar una base per a la comprensió comuna i la discussió posterior, però no aspira a dir la darrera paraula sobre les qüestions tractades. Alguns aspectes del model mereixerien una anàlisi més detallada, i algunes de les seves dimensions es podrien ampliar. Per dur a terme el segon encàrrec del marc de referència, el grup d'estudi va usar el model com a base per a les recomanacions sobre el registre bibliogràfic nacional de nivell bàsic. Tanmateix, s'espera que el model sigui un punt de partida útil per a estudis de seguiment que siguin d'interès per a les persones involucrades en el disseny de codis de catalogació i de sistemes de creació, de gestió i d'ús de dades bibliogràfiques.

El model es podria estendre per aplicar-lo a les dades addicionals que normalment s'anoten en registres d'autoritat. En concret, cal una anàlisi complementària de les entitats que són el centre d'interès de les autoritats de matèria, els tesaurus i els esquemes de classificació, i de les relacions entre aquelles entitats.

Alguns aspectes del model mereixerien un examen més detallat. Es podria ampliar la identificació i la definició d'atributs de diversos tipus de material mitjançant una revisió addicional per part d'experts i amb estudis d'usuaris. En concret, la noció de “serialitat” i la natura dinàmica de les entitats enregistrades en formats digitals requeririen una anàlisi addicional.

El model desenvolupat per a aquest estudi representa, en la mesura possible, una visió “generalitzada” de l'univers bibliogràfic; està pensat perquè sigui independent de qualsevol codi de catalogació concret o de la implementació dels conceptes que representa. Tanmateix, en alguns aspectes és arbitrari en el sentit que reflecteix aquella noció que, en aquests tipus de models, normalment s'anomena “convencions de treball” (p. ex., en els criteris usats per definir els límits d'una obra). Els responsables del desenvolupament de codis nacionals de catalogació poden trobar útil adaptar el model perquè reflecteixi les “convencions de treball” o els principis operatius que s'apliquen en el seu propi context cultural i la seva tradició bibliogràfica. Un exercici d'aquest tipus podria proporcionar idees útils sobre els conceptes lògics que s'expressen en codis nacionals, i ajudar els seus dissenyadors a articular aquells conceptes de manera més precisa i a expressar-los amb més coherència quan es desenvolupin codis que satisfacin nous requisits.

En l'àmbit internacional, les correspondències del model entre els atributs i les relacions individuals, per un costat, i l'ús de les dades bibliogràfiques, per un altre, podrien servir com un marc útil per reavaluar les convencions i els estàndards d'enregistrament de dades de cara a racionalitzar l'esforç dedicat a la “normalització” de les dades bibliogràfiques. També podria ajudar a plantejar investigacions sobre el potencial de mitjans més econòmics de captura de dades. En la mateixa línia, les recomanacions relatives al registre bibliogràfic nacional de nivell bàsic podrien ser un punt de partida útil per reprendre el treball d'elaboració d'una ISBD concisa per part de l'Standing Committee de la Section on Cataloguing de l'IFLA.

L'anàlisi entitat/relació del model també podria servir com un marc conceptual útil per revisar les estructures emprades per emmagatzemar, visualitzar i comunicar dades bibliogràfiques. Es podrien fer estudis addicionals sobre les implicacions pràctiques de reestructurar els formats MARC perquè expressessin més directament les relacions jeràrquiques i recíproques traçades en el model. Un examen d'aquest tipus podria oferir un nou enfocament de la qüestió coneguda com a “versions múltiples”. El model també es podria ampliar en profunditat per tal de crear un model de dades totalment desenvolupat que fos el punt de partida per al disseny d'una base de dades experimental que permetés d'avaluar l'eficàcia i l'efectivitat d'una estructura de base de dades dissenyada segons el model.

2 OBJECTIUS, ABAST I METODOLOGIA

2.1 Objectius de l'estudi

L'estudi té dos objectius principals. El primer consisteix a proporcionar un marc definit i estructurat clarament per relacionar les dades que figuren en els registres bibliogràfics amb les necessitats dels usuaris d'aquells registres. El segon objectiu consisteix a recomanar un nivell bàsic de funcionalitat per als registres creats pels centres bibliogràfics nacionals.

2.2 Abast

Per als propòsits d'aquest estudi un registre bibliogràfic es defineix com un conjunt de dades que s'associen amb les entitats descrites en catàlegs de biblioteques i en bibliografies nacionals. Inclosos en aquest conjunt de dades hi ha els elements de dades descriptives, com ara aquells que es defineixen en els textos de la *International standard bibliographic description* (ISBD); els elements de dades emprats en encapçalaments de persones, entitats corporatives, títols i matèries que funcionen com a mecanismes d'ordenació o entrades d'índex; altres elements de dades emprats per organitzar un fitxer de registres, com ara números de classificació; anotacions del tipus resums o sumaris, i dades que fan referència als exemplars de les col·leccions bibliotecàries, com ara números de registre i signatures topogràfiques.

Les dades associades a persones, entitats corporatives, títols i matèries només s'analitzen en la mesura que funcionen com a encapçalaments o entrades d'índex dels registres que descriuen les entitats bibliogràfiques. Aquest estudi no analitza aquelles dades addicionals associades amb persones, entitats corporatives, obres i matèries que normalment només s'anoten en registres d'autoritat.

L'estudi pretén ser comprensiu en allò que fa referència a la diversitat de materials que comprèn. Les dades incloses a l'estudi corresponen a materials textuais, musicals, cartogràfics, audiovisuals, gràfics i tridimensionals; abracen tota la gamma de suports físics descrits en els registres bibliogràfics (paper, pel·lícula, cinta magnètica, suports òptics, etc.); inclouen tots els formats (llibres, fulls solts, discos, cassetts, cartutxs, etc.), i reflecteixen totes les formes d'enregistrament de la informació (analògica, acústica, elèctrica, digital, òptica, etc.).

L'estudi dona per suposat que les dades incloses en els registres bibliogràfics produïts per a bibliografies nacionals i catàlegs de biblioteca són emprades per una àmplia gamma d'usuaris: lectors, estudiants, investigadors, personal bibliotecari, editors, distribuïdors, llibreters, empreses de serveis d'informació, gestors de drets de propietat intel·lectual, etc. L'estudi té en compte la gran varietat d'aplicacions, tant de l'entorn bibliotecari com de fora, en què s'usen les dades dels registres bibliogràfics: desenvolupament de col·leccions, adquisicions, catalogació, producció d'instruments de descripció i bibliografies, gestió de l'inventari, preservació, préstec, préstec interbibliotecari, referència i recuperació de la informació.

En el context d'aquestes aplicacions els usuaris poden usar els registres bibliogràfics per a molts propòsits, per exemple: per determinar quins recursos d'informació existeixen, potser sobre una matèria concreta o per una persona determinada, dins d'un "univers" concret (p. ex., dins de la totalitat de recursos d'informació disponibles, dins de la producció editorial d'un país concret, en els fons d'una biblioteca o d'un grup de biblioteques, etc.); per verificar l'existència i/o la disponibilitat d'un document concret amb l'objectiu d'adquirir-lo, o demanar-lo o deixar-lo en préstec; per identificar la font o les fonts d'on es pot obtenir un document i les condicions en què és disponible; per determinar si ja hi ha un registre per a un ítem que s'afegeix a la col·lecció o si cal crear un registre nou; per fer el seguiment d'un ítem al llarg d'un procés com ara el d'enquadernació o un tractament de conservació; per determinar si un ítem es pot prestar o se li pot fer un préstec interbibliotecari; per seleccionar un document o un grup de documents que satisfaci les necessitats d'informació de l'usuari; o per determinar els requisits físics per a l'ús d'un ítem amb relació a les capacitats de l'usuari o als requisits especials d'un equip de reproducció, a la capacitat de processament, etc.

Per als propòsits d'aquest estudi, els requisits funcionals dels registres bibliogràfics es defineixen en relació amb les tasques genèriques següents que els usuaris realitzen quan cerquen i utilitzen les bibliografies nacionals i els catàlegs de biblioteca:

- ús de les dades per **trobar** materials que corresponen als criteris de cerca establerts per l'usuari (p. ex., en el context d'una cerca de tots els documents sobre una matèria, o d'una cerca d'un enregistrament publicat amb un títol concret);
- ús de les dades recuperades per **identificar** una entitat (p. ex., per confirmar que el document descrit en un registre es correspon amb el document cercat per l'usuari, o per distingir entre dos textos o enregistraments que tenen el mateix títol);
- ús de les dades per **seleccionar** una entitat que sigui apropiada a les necessitat de l'usuari (p. ex., per seleccionar un text en una llengua que l'usuari entengui, o per triar una versió d'un programa d'ordinador que sigui compatible amb el maquinari i el sistema operatiu disponible a l'usuari);
- ús de les dades per adquirir o **obtenir** accés a l'entitat descrita (p. ex., per fer una comanda de compra, per fer una sol·licitud de préstec d'un exemplar d'un llibre de la col·lecció d'una biblioteca, o per accedir en línia a un document electrònic emmagatzemat en un ordinador remot).

2.3 Metodologia

La metodologia emprada en aquest estudi es basa en la tècnica d'anàlisi entitat/relació que s'usa en el desenvolupament de models conceptuals per a sistemes de bases de dades relacionals. Si bé l'estudi no pretén ser un punt de partida directe per al disseny de bases de dades bibliogràfiques, la tècnica es va triar com a base metodològica perquè proporciona una aproximació estructurada a l'anàlisi dels requisits de dades que facilita els processos de definició i delimitació que es van establir com a marc de referència de l'estudi.

El primer pas en la tècnica d'anàlisi entitat/relació és aïllar els objectes clau que són d'interès per als usuaris de la informació en una àrea concreta. Aquests objectes d'interès o entitats es defineixen al nivell més alt possible. És a dir, l'anàlisi se centra primer no en les dades individuals, sinó en les “coses” que les dades descriuen. Així, doncs, cada una de les entitats definides en el model és el punt central d'una agrupació de dades. Per exemple, un diagrama entitat/relació per a un sistema de gestió de personal identificaria probablement “empleat” com una entitat d'interès per als usuaris d'aquest sistema.

En el nivell superior o general, un diagrama entitat/relació també representa les relacions que normalment s'estableixen entre un tipus d'entitat i un altre. Per exemple, el model d'un sistema de gestió del personal indicaria probablement una relació recíproca entre l'entitat “empleat” i l'entitat “càrrec”: un empleat “ocupa” un càrrec; un càrrec “és ocupat per” un empleat.

Una vegada s'ha traçat l'estructura general mitjançant la identificació de les entitats principals i les relacions que hi ha entre elles, el pas següent en la metodologia és identificar les característiques o els atributs importants de cada entitat. Per exemple, en el context d'un sistema de gestió del personal, els atributs associats amb un empleat poden incloure el nom de l'empleat, l'adreça, la data de naixement, el número de la seguretat social, etc.

Com una extensió de la tècnica emprada per representar les relacions entre tipus d'entitats, la metodologia d'anàlisi entitat/relació també es pot aplicar a un nivell més detallat per representar les relacions específiques que s'estableixen entre les entitats concretes. Per exemple, el model d'un sistema de gestió del personal podria mostrar que hi poden haver relacions entre un empleat individual i un altre empleat (p. ex., una relació matrimonial). Si aquestes relacions són significatives per als usuaris de la informació del domini que es modela, es definiran com a part del model.

L'estructura entitat/relació derivada de l'anàlisi d'entitats, d'atributs i de relacions s'ha emprat en aquest estudi com a marc de referència per valorar la rellevància de cada atribut i relació a les tasques que fan els usuaris de les dades bibliogràfiques. Es fa la correspondència de cada un dels atributs i de les relacions a les quatre tasques genèriques de l'usuari definides a l'estudi, i s'assignen valors relatius als atributs i a les relacions amb referència a la tasca realitzada i a l'entitat que és objecte de l'interès de l'usuari.

L'estructura entitat/relació i la correspondència d'atributs i de relacions amb les tasques de l'usuari s'usen com a base de les recomanacions del grup d'estudi sobre un nivell bàsic de funcionalitat per als registres creats pels centres bibliogràfics nacionals. Les recomanacions se centren en aquelles tasques de l'usuari que es consideren primordials perquè les faciliti el registre bibliogràfic nacional. A partir dels valors relatius assignats als atributs i les relacions que donen suport a aquelles tasques, les recomanacions identifiquen els requisits específics de dades per al registre bàsic.

La tècnica d'anàlisi entitat/relació i les convencions per a la presentació gràfica que s'usen en aquest estudi es basen en gran part en la metodologia desenvolupada per James Martin, que ha estat perfilada en el seu llibre *Strategic data-planning methodologies* (Prentice-Hall, 1982). A l'hora de donar forma a la metodologia de l'estudi, també es van tenir en compte *Data modeling essentials* de Graeme Simsion (Van Nostrand Reinhold, 1994), *Data analysis: the key to data base design* de Richard Perkinson (QED Information Sciences, 1984) i *Fundamentals of database systems* de Ramez Elmasri i Shamkant Navanthe (Benjamin/Cummings, 1989). Es poden recomanar tots quatre llibres a les persones que s'interessen en els antecedents de l'anàlisi entitat/relació i en una aproximació més detallada del model.

2.4 Components de l'estudi

La tècnica d'anàlisi entitat/relació i la correspondència d'atributs i de relacions amb les tasques de l'usuari són el marc per a l'avaluació que es fa a l'estudi dels requisits de dades dels registres per tal que satisfacin les necessitats dels usuaris de la informació bibliogràfica; són també la base de les recomanacions del grup d'estudi sobre les dades bàsiques que s'han d'incloure en el registre bibliogràfic nacional. La resta de l'informe es divideix en dues parts principals. La primera estableix el model entitat/relació; la segona presenta les recomanacions del grup d'estudi pel que fa al registre bibliogràfic nacional de nivell bàsic.

La primera part de l'estudi consta de quatre capítols:

- El capítol 3 identifica les entitats usades en el model; les designa, les defineix i en descriu la naturalesa i l'abast.
- El capítol 4 analitza els atributs associats amb cada una de les entitats definides en el model, i proporciona definicions de cada un dels atributs. Aquesta anàlisi s'amplia a l'apèndix A, que inclou una llista completa dels elements individuals de dades associats amb cada atribut.
- El capítol 5 traça les relacions usades en el model, i defineix i desenvolupa la naturalesa de les relacions que operen en el nivell general del model, així com de les que operen entre casos específics d'entitats.
- El capítol 6 exposa les correspondències entre els atributs i les relacions associades amb cada entitat i les quatre tasques genèriques a les quals el registre bibliogràfic ha de donar suport, i mostra la rellevància de cada atribut o relació per a cada una de les tasques de l'usuari.

La segona part de l'estudi consta d'un sol capítol:

- El capítol 7 usa les correspondències del capítol 6 com a marc de referència per a les recomanacions del grup d'estudi relatives als requisits de dades bàsiques dels registres bibliogràfics nacionals.

L'informe també inclou un apèndix que posa en relació els atributs definits al capítol 4 amb els elements de dades definits als textos ISBD, a les *Guidelines for authority and reference entries* i a l'*UNIMARC manual*.

3 ENTITATS

3.1 Panoràmica general

Les entitats definides a l'estudi representen els objectes clau d'interès per als usuaris de les dades bibliogràfiques. Les entitats s'han dividit en tres grups. El primer grup inclou els productes de l'activitat intel·lectual o artística que s'anomenen o es descriuen en els registres bibliogràfics: *obra*, *expressió*, *manifestació* i *ítem*. El segon grup inclou les entitats responsables del contingut intel·lectual o artístic, de la producció física i distribució, o de la custòdia d'aquells productes: *persona* i *entitat corporativa*. El tercer grup inclou un conjunt addicional d'entitats que constitueixen la matèria de l'activitat intel·lectual o artística: *concepte*, *objecte*, *esdeveniment* i *lloc*.

A les seccions 3.1.1–3.1.3 es presenten les entitats de cada un dels tres grups de manera esquemàtica i simplificada, i es descriuen les relacions entre cada un dels tipus d'entitat.

A les seccions 3.2.1–3.2.10 es dona una explicació més detallada de cada una de les entitats definides en el model.

En el capítol 5 (seccions 5.2.1–5.2.3) es dona una explicació més detallada de les relacions entre els diferents tipus d'entitats descrites en els diagrames entitat/relació de les seccions 3.1.1–3.1.3.

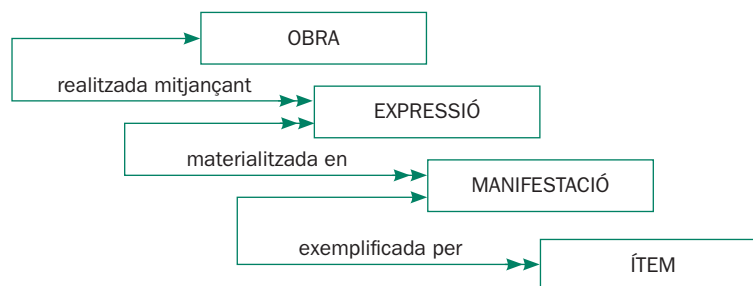
3.1.1 Entitats del grup 1: obra, expressió, manifestació, ítem

Les entitats del primer grup (tal com es mostren a la figura 3.1) representen els diversos aspectes d'allò que l'usuari pot trobar en els productes de l'activitat intel·lectual o artística. Les entitats definides com a *obra* (una creació intel·lectual o artística distinta) i com a *expressió* (la realització intel·lectual o artística d'una *obra*) representen el contingut intel·lectual o artístic. D'altra banda, les entitats definides com a *manifestació* (la materialització física de l'*expressió* d'una *obra*) i com a *ítem* (un exemplar concret d'una *manifestació*) representen la forma física.

Les relacions mostrades en el diagrama indiquen que una *obra* es pot realitzar mitjançant una o més d'una *expressió* (d'aquí la doble fletxa en la línia que enllaça *obra* amb *expressió*). D'altra banda, una *expressió* és la realització d'una sola i única *obra* (d'aquí la fletxa simple en la direcció contrària que enllaça l'*expressió* amb l'*obra*). Una *expressió* es pot materialitzar en una o més d'una *manifestació*; de manera

similar, una *manifestació* pot materialitzar una o més d'una *expressió*. Per la seva banda, una *manifestació* es pot exemplificar amb un o més d'un *ítem*; però un *ítem* només exemplifica una sola *manifestació*.

Figura 3.1: Entitats del grup 1 i relacions primàries

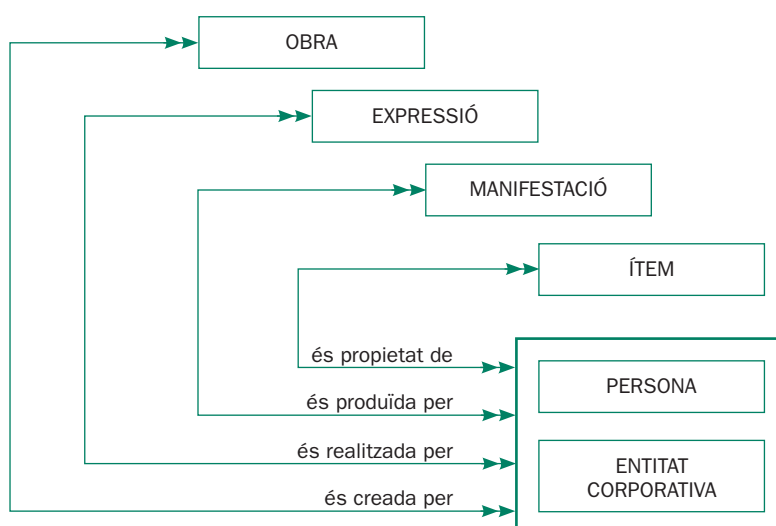

3.1.2 Entitats del grup 2: persona, entitat corporativa

Les entitats del segon grup (enquadrades amb traç gruixut a la figura 3.2) representen els responsables del contingut intel·lectual o artístic, de la producció física i la distribució, o de la custòdia de les entitats del primer grup. Les entitats del segon grup inclouen *persona* (un individu) i *entitat corporativa* (una organització o un grup d'individus i/o organitzacions).

El diagrama representa el tipus de relacions de “responsabilitat” que hi ha entre les entitats del segon grup i les entitats del primer. El diagrama mostra que una *obra* pot ser creada per una o més d'una *persona* i/o *entitat corporativa*. A la inversa, una *persona* o una *entitat corporativa* pot crear una o més d'una *obra*. Una *expressió* pot ser realitzada per una o més d'una *persona* i/o *entitat corporativa*, i una *persona* o una *entitat corporativa* pot realitzar una o més d'una *expressió*. Una *manifestació* pot estar produïda per una o més d'una *persona* o *entitat corporativa*; una *persona* o una *entitat corporativa* pot produir una o més d'una *manifestació*. Un *ítem* pot pertànyer a una o més d'una *persona* i/o *entitat corporativa*; una *persona* o una *entitat corporativa* pot ser propietària d'un o més d'un *ítem*.

Figura 3.2: Entitats del grup 2 i relacions de “responsabilitat”

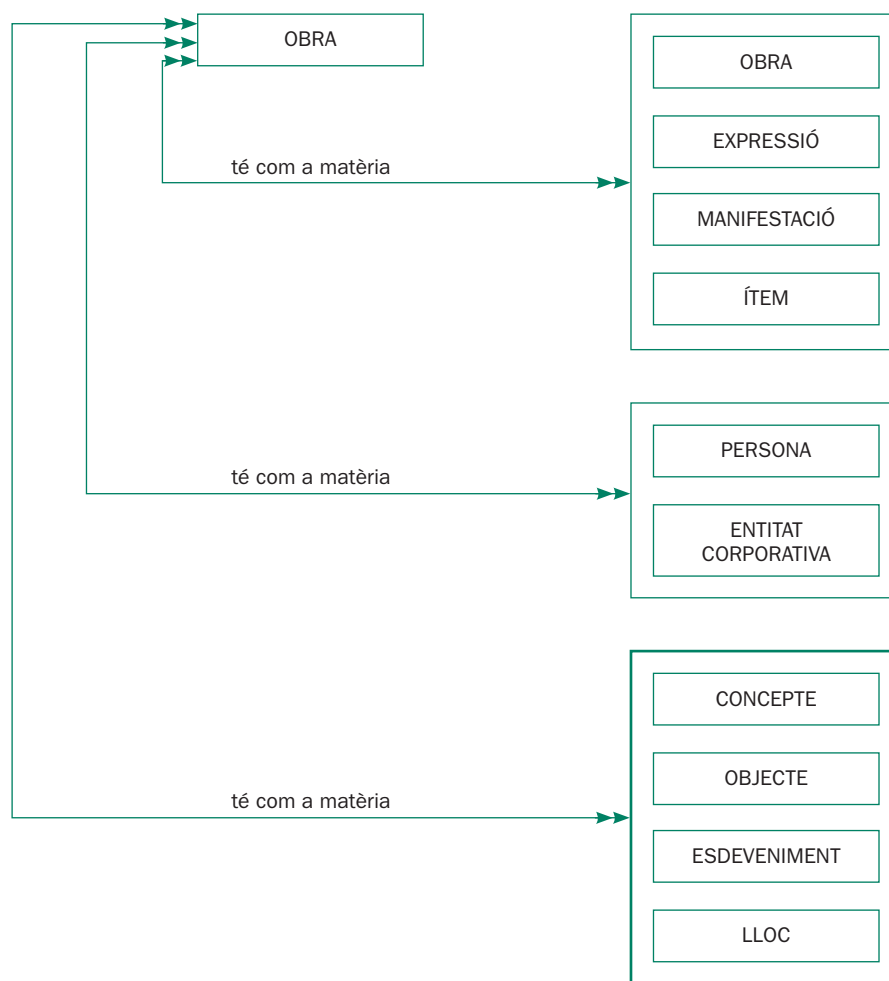
3.1.3 Entitats del grup 3: concepte, objecte, esdeveniment, lloc

Les entitats del tercer grup (enquadrades amb traç gruixut a la figura 3.3) representen un conjunt addicional d'entitats que constitueixen les matèries d'*obres*. El grup inclou *concepte* (una noció o una idea abstracta), *objecte* (una realitat material), *esdeveniment* (una acció o un fet), i *lloc* (una localització).

El diagrama representa les relacions de “matèria” entre les entitats del tercer grup i l'entitat *obra* del primer grup. El diagrama indica que una *obra* pot tenir com a matèria un o més d'un *concepte*, *objecte*, *esdeveniment* i/o *lloc*. A la inversa, un *concepte*, un *objecte*, un *esdeveniment* i/o un *lloc* poden ser la matèria d'una o més d'una *obra*.

El diagrama també representa les relacions de “matèria” entre una *obra* i les entitats del primer i segon grups. El diagrama indica que una *obra* pot tenir com a matèria una *obra*, una *expressió*, una *manifestació*, un *ítem*, una *persona* i/o una *entitat corporativa* o més d'una d'aquestes entitats.

Figura 3.3: Entitats del grup 3 i relacions de “matèria”

3.2 Les entitats

3.2.1 Obra

La primera entitat definida en el model és *obra*: una creació intel·lectual o artística distinta.

Una *obra* és una entitat abstracta; no hi ha cap objecte material que pugui ser designat com a *obra*. L'*obra* es reconeix mitjançant realitzacions individuals o *expressions* de l'*obra*, però l'*obra* en si mateixa només existeix en els continguts comuns que comparteixen les seves diverses *expressions*. Quan es fa referència a la *Iliada* d'Homer com una *obra*, el punt de referència no és una declamació o un text concret de l'*obra*, sinó la creació intel·lectual que hi ha al darrere de les diverses *expressions* de l'*obra*.

Atès que la noció d'*obra* és abstracta, els límits precisos de l'entitat són difícils de definir. De fet, el concepte de què constitueix una *obra* i on hi ha la línia de demarcació entre una *obra* i una altra es pot considerar de manera diferent d'una cultura a una altra. En conseqüència, les convencions bibliogràfiques establertes per diverses cultures o grups nacionals poden utilitzar criteris diferents per determinar els límits entre una *obra* i una altra.

Per als propòsits d'aquest estudi, els textos variants que incorporen revisions o actualitzacions d'un text anterior es consideren simplement com a *expressions* de l'*obra* (és a dir, els textos variants no es consideren *obres* diferents). De manera similar, els abreuaments o les ampliacions d'un text existent, o l'addició de parts o d'un acompanyament a una composició musical es consideren *expressions* diferents de la mateixa *obra*. Les traduccions d'una llengua a una altra, les transcripcions i els arranjaments musicals, i les versions doblades o subtitulades de pel·lícules també es consideren simplement com a *expressions* diferents de la mateixa *obra* original.

Exemples:

- **o₁** *Anatomy of the human body* de Henry Gray
 - **e₁** text i il·lustracions de la primera edició
 - **e₂** text i il·lustracions de la segona edició
 - **e₃** text i il·lustracions de la tercera edició
 -
- **o₁** *The art of the fugue* de J. S. Bach
 - **e₁** la partitura per a orgue del compositor
 - **e₂** un arranjament per a orquestra de cambra d'Anthony Lewis
 -
- **o₁** *Jules et Jim* (pel·lícula cinematogràfica)
 - **e₁** la versió original en francès
 - **e₂** la versió original amb subtítols afegits en anglès
 -

Contràriament, quan la modificació d'una *obra* suposa un grau significatiu de treball intel·lectual o artístic independent, el resultat es considera, per al propòsit d'aquest estudi, com una *obra* nova. Així, doncs, les paràfrasis, els textos reescrits, les adaptacions per a nens, les paròdies, les variacions musicals sobre un tema i les transcripcions lliures sobre una composició musical, es considera que representen *obres* noves.

De manera similar, les adaptacions d'una *obra* d'una forma literària o artística a una altra (p. ex., les dramatitzacions, les adaptacions des d'un mitjà de les arts gràfiques a un altre) es considera que representen *obres* noves. Els resums, les sinopsis i els compendis també es considera que representen *obres* noves.

Exemples:

- **o**₁ *The pilgrim's progress* de John Bunyan
- **o**₂ una adaptació anònima de *The pilgrim's progress* per a lectors adolescents
-
- **o**₁ *Romeo and Juliet* de William Shakespeare
- **o**₂ la pel·lícula cinematogràfica *Romeo and Juliet* de Franco Zeffirelli
- **o**₃ la pel·lícula cinematogràfica *William Shakespeare's Romeo and Juliet* de Baz Lurhmann
-

Des d'un punt de vista pragmàtic, la definició d'*obra* com una entitat del model té diversos objectius. Permet donar un nom a la creació intel·lectual o artística abstracta que engloba totes les *expressions* individuals d'aquella *obra* i establir-hi relacions. Així, quan descrivim una *obra* de crítica literària que tracta, per exemple, de la *Illiada* d'Homer, es pot relacionar l'*obra* crítica amb l'*obra* que en constitueix la matèria. En donar nom a l'*obra* d'Homer i en definir la seva relació amb l'*obra* crítica, es pot indicar que la matèria de l'*obra* crítica és, de fet, l'abstracció que es coneix com la *Illiada*, i no pas una expressió concreta d'aquesta *obra*.

La definició d'*obra* com a entitat també permet establir relacions indirectes entre *expressions* de la mateixa *obra* en aquells casos en què no és possible traçar relacions directes entre *expressions* individuals. Per exemple, hi pot haver moltes traduccions d'una *obra* (p. ex., *Anne of Green Gables*), sense que sigui sempre possible o necessari especificar el text que ha servit com a base d'una traducció concreta. En aquest cas, no es traça una relació directa entre *expressions* individuals de l'*obra* (és a dir, entre la traducció i el text o els textos en què es basa la traducció), sinó que es relacionen implícitament aquells i altres textos amb traduccions de l'*obra* relacionant-los amb l'entitat denominada *obra*.

Sovint la manera més eficaç d'agrupar *expressions* relacionades és relacionar indirectament les *expressions* d'una *obra* a base de connectar cada *expressió* amb l'*obra* que realitza. En efecte, el nom assignat a l'*obra* serveix de nom per a tot el conjunt o grup d'*expressions* que són realitzacions de la mateixa creació intel·lectual o artística (p. ex., *Lancelot du Lac*). Així, doncs, és l'entitat definida com a *obra* que proporciona aquesta capacitat d'agrupament.

3.2.2 Expressió

La segona entitat definida en el model és l'*expressió*: la realització intel·lectual o artística d'una *obra* en la forma de notació alfanumèrica, musical o coreogràfica, o en forma de so, d'imatge, d'objecte, de moviment, etc., o en qualsevol combinació d'aquestes formes.

Una *expressió* és la forma intel·lectual o artística específica que pren una *obra* cada vegada que és "realitzada". L'*expressió* engloba, per exemple, les paraules, les frases, els paràgrafs, etc. concrets, que són el resultat de la realització d'una *obra* en la forma d'un text, o de sons, fraseigs, etc., que són el resultat de la realització d'una *obra* musical. Tanmateix, els límits de l'entitat *expressió* es defineixen per tal

d'excloure aspectes que fan referència a la forma física, com ara la tipografia o la compaginació, que no són part integral de la realització intel·lectual o artística de l'*obra* com a tal. Quan una *expressió* va acompanyada d'augments (o materials addicionals), com ara il·lustracions, notes, glosses, etc., que no són part integral de la realització intel·lectual o artística de l'*obra*, es considera que aquests augmentos són *expressions* separades de la seva pròpia *obra* o *obres* separades. Es pot considerar que aquests augmentos són prou significatius per justificar una identificació bibliogràfica separada, o es pot considerar que no la justifiquen.

En la mesura que la forma d'*expressió* és una característica inherent de l'*expressió*, qualsevol canvi en la forma (p. ex., de notació alfanumèrica a paraules parlades) dóna com a resultat una *expressió* nova. Així mateix, els canvis en les convencions intel·lectuals o en els instruments que s'empren per expressar una *obra* (p. ex., la traducció d'una llengua a una altra) donen com a resultat una *expressió* nova. Si un text es revisa o es modifica, l'*expressió* resultant es considera una *expressió* nova. Els canvis menors, com ara les correccions ortogràfiques i en la puntuació, etc., es poden considerar com a variants de la mateixa *expressió*.

Exemples:

- **o₁** *Tennis--bis zum Turnierspieler* d'Ellwanger
 - **e₁** el text alemany original
 - **e₂** la traducció anglesa de Wendy Gill
 -
- **o₁** *Trout quintet* de Franz Schubert
 - **e₁** la partitura del compositor
 - **e₂** l'obra musical executada per Rosina Lhevinne, piano, Stuart Sankey, contrabaix, i el Juilliard String Quartet
 - **e₃** l'obra musical executada per Jörg Demus, piano, i el Collegium Aureum
 - **e₄** l'obra musical executada per Emanuel Ax, piano, el Guarneri String Quartet i Julius Levine, contrabaix
 -

La definició d'*expressió* com una entitat del model proporciona un mecanisme per reflectir les diferències en el contingut intel·lectual o artístic que poden existir entre dues realitzacions de la mateixa *obra*. Mitjançant la definició d'*expressió* com una entitat, es poden descriure els atributs intel·lectuals o artístics d'una realització concreta d'una *obra*, i emprar les diferències entre aquells atributs per assenyalar diferències en el contingut intel·lectual o artístic.

La definició d'*expressió* com una entitat també facilita establir relacions entre *expressions* concretes d'una *obra*. L'entitat anomenada *expressió* es pot usar, per exemple, per identificar el text específic en el qual es basa una traducció, o la partitura concreta usada en l'execució d'una composició musical.

L'entitat *expressió* també es pot emprar per indicar que el contingut intel·lectual o artístic materialitzat en una *manifestació* és, de fet, el mateix, o substancialment el mateix, que s'ha materialitzat en una altra *manifestació*. Si dues *manifestacions* materialitzen el mateix, o gairebé el mateix, contingut intel·lectual o artístic, fins i tot si difereixen en les característiques físiques i les diferències entre els seus atributs poden amagar el fet que tenen un contingut similar, es poden relacionar per mitjà de l'entitat definida com a *expressió*.

En un nivell pràctic, el grau en què es fan distincions bibliogràfiques entre *expressions* variants d'una *obra* dependrà, en certa mesura, de la naturalesa de l'*obra* mateixa, de les necessitats que es preveuen de part de l'usuari, i d'allò que el catalogador pot reconèixer, de manera raonable, de la *manifestació* que es descriu. En general, les diferències en la forma d'*expressió* (p. ex., les diferències entre l'*expressió* d'una *obra* en forma de notació musical i l'*expressió* de la mateixa *obra* en la forma de so enregistrat) quedaran reflectides en el registre bibliogràfic, independentment de quina sigui la naturalesa de l'*obra* mateixa. Les *expressions* variants en la mateixa forma (p. ex., les versions revisades d'un text) sovint s'identificaran indirectament com a *expressions* diferents perquè la variació es fa palesa a partir de les dades associades amb un atribut emprat per identificar la *manifestació* en la qual es materialitza l'*expressió* (p. ex., una menció d'edició). Les variants que només serien evidents a partir d'una anàlisi més detallada i una comparació d'*expressions* (p. ex., les variants entre diversos textos antics del *Hamlet* de Shakespeare) normalment només quedaran reflectides en les dades si la naturalesa o la importància de l'*obra* requereixen una anàlisi d'aquesta mena, i només si es preveu que la distinció podria ser important per als usuaris.

En general, s'ignoren les variants que es donen dins de la mateixa *expressió* (p. ex., variants menors que es poden donar entre dos estats de la mateixa edició en el cas de produccions de la impremta manual) o, en el cas de catàlegs especialitzats, s'enregistren en una nota del registre bibliogràfic de la *manifestació*. Tanmateix, per a algunes aplicacions del model (p. ex., textos antics de manuscrits rars), cada variant es pot considerar una *expressió* diferent.

3.2.3 Manifestació

La tercera entitat definida en el model és la *manifestació*: la materialització física de l'*expressió* d'una *obra*.

L'entitat definida com a *manifestació* abraça una àmplia gamma de materials, inclosos manuscrits, llibres, publicacions periòdiques, mapes, cartells, enregistraments sonors, pel·lícules cinematogràfiques, enregistraments de vídeo, CD-ROM, materials multimèdia, etc. La *manifestació* representa, com a entitat, tots els objectes físics que presenten les mateixes característiques tant pel que fa al contingut intel·lectual com a la forma física.

Quan es realitza una *obra*, l'*expressió* que en resulta es pot materialitzar físicament en un suport com ara paper, cinta d'àudio, cinta de vídeo, tela, guix, etc. Aquesta materialització constitueix una *manifestació* de l'*obra*. En alguns casos pot ser que només hi hagi un exemplar físic de la *manifestació* d'aquesta *obra* (p. ex., un manuscrit d'un autor, una cinta enregistrada per a un arxiu d'història oral, una pintura a l'oli original). En altres casos, hi ha múltiples exemplars produïts per tal de facilitar-ne la difusió o la distribució públiques. En aquestes darreres situacions normalment hi ha un procés de producció formal, i un editor, un productor o un distribuïdor és responsable del procés. Encara en altres casos hi pot haver només un nombre limitat d'exemplars, fets a partir d'un exemplar original amb l'objectiu de l'estudi privat (p. ex., la còpia d'un enregistrament original d'una peça musical), o amb la finalitat de preservació (p. ex., una fotocòpia sobre paper permanent del mecanoscrit original d'un autor). Tant si l'abast de la producció és ampli (p. ex., en el cas d'una edició) com si és limitat (p. ex., en el cas de còpies fetes per a l'estudi privat), el conjunt d'exemplars produïts en cada cas constitueix una *manifestació*. Tots els exemplars produïts que formen part del mateix conjunt es consideren exemplars de la mateixa *manifestació*.

Els límits entre una *manifestació* i una altra s'estableixen tant sobre la base del contingut intel·lectual com de la forma física. Quan el procés de producció suposa canvis en la forma física, el producte resultant es considera una *manifestació* nova. Els canvis de forma física inclouen canvis que afecten les característiques de visualització (p. ex., un canvi tipogràfic, en la mida dels tipus, en la compaginació), canvis en el suport físic (p. ex., un canvi des d'un suport paper a un suport microfilm) i canvis en el contenidor (p. ex., el canvi d'una cinta magnètica en casset a una cinta magnètica en cartutx). Quan el procés de producció implica un editor, un productor, un distribuïdor, etc., i hi ha canvis en el producte que fan referència a la seva publicació, comercialització, etc. (p. ex., un canvi en l'editor, l'embalatge), el producte resultant es pot considerar una *manifestació* nova. Quan el procés de producció suposa modificacions, addicions, supressions, etc., que afecten el contingut intel·lectual o artístic, el resultat és una *manifestació* nova que materialitza una *expressió* nova de l'*obra*.

Exemples:

- **o₁** *Geometric dissections* de Harry Lindgren
 - **e₁** text original titulat *Geometric dissections*
 - **m₁** el llibre publicat el 1964 per Van Nostrand
 - **e₂** text revisat titulat *Recreational problems in geometric dissections*
 - **m₁** el llibre publicat el 1972 per Dover
- **o₁** *Six suites for unaccompanied cello* de J. S. Bach
 - **e₁** execucions de Janos Starker enregistrades parcialment el 1963 i completades el 1965
 - **m₁** enregistraments comercialitzats en discos de 33 ^{1/3} rpm el 1966 per Mercury
 - **m₂** enregistraments reeditats en disc compacte el 1991 per Mercury
 - **e₂** execucions de Yo-Yo Ma enregistrades el 1983
 - **m₁** enregistraments comercialitzats en discos de 33 ^{1/3} rpm el 1983 per CBS Records
 - **m₂** enregistraments reeditats en disc compacte el 1992 per CBS Records
- **o₁** *Vraie description des Gaules....* de Jean Jolivet
 - **e₁** la versió original del cartògraf
 - **m₁** el mapa publicat el 1570
 - **m₂** una reproducció facsímil publicada el 1974 per Hier et demain
- **o₁** *The Wall Street journal*
 - **e₁** la Eastern edition
 - **m₁** el format imprès de la Eastern edition
 - **m₂** el microfilm de la Eastern edition
 - **e₂** la Western edition
 - **m₁** el format imprès de la Western edition
 - **m₂** el microfilm de la Western edition

Els canvis que es produeixen voluntàriament o involuntàriament durant el procés de producció i que afecten els exemplars, donen com a resultat una *manifestació* nova. Una *manifestació* que sigui resultat d'aquests canvis es pot identificar com un "estat" o una "tirada" concreta de la publicació.

Els canvis que tenen lloc en un exemplar individual quan s'ha completat el procés de producció (p. ex., la pèrdua d'una pàgina, una nova relligadura) no es consideren una *manifestació* nova. Aquesta

còpia es considera simplement un exemplar (o *ítem*) de la *manifestació* que es desvia de l'exemplar tal com es va produir.

La definició de *manifestació* com una entitat permet anomenar i descriure el conjunt complet d'*ítems* que són el resultat d'un acte únic de materialització física o producció. L'entitat *manifestació* serveix per descriure les característiques compartides dels exemplars d'una publicació, edició, emissió, etc., concretes, així com per descriure produccions úniques, com ara manuscrits, pintures a l'oli originals, etc.

Amb l'entitat definida com a *manifestació* es poden descriure les característiques físiques d'un conjunt d'*ítems* i les característiques associades amb la producció i la distribució d'aquest conjunt d'*ítems*, les quals poden tenir un paper important a l'hora de permetre als usuaris de triar una *manifestació* apropiada a les seves necessitats i limitacions físiques, així com identificar i adquirir un exemplar d'aquella *manifestació*.

La definició de *manifestació* com una entitat també permet establir relacions entre *manifestacions* concretes d'una obra. Les relacions entre *manifestacions* es poden emprar per identificar, per exemple, la publicació concreta que es va utilitzar per crear una microreproducció.

3.2.4 Ítem

La quarta entitat definida en el model és l'*ítem*: un exemplar concret d'una *manifestació*.

L'entitat definida com a *ítem* és una entitat concreta. En la majoria dels casos és un objecte físic únic (p. ex., un exemplar d'una monografia en un volum, una casset àudio sola). Tanmateix, en alguns casos l'entitat definida com a *ítem* inclou més d'un objecte físic (p. ex., una monografia publicada en dos volums relligats separatament, un enregistrament publicat en tres discos compactes).

En termes del contingut intel·lectual i la forma física, un *ítem* que exemplifica una *manifestació* és normalment idèntic a la *manifestació* mateixa. Tanmateix, entre un *ítem* i un altre hi pot haver variants, fins i tot quan els *ítems* exemplifiquen la mateixa *manifestació*, quan són el resultat d'accions externes al propòsit del productor de la *manifestació* (p. ex., un deteriorament que s'esdevé després de la producció de l'*ítem*, una enquadernació a càrrec d'una biblioteca).

Exemples:

- **o**₁ *Playback* de Ronald Hayman
 - **e**₁ el text de l'autor editat per a la publicació
 - **m**₁ el llibre publicat el 1973 per Davis-Poynter
 - **i**₁ un exemplar amb dedicatòria autògrafa de l'autor
- **o**₁ *Jabberwocky* d'Allan Wakeman
 - **e**₁ el disseny de l'autor per al joc i el text de les notes
 - **m**₁ el joc i les notes d'acompanyament destinades a docents publicats el 1974 per Longman
 - **i**₁ un exemplar sense les notes destinades a docents

La definició d'*ítem* com una entitat permet identificar separatament els exemplars individuals d'una *manifestació*, i facilita descriure aquelles característiques que són úniques d'un exemplar concret i que fan referència a les transaccions fetes amb l'exemplar, com ara el préstec, etc.

La definició de l'entitat anomenada *ítem* també permet establir relacions entre els exemplars individuals de *manifestacions*.

3.2.5 Persona

La cinquena entitat definida en el model és *persona*: un individu.

L'entitat definida com a *persona* inclou tant individus morts com vius.

Exemples:

- **p**₁ Margaret Atwood
- **p**₂ Hans Christian Andersen
- **p**₃ Queen Victoria
- **p**₄ Anatole France
-

Per als propòsits d'aquest estudi, les *persones* es tracten com a entitats només en la mesura que estan implicades en la creació o la realització d'una *obra* (p. ex., com a autors, compositors, artistes, editors literaris, traductors, directors, intèrprets), o són la matèria d'una *obra* (p. ex., com a matèria d'una *obra* biogràfica o autobiogràfica, d'una narració històrica).

La definició de l'entitat *persona* permet anomenar i identificar l'individu de manera coherent, independentment de com apareix el seu nom en qualsevol *expressió* o *manifestació* concreta d'una *obra*.

La definició de *persona* com una entitat també permet establir relacions entre una *persona* concreta i una *obra* o una *expressió* d'una obra de la qual aquella *persona* pot ser responsable, o entre una *obra* i la *persona* que n'és la matèria.

3.2.6 Entitat corporativa

La sisena entitat definida en el model és *entitat corporativa*: una organització o un grup d'individus i/o organitzacions que actuen com una unitat.

L'entitat definida com a *entitat corporativa* abraça organitzacions i grups d'individus i/o organitzacions que s'identifiquen amb un nom concret, inclosos grups ocasionals i grups que es constitueixen com a reunions, congressos, expedicions, exposicions, festivals, fires, etc. L'entitat també inclou organitzacions que actuen com a autoritats territorials, que exerceixen o reclamen exercir funcions de govern sobre un determinat territori, com ara una federació, un estat, una regió, un municipi, etc. L'entitat inclou tant organitzacions i grups que ja no existeixen, com aquells que estan actius.

Exemples:

- **ec**₁ Museum of American Folk Art
- **ec**₂ BBC Symphony Orchestra
- **ec**₃ Symposium on Glaucoma
- **ec**₄ Regional Municipality of Ottawa-Carleton
-

Per als propòsits d'aquest estudi, les *entitats corporatives* es tracten com a entitats només en la mesura que estan implicades en la creació o la realització d'una *obra* (p. ex., com a patrocinadores o promotors d'una *obra*), o són la matèria d'una *obra* (p. ex., com a matèria d'una narració històrica).

La definició de l'entitat *entitat corporativa* permet anomenar i identificar l'organització o el grup de manera coherent, independentment de com apareix el seu nom en qualsevol *expressió* o *manifestació* concreta d'una *obra*.

La definició d'*entitat corporativa* com una entitat també permet traçar relacions entre una *entitat corporativa* concreta i una *obra* o una *expressió* d'una obra de la qual aquella *entitat corporativa* pot ser responsable, o entre una *obra* i l'*entitat corporativa* que n'és la matèria.

3.2.7 Concepte

La setena entitat definida en el model és *concepte*: una noció o idea abstracta.

L'entitat definida com a *concepte* abraça una gamma àmplia d'abstraccions que poden ser la matèria d'una *obra*: camps del coneixement, disciplines, escoles de pensament (filosofies, religions, ideologies polítiques, etc.), teories, procediments, tècniques, pràctiques, etc. Un *concepte* pot ser de naturalesa general, o pot estar definit de manera concreta i precisa.

Exemples:

- **c**₁ Economia
- **c**₂ Romanticisme
- **c**₃ Hidroponia
- **c**₄ Teoria econòmica de l'oferta
-

Per als propòsits d'aquest estudi, els *conceptes* es tracten com a entitats només en la mesura que són la matèria d'una *obra* (p. ex., com a matèria d'un tractat filosòfic, d'una crítica d'una escola de pensament). La definició de l'entitat *concepte* permet anomenar i identificar el *concepte* de manera coherent, independentment de la presència, l'absència o la forma del nom d'aquest *concepte* que apareix en qualsevol *expressió* o *manifestació* concreta d'una *obra*.

La definició de *concepte* com una entitat també permet establir relacions entre una *obra* i el *concepte* que n'és la matèria.

3.2.8 Objecte

La vuitena entitat definida en el model és *objecte*: una cosa material.

L'entitat definida com a *objecte* abraça una gamma àmplia de coses materials que poden ser la matèria d'una *obra*: objectes animats i inanimats que hi ha a la natura; objectes fixos, mòbils i en moviment que són producte de la creació humana; objectes que ja no existeixen.

Exemples:

- **obj**₁ el palau de Buckingham
- **obj**₂ el Lusitania
- **obj**₃ l'Apol·lo 11
- **obj**₄ la torre Eiffel
-

Per als propòsits d'aquest estudi, els *objectes* es tracten com a entitats només en la mesura que són la matèria d'una *obra* (p. ex., com a matèria d'un estudi científic).

La definició de l'entitat *objecte* permet anomenar i identificar l'*objecte* de manera coherent, independentment de la presència, l'absència o la forma del nom d'aquest *objecte* que apareix en qualsevol *expressió* o *manifestació* concreta d'una *obra*.

La definició d'*objecte* com una entitat també permet establir relacions entre una *obra* i l'*objecte* que n'és la matèria.

3.2.9 Esdeveniment

La novena entitat definida en el model és *esdeveniment*: una acció o ocurrència.

L'entitat definida com a *esdeveniment* abraça una gamma àmplia d'accions i ocurrències que poden ser la matèria d'una *obra*: esdeveniments històrics, èpoques, períodes de temps, etc.

Exemples:

- **es**₁ la vaga dels obrers del tèxtil
- **es**₂ la batalla de Hastings
- **es**₃ la Il·lustració
- **es**₄ el segle XIX
-

Per als propòsits d'aquest estudi, els *esdeveniments* es tracten com a entitats només en la mesura que són la matèria d'una *obra* (p. ex., com a matèria d'un tractat històric, d'una pintura).

La definició de l'entitat *esdeveniment* permet anomenar i identificar l'*esdeveniment* de manera coherent, independentment de la presència, l'absència o la forma del nom d'aquest *esdeveniment* que apareix en qualsevol *expressió* o *manifestació* concreta d'una *obra*.

La definició d'*esdeveniment* com una entitat també permet establir relacions entre una *obra* i l'*esdeveniment* que n'és la matèria.

3.2.10 Lloc

La desena entitat definida en el model és *lloc*: una localització.

L'entitat definida com a *lloc* abraça una gamma àmplia de localitzacions: terrestres i extraterrestres; històriques i contemporànies; característiques geogràfiques i jurisdiccions geopolítiques.

Exemples:

- I₁ Howard Beach
- I₂ l'escull Alacrán
- I₃ Morey Peak Wilderness Study Area
- I₄ Bristol
-

Per als propòsits d'aquest estudi, els *llocs* es tracten com a entitats només en la mesura que són la matèria d'una *obra* (p. ex., la matèria d'un mapa o un atlas, o d'una guia de viatges).

La definició de l'entitat *lloc* permet anomenar i identificar el *lloc* de manera coherent, independentment de la presència, l'absència o la forma del nom d'aquest *lloc* que apareix en qualsevol *expressió* o *manifestació* concreta d'una *obra*.

La definició de *lloc* com una entitat també permet establir relacions entre una *obra* i el *lloc* que n'és la matèria.

3.3 Entitats agregades i entitats components

Els exemples utilitzats a les seccions 3.2.1–3.2.4 per il·lustrar les entitats *obra*, *expressió*, *manifestació* i *ítem* mostraven les entitats principalment com a unitats integrals (p. ex., *Romeo and Juliet* de Shakespeare com un exemple d'*obra*, una execució concreta del quintet *La truita* de Schubert com una *expressió*). Tanmateix, l'estructura del model permet representar entitats agregades i entitats components de la mateixa manera que es representen les entitats que es consideren unitats integrals. És a dir que, des d'una perspectiva lògica, l'entitat *obra*, per exemple, pot representar una compilació d'*obres* individuals aplegades per un editor literari o un compilador en forma d'antologia, un conjunt de monografies individuals aplegades per un editor per formar una col·lecció, o una col·lecció de documents personals organitzats per un arxiu com un *fons* únic. De la mateixa manera, l'entitat *obra* pot representar un component intel·lectual o artístic discret d'una *obra* més gran, com ara un capítol d'un informe, un segment d'un mapa, un article d'una revista, etc. A efectes del model, les entitats a nivell de conjunt o agregació o a nivell de component funcionen de la mateixa manera que les entitats que són unitats integrals. Les seccions 5.3.1.1, 5.3.2.1, 5.3.4.1 i 5.3.6.1 proporcionen informació addicional sobre entitats agregades i components en el context de les relacions tot/part.

Exemples:

- **o**₁ *The Deptford trilogy* de Robertson Davies
 - **o**_{1.1} *Fifth business* de Robertson Davies
 - **o**_{1.2} *The manticore* de Robertson Davies
 - **o**_{1.3} *World of wonders* de Robertson Davies
- **o**₁ *Visible speech*, edited by Howard Bibb
 - **o**_{1.1} Volum 1: *Segmentals*, introduced by Alex Hanes-White
 - **o**_{1.2} Volum 2: *Suprasegmentals*, by Mary Loftus
 - **e**₁ els textos dels autors editats per a la publicació
 - **m**₁ el recurs electrònic publicat en 3 discos el 1994 per Partners in Speech
 - **m**_{1.1} volum 1 (1 disc electrònic)
 - **m**_{1.2} volum 2 (2 discos electrònics + un manual de 104 pàgines)
- **o**₁ La 1:50 000 *Landranger series* de l'Ordnance Survey
 - **o**_{1.1} Mansfield i les Dukeries
 - **e**₁ mapa revisat amb canvis importants i corbes de nivell expressades en metres
 - **m**₁ el mapa imprès el 1985
 - **o**_{1.2} Luton i Hertford
 - **e**₁ mapa revisat amb canvis importants
 - **m**₁ el mapa imprès el 1984
 -

4 ATRIBUTS

4.1 Atributs de les entitats

Cada una de les entitats definides en el model té associat un conjunt de característiques o atributs. Els atributs de l'entitat són el mitjà a partir del qual els usuaris formulen les preguntes i interpreten les respostes obtingudes quan cerquen informació sobre una entitat concreta.

Tal com es defineixen en el model, els atributs pertanyen a dues grans categories. Per una banda, hi ha els atributs que són inherents a l'entitat; per una altra, hi ha els atributs que se li assignen externament. La primera categoria inclou les característiques físiques (p. ex., el suport físic i les dimensions d'un objecte) i també aquells trets que es poden qualificar d'informació destacada (p. ex., les mencions que apareixen a la portada, a la coberta o al contenidor). La segona categoria inclou els identificadors assignats a una entitat (p. ex., un número d'un índex temàtic en el cas d'una composició musical) i informació contextual (p. ex., el context polític en què va ser concebuda una obra). En general, els atributs inherents a l'entitat es poden determinar a partir de l'examen de l'entitat mateixa; aquells que li són assignats sovint requereixen la consulta d'una font externa.

Normalment, una entitat concreta només tindrà un valor per a cada atribut (p. ex., el valor de l'atribut "suport físic" d'un objecte concret pot ser "plàstic"). Tanmateix, en alguns casos una entitat determinada podria tenir valors múltiples per a un atribut sol (p. ex., un llibre pot contenir més d'una menció que indiqui el "títol de la *manifestació*"). També hi ha situacions en què el valor d'un atribut d'una entitat determinada pot canviar al llarg del temps (p. ex., l'"extensió del suport" d'una publicació seriada canviarà a mesura que es publiquin números nous). El valor d'un atribut d'una entitat concreta (especialment en el cas dels atributs assignats) pot ser objecte de variacions en funció de la font emprada com a referència.

Els atributs definits per a cada una de les entitats del model no es presentaran necessàriament en tots els casos d'un tipus concret d'entitat. En la llista d'atributs de cada entitat, s'enumeren primer aquells que normalment s'apliquen a l'entitat com un tot. Aquells altres que només s'apliquen a un subtipus d'entitat s'enumeren a continuació dels atributs que són d'aplicació general, i es qualifiquen amb un terme que indica el subtipus al qual s'apliquen (p. ex., "obra musical" com a subtipus d'*obra*). Tanmateix, ni tots els casos de tipus d'entitat ni tots els casos de subtipus presentaran tots els atributs enumerats.

A primera vista, podria semblar que alguns dels atributs definits en el model dupliquen objectes d'interès que s'han definit separatament com a entitats, i que s'han vinculat a l'entitat en qüestió mitjançant relacions. Per exemple, l'atribut “menció de responsabilitat” de la *manifestació* podria semblar que duplica les entitats *persona* i *entitat corporativa*, així com la relació “responsabilitat” que enllaça aquestes entitats amb l'*obra* i/o l'*expressió* materialitzada en la *manifestació*. Tanmateix, l'atribut definit com a “menció de responsabilitat” pertany directament a la informació destacada que apareix en la *manifestació* mateixa, i que es distingeix de la relació entre l'*obra* continguda en la *manifestació* i la *persona* i/o l'*entitat* responsable de la creació o la realització de l'*obra*. En molts casos, la informació presentada a la “menció de responsabilitat” serà substancialment la mateixa que la que s'expressa mitjançant relacions entre l'*obra* i/o l'*expressió* i la *persona* i/o l'*entitat corporativa* responsable. Tanmateix, això no és sempre exactament així. En establir relacions de responsabilitat amb les entitats *persona* i *entitat corporativa* és possible corregir la informació falsa o equívoca presentada en una “menció de responsabilitat” o ampliar aquella informació. L'ús de la relació de responsabilitat amb les entitats *persona* i *entitat corporativa* també proporciona un mecanisme per identificar la *persona* o l'*entitat corporativa* de manera coherent, i amb independència de la manera en què aquesta *persona* o *entitat corporativa* és identificada en la “menció de responsabilitat” d'aquella *manifestació* concreta.

Tanmateix, el model no fa paral·lelismes entre les relacions d'entitat i els atributs en tots els casos en què es podrien traçar paral·lelismes d'aquest tipus. Per exemple, “lloc de publicació/distribució” es defineix com un atribut de la *manifestació* que expressa la menció que apareix a la *manifestació* mateixa i que indica on es va publicar. Atès que el model també defineix *lloc* com una entitat, hauria estat possible definir una relació addicional que enllacés l'entitat *lloc* o bé directament a la *manifestació* o bé indirectament per mitjà de les entitats *persona* i *entitat corporativa*, les quals es relacionen amb la *manifestació* mitjançant la relació de producció. Per elaborar un model de dades totalment desenvolupat, haurien calgut més definicions d'aquell tipus. Però per als objectius d'aquest estudi no es va considerar necessari que el model conceptual expressés totes aquelles possibilitats. En casos com el de l'exemple del lloc de publicació, es va considerar que n'hi havia prou amb la definició d'un atribut que reflectís la informació destacada com a tal sense aprofundir en l'anàlisi fins a traçar una relació d'entitat paral·lela. Aquests paral·lelismes només es van fer en aquells casos en què semblaven justificats per la necessitat de proporcionar un accés controlat o normalitzat a la informació expressada en l'atribut.

Els atributs definits a l'estudi deriven de l'anàlisi lògica de les dades que s'anoten normalment en registres bibliogràfics. Les fonts principals emprades en l'anàlisi són els textos de la *International standard bibliographic description* (ISBD), les *Guidelines for authority and reference entries* (GARE), les *Guidelines for subject authority and reference entries* (GSARE) i l'*UNIMARC manual*. També es van seleccionar dades addicionals d'altres fonts, com ara les *AITF categories for the description of works of art*, de la informació proporcionada pels experts a qui es va consultar a mesura que es preparaven esborranys de l'informe, d'una extensa revisió d'estudis d'usuaris publicats, i dels comentaris rebuts com a part de la revisió internacional de l'esborrany de l'informe. L'abast dels atributs del model pretén ser ampli, però no exhaustiu.

Per als objectius d'aquest estudi, els atributs s'han definit a un nivell lògic. És a dir, els atributs s'han expressat en termes de les característiques de l'entitat tal com poden ser percebuts per un usuari, més que no pas com a elements de dades concrets definits pels responsables de compilar dades bibliogràfiques. En alguns casos, l'atribut lògic es correspon a un element individual de dades (p. ex., l'atribut lògic “identificador de la *manifestació*” es defineix en correspondència a l'element “número normalitzat (o alternatiu)” de la ISBD(G). Però en la majoria dels casos l'atribut lògic representa un conjunt d'elements diferenciats de dades (p. ex., l'atribut lògic definit com a “títol de la *manifestació*” inclou

diversos elements de dades ISBD: el títol propi (inclòs el número/nom de la part), el títol paral·lel, les notes sobre títols variants i transliterats, i el títol clau. Les descripcions dels atributs lògics que s'anoten en aquest capítol proporcionen una indicació de l'abast de cada atribut lògic. A l'apèndix A hi ha la correspondència detallada entre els atributs lògics definits en el model i els elements individuals de dades dels textos ISBD, les *Guidelines for authority and reference entries* (GARE), les *Guidelines for subject authority and reference entries* (GSARE) i l'*UNIMARC manual*.

Per als objectius d'aquest estudi, els atributs lògics de les entitats *persona*, *entitat corporativa*, *concepte*, *objecte*, *esdeveniment*, i *lloc* inclouen només aquells atributs que figuren normalment en els registres bibliogràfics. No s'inclouen atributs lògics addicionals que podrien figurar en registres d'autoritat.

4.2 Atributs d'una obra

Els atributs lògics definits en aquest estudi per a una *obra* són els següents:

títol de l'*obra*
 forma de l'*obra*
 data de l'*obra*
 altres característiques distintives
 finalització prevista
 destinataris
 context de l'*obra*
 repartiment de l'execució (obra musical)
 designació numèrica (obra musical)
 tonalitat (obra musical)
 coordenades (obra cartogràfica)
 equinocci (obra cartogràfica)

4.2.1 Títol de l'obra

El títol de l'*obra* és la paraula, la frase o el grup de caràcters que dona nom a l'*obra*. Hi pot haver un o més títols associats amb l'*obra*. Si l'*obra* ha aparegut amb títols variants (que difereixen en la forma, la llengua, etc.), un centre bibliogràfic selecciona normalment un d'aquests títols com a base d'un "títol uniforme" amb l'objectiu d'aconseguir coherència a l'hora d'anomenar l'*obra* i fer-hi referència. Els altres títols sota els quals ha aparegut l'*obra*, es poden tractar com a títols variants o, en alguns casos, com a títols uniformes paral·lels. El títol d'una *obra* que forma part d'una *obra* més gran pot consistir només en un número o una altra designació genèrica que depèn del títol de l'*obra* més gran.

4.2.2 Forma de l'obra

La forma de l'*obra* és la classe a la qual pertany l'*obra* (p. ex., novel·la, peça teatral, poema, assaig, biografia, simfonia, concert, sonata, mapa, dibuix, pintura, fotografia).

4.2.3 Data de l'obra

La data de l'*obra* és la data (normalment l'any) en què l'*obra* va ser creada originalment. La data pot ser una data simple o un rang de dates. Si no es pot determinar la data de creació, la data de l'*obra* es pot associar amb la data en què es va publicar o emetre per primera vegada.

4.2.4 Altres característiques distintives

Una característica distintiva és qualsevol característica que serveixi per diferenciar l'*obra* d'una altra *obra* amb el mateix títol (p. ex., l'àrea geogràfica d'origen que serveix per diferenciar el misteri medieval intitulat *The adoration of the shepherds* procedent de Coventry del misteri del mateix títol procedent de Chester).

4.2.5 Finalització prevista

La finalització prevista d'una *obra* indica si l'obra ha estat concebuda amb una finalització determinada, o si està pensada perquè continuï indefinidament.

4.2.6 Destinataris

Els destinataris de l'*obra* són la categoria d'usuaris als quals s'adreça l'*obra*. Les categories d'usuaris es poden definir per grups d'edats (p. ex., nens, adolescents, adults), per nivell educatiu (p. ex., primària, secundària) o per qualsevol altre criteri.

4.2.7 Context de l'obra

El context de l'*obra* és l'entorn històric, social, intel·lectual, artístic o d'un altre tipus en el qual es va concebre originalment l'*obra* (p. ex., la restauració de la monarquia a Anglaterra en el segle XVII, el moviment estètic de final del segle XIX).

4.2.8 Repartiment de l'execució (obra musical)

El repartiment de l'execució és el repartiment instrumental, vocal i/o un altre repartiment per al qual estava pensada originalment una *obra* musical (p. ex., piano, violí, orquestra, veus masculines).

4.2.9 Designació numèrica (obra musical)

Una designació numèrica és un número de sèrie, un número d'opus, o un número d'índex temàtic assignat a una *obra* musical pel compositor, per l'editor o per un musicòleg (p. ex., els números assignats a les obres de Mozart per Ludwig Köchel).

4.2.10 Tonalitat (obra musical)

La tonalitat, en música tonal, és el conjunt de relacions harmòniques que determina el centre tonal d'una escala sonora (p. ex., re major). La tonalitat d'una *obra* musical és la tonalitat en què l'*obra* es va compondre originalment.

4.2.11 Coordenades (obra cartogràfica)

Les coordenades són els graus, els minuts i els segons de longitud i latitud, o els angles de declinació i ascensió que formen els límits exteriors d'una àrea representada en la imatge o l'objecte cartogràfic.

4.2.12 Equinocci (obra cartogràfica)

L'equinocci és l'any que serveix de punt de referència d'una carta o d'un model celeste.

4.3 Atributs d'una expressió

Els atributs lògics definits en aquest estudi per a una *expressió* són els següents:

- títol de l'*expressió*
- forma de l'*expressió*
- data de l'*expressió*
- llengua de l'*expressió*
- altres característiques distintives
- extensibilitat de l'*expressió*
- capacitat de l'*expressió* de ser revisada
- extensió de l'*expressió*
- resum del contingut
- context de l'*expressió*
- resposta crítica a l'*expressió*
- restriccions d'ús de l'*expressió*
- patró de seqüència (publicació seriada)
- regularitat prevista dels lliuraments (publicació seriada)
- frequència prevista dels lliuraments (publicació seriada)
- tipus de partitura (notació musical)
- repartiment de l'execució (notació musical o enregistrament sonor)
- escala (imatge/objecte cartogràfic)
- projecció (imatge/objecte cartogràfic)
- tècnica de presentació (imatge/objecte cartogràfic)
- representació del relleu (imatge/objecte cartogràfic)
- mesures geodèsiques, quadrícula i mesura vertical (imatge/objecte cartogràfic)
- tècnica d'enregistrament (imatge de teledetecció)
- característiques especials (imatge de teledetecció)
- tècnica (imatge gràfica o projectada)

4.3.1 Títol de l'expressió

El títol de l'*expressió* és una paraula, una frase o un grup de caràcters que dona nom a l'*expressió*. Hi pot haver un o més títols associats amb una *expressió*. El títol d'una *expressió* que forma part d'una *expressió* més gran pot consistir només en un número o una altra designació genèrica que depèn del títol de l'*expressió* més gran.

4.3.2 Forma de l'expressió

La forma de l'*expressió* és el mitjà pel qual l'*obra* és realitzada (p. ex., en la forma de notació alfanumèrica, de notació musical, de paraula parlada, de so musical, d'imatge cartogràfica, d'imatge fotogràfica, d'escultura, de dansa, de mim).

4.3.3 Data de l'expressió

La data de l'*expressió* és la data en què es va crear l'*expressió* (p. ex., la data en què es va escriure o es va revisar el text d'una *obra*, la data en què es va interpretar una cançó). La data pot ser una data simple o un rang de dates. Si no es pot determinar, la data de l'*expressió* es pot associar amb la data en què es va publicar o emetre per primera vegada.

4.3.4 Llengua de l'expressió

La llengua de l'*expressió* és la llengua en què està expressada l'*obra*. La llengua de l'*expressió* pot incloure diverses llengües, i cada una pot pertànyer a un component individual de l'*expressió*.

4.3.5 Altres característiques distintives

Una característica distintiva és qualsevol característica de l'*expressió* que serveixi per diferenciar l'*expressió* d'una altra *expressió* de la mateixa *obra* (p. ex., els noms usats per diferenciar les diverses versions del text anglès de la Bíblia, o una "edició" o designació de versió relativa al contingut intel·lectual de l'*expressió*, com ara "2nd revision").

4.3.6 Extensibilitat de l'expressió

L'extensibilitat expressa l'expectativa que l'*expressió* tingui un contingut intel·lectual o artístic addicional (p. ex., una *expressió* que es completa part per part, segment per segment, número per número).

4.3.7 Capacitat de l'expressió de ser revisada

La capacitat de l'*expressió* de ser revisada expressa l'expectativa que el contingut intel·lectual o artístic de l'*expressió* sigui revisat (p. ex., un esborrany o un informe provisional, un directori que es preveu que sigui actualitzat periòdicament).

4.3.8 Extensió de l'expressió

L'extensió d'una *expressió* és la quantificació del contingut intel·lectual de l'*expressió* (p. ex., el nombre de paraules d'un text, les instruccions d'un programa d'ordinador, les imatges d'una tira de còmic). En el cas d'*obres* expressades com a so i/o moviment, l'extensió pot ser una mesura de durada (p. ex., la durada de reproducció).

4.3.9 Resum del contingut

El resum del contingut d'una *expressió* és un resum, un sumari, una sinopsi, etc., o una llista dels encapçalaments dels capítols, les cançons, les parts, etc., inclosos en l'*expressió*.

4.3.10 Context de l'expressió

El context és l'entorn històric, social, intel·lectual, artístic o d'un altre tipus en el qual es va realitzar l'*expressió* (p. ex., el període *art déco*).

4.3.11 Resposta crítica a l'expressió

La resposta crítica és la recepció donada a l'*expressió* per part d'autors de ressenyes, crítics, etc., tal com es formula en una anotació (p. ex., "Aclamat per la crítica pel seu ús de...").

4.3.12 Restriccions d'ús de l'expressió

Les restriccions d'ús fan referència a l'accés i l'ús d'una *expressió*. Es poden basar en els drets d'autor, o poden anar més enllà de la protecció garantida per llei al propietari del *copyright*.

4.3.13 Patró de seqüència (publicació seriada)

El patró de seqüència d'una *expressió* publicada en sèrie és la forma que es preveu que s'usarà per designar volums/números, etc., i/o dates de les unitats individuals de la publicació seriada (p. ex., volum..., número...).

4.3.14 Regularitat prevista dels lliuraments (publicació seriada)

La regularitat prevista dels lliuraments d'una *expressió* publicada en sèrie és la regularitat que es preveu del lliurament dels números individuals (és a dir, si s'espera que els números surtin de manera regular o irregular).

4.3.15 Freqüència prevista dels lliuraments (publicació seriada)

La freqüència prevista dels lliuraments d'una *expressió* publicada en sèrie és l'interval en què es preveu que es publicaran els seus números individuals (p. ex., setmanal, mensual, trimestral, anual).

4.3.16 Tipus de partitura (notació musical)

El tipus de partitura és el format usat per representar una composició musical (p. ex., partitura, partitura abreujada, partitura guió, partitura reduïda).

4.3.17 Repartiment de l'execució (notació musical o enregistrament sonor)

El repartiment de l'execució és el repartiment instrumental i/o vocal representat en l'*expressió* d'una *obra* musical (p. ex., dos pianos, soprano i contralt). Els instruments i/o les veus representats en una *expressió* determinada d'una *obra* (p. ex., en una transcripció, un arranjament o una execució) poden diferir del repartiment de l'execució per al qual l'*obra* va ser pensada originalment. Cf., 4.2.8 Repartiment de l'execució (obra musical).

4.3.18 Escala (imatge/objecte cartogràfic)

L'escala és la relació de les distàncies expressades en una *expressió* cartogràfica amb les distàncies reals que representen. L'escala es pot aplicar a distàncies horitzontals, verticals, angulars i/o a altres distàncies representades a l'*expressió*.

4.3.19 Projecció (imatge/objecte cartogràfic)

La projecció és el mètode o el sistema utilitzat per representar la superfície de la terra o d'una esfera celeste sobre un pla (p. ex., projecció transversa Mercator, projecció azimutal equidistant).

4.3.20 Tècnica de presentació (imatge/objecte cartogràfic)

La tècnica de presentació és el mètode usat per representar característiques geogràfiques o d'un altre tipus en una imatge cartogràfica (p. ex., presentació anaglífica, diagramàtica, pictòrica).

4.3.21 Representació del relleu (imatge/objecte cartogràfic)

La representació del relleu és la tècnica usada per representar les elevacions o desigualtats de la superfície d'un terreny o del llit d'una massa líquida en una imatge cartogràfica (p. ex., corbes de nivell, ombrejats, línies de pendent, cotes d'altitud, tintes batimètriques).

4.3.22 Mesures geodèsiques, quadrícula i mesura vertical (imatge/objecte cartogràfic)

Les mesures geodèsiques, la quadrícula i la mesura vertical inclouen informació sobre l'esferoide usat per construir la imatge cartogràfica, la quadrícula o els sistemes de referència usats a la imatge, el datum horitzontal, el datum vertical, les dades matemàtiques sobre intervals de corbes de nivell, sobre intervals batimètrics, etc.

4.3.23 Tècnica d'enregistrament (imatge de teledetecció)

La tècnica d'enregistrament és la tècnica usada per capturar una imatge per mitjà de la teledetecció (p. ex., fotografia multispectral, exploració de línia per raigs infraroigs, SLAR, mapatge de microones passives).

4.3.24 Característiques especials (imatge de teledetecció)

Una característica especial d'una imatge de teledetecció o d'una imatge produïda per mitjà d'una fotografia aèria és l'altitud i la posició del sensor, la posició de la plataforma, la categoria i el nom del satèl·lit, el nombre de bandes espectrals implicades, la qualitat de la imatge, la nuvolositat o el valor mitjà de la resolució del sòl.

4.3.25 Tècnica (imatge gràfica o projectada)

La tècnica és el mètode usat per crear una imatge gràfica (p. ex., un gravat) o per produir moviment en una imatge projectada (p. ex., animació, presa en directe, generada per ordinador, 3D).

4.4 Atributs d'una manifestació

Els atributs lògics definits en aquest estudi per a una *manifestació* són els següents:

- títol de la *manifestació*
- mentió de responsabilitat
- designació d'edició/emissió
- lloc de publicació/distribució
- editor/distribuïdor
- data de publicació/distribució
- fabricant
- mentió de col·lecció
- forma del suport
- extensió del suport
- suport físic
- mètode de captura
- dimensions del suport
- identificador de la *manifestació*
- font d'adquisició/autorització d'accés
- termes de disponibilitat
- restriccions d'accés a la *manifestació*
- tipografia (llibre imprès)
- mida dels tipus (llibre imprès)
- format (llibre imprès antic)
- col·lació (llibre imprès antic)
- estat de la publicació (publicació seriada)
- numeració (publicació seriada)

- velocitat de reproducció (enregistrament sonor)
- amplada del solc (enregistrament sonor)
- tipus de gravació (enregistrament sonor)
- configuració de la cinta (enregistrament sonor)
- tipus de so (enregistrament sonor)
- característiques especials de reproducció (enregistrament sonor)
- color (imatge)
- escala de reducció (microforma)
- polaritat (microforma o projecció visual)
- generació (microforma o projecció visual)
- format de presentació (projecció visual)
- requeriments del sistema (recurs electrònic)
- característiques del fitxer (recurs electrònic)
- modalitat d'accés (recurs electrònic d'accés remot)
- adreça d'accés (recurs electrònic d'accés remot)

4.4.1 Títol de la manifestació

El títol de la *manifestació* és una paraula, una frase o un grup de caràcters que dona nom a la *manifestació*. Hi pot haver un o més títols associats amb una *manifestació*. Els títols associats amb una *manifestació* inclouen tots aquells títols que apareixen en la *manifestació* mateixa (p. ex., el títol de la portada, del fotograma inicial, etc., el títol de la coberta, el de la portadella, el títol inicial, el títol de la llegenda de foli, etc., el títol d'un colofó, d'un èxplot, etc., el títol d'un contenidor, de la capçalera d'una microfita), així com tots aquells títols assignats a la *manifestació* amb la finalitat de facilitar-ne el control bibliogràfic (p. ex., el títol clau, el títol augmentat, el títol traduït, el títol restituit).

4.4.2 Menció de responsabilitat

Una menció de responsabilitat és una menció que apareix a la *manifestació* (normalment en conjunció amb el títol) i que anomena un o més individus o grups responsables de la creació o la realització del contingut intel·lectual o artístic materialitzat en la *manifestació*. L'individu o el grup mencionat pot ser responsable directe de l'*obra* materialitzada en la *manifestació* (p. ex., l'autor, el compositor) o pot ser un responsable indirecte (p. ex., l'autor d'una novel·la en la qual es basa un guió cinematogràfic). La menció pot incloure altres individus o grups responsables de l'*expressió* de l'*obra* inclosa en la *manifestació* (p. ex., traductors, intèrprets) o els responsables de la compilació d'*obres* incloses en la *manifestació* (p. ex., l'editor literari, el compilador). Una menció de responsabilitat pot anomenar una organització responsable de patrocinar o publicar l'*obra* inclosa en la *manifestació*. La menció també pot indicar el paper o la funció que tenen cada un dels individus, grups o organitzacions responsables. Els noms que apareixen en la menció de responsabilitat de la *manifestació* poden fer referència, o no, a les *persones* i *entitats corporatives* que són les responsables reals de la creació o la realització del contingut intel·lectual o artístic materialitzat en la *manifestació*. De manera similar, les funcions mencionades poden expressar, o no, les relacions reals que existeixen entre els individus i els grups mencionats i el contingut intel·lectual o artístic.

4.4.3 Designació d'edició/emissió

La designació d'edició o emissió de la *manifestació* és una paraula o una frase que apareix en la *manifestació* i que normalment indica una diferència, ja sigui en contingut o en forma, entre la *manifestació* i una altra *manifestació* relacionada publicada prèviament pel mateix editor/distribuïdor (p. ex., segona edició, versió 2.0), o publicada simultàniament ja sigui pel mateix editor/distribuïdor o per un altre (p. ex., edició en caràcters grans, British edition). La designació d'edició/emissió fa referència a tots els exemplars d'una *manifestació* produïts a partir d'un mateix original i publicats pel mateix editor/distribuïdor o pel mateix grup d'editors o de distribuïdors.

4.4.4 Lloc de publicació/distribució

El lloc de publicació/distribució de la *manifestació* és la ciutat, el poble o una altra localitat associada en la *manifestació* amb el nom de l'editor/distribuïdor. El lloc de publicació pot incloure el nom de l'estat, la província, el territori i/o el país, així com el nom del lloc local. La *manifestació* pot estar associada a un o més llocs de publicació/distribució.

4.4.5 Editor/distribuïdor

L'editor/el distribuïdor de la *manifestació* és l'individu, el grup o l'organització mencionat en la *manifestació* com a responsable de la publicació, la distribució, l'emissió o la comercialització de la *manifestació*. La *manifestació* pot estar associada a un o més editors o distribuïdors.

4.4.6 Data de publicació/distribució

La data de publicació/distribució de la *manifestació* és la data (normalment l'any) en què la *manifestació* es va posar a disposició del públic. La data de publicació o emissió pot ser una data simple o un rang de dates (p. ex., en el cas d'una publicació seriada).

En absència d'una data designada com a data de publicació o d'emissió, una data de *copyright* o una data d'impressió o de fabricació poden fer de substitut.

4.4.7 Fabricant

El fabricant de la *manifestació* és l'individu, el grup o l'organització mencionat en la *manifestació* com a responsable de la fabricació de la *manifestació*. La *manifestació* pot estar associada a un o més fabricants.

4.4.8 Menció de col·lecció

Una menció de col·lecció és la paraula, la frase o el grup de caràcters que apareix a la *manifestació* i que menciona la col·lecció a la qual pertany la *manifestació*. Una menció de col·lecció també pot incloure un número que indiqui la posició seqüencial de la *manifestació* dins de la col·lecció. En la *manifestació* es poden mencionar una o més col·leccions o subcol·leccions.

4.4.9 Forma del suport

La forma del suport és la classe específica de material a la qual pertany el suport físic de la *manifestació* (p. ex., una casset sonora, un videodisc, un cartutx de microfilm, una transparència). El suport d'una *manifestació* que té diversos components físics pot incloure més d'una forma (p. ex., una filmina amb un fullet d'acompanyament, un disc sonor independent que conté la banda sonora d'una pel·lícula).

4.4.10 Extensió del suport

L'extensió del suport és la quantificació del nombre d'unitats físiques que el constitueixen (p. ex., nombre de fulls, discos, bobines).

4.4.11 Suport físic

El suport físic és el tipus de material amb què s'ha produït el suport (p. ex., paper, fusta, plàstic, metall). El suport físic pot incloure, a més del material de base, qualsevol altre material que se li apliqui (p. ex., una pintura a l'oli sobre tela, una emulsió química aplicada sobre la pel·lícula de base). Cada un dels components d'una *manifestació* que conté diversos components físics pot estar produït amb un tipus diferent de material.

4.4.12 Mètode de captura

El mètode de captura és el procediment usat per enregistrar la notació, el so o les imatges en la producció d'una *manifestació* (p. ex., analògic, acústic, elèctric, digital, òptic).

4.4.13 Dimensions dels suport

Les dimensions del suport són les mides dels components físics i/o del contenidor de la *manifestació*. Les dimensions poden consistir en la mida de l'alçada (p. ex., un volum relligat de 18 cm), l'amplada (p. ex., una pel·lícula de 8 mm), l'alçada per l'amplada (p. ex., una diapositiva de 5 x 5 cm), l'alçada per l'amplada per la profunditat (p. ex., una maqueta de 9 x 30 x 20 cm) o el diàmetre (p. ex., un disc de 30 cm).

4.4.14 Identificador de la manifestació

L'identificador de la *manifestació* és un número o un codi que se li associa unívocament, i que serveix per diferenciar-la de qualsevol altra *manifestació*. Una *manifestació* pot tenir un o més identificadors associats. L'identificador es pot assignar com a part d'un sistema internacional de numeració o codificació (p. ex., un ISBN), com a part d'un sistema nacional (p. ex., un número de dipòsit legal) o el pot assignar de manera autònoma l'editor o el distribuïdor de la *manifestació* (p. ex., un número de publicació oficial, un número de l'editor de música, un número d'inventari d'un centre d'intercanvi d'informació). L'identificador de la *manifestació* també el pot assignar un bibliògraf, un musicòleg, etc. L'identificador de la *manifestació* pot incloure tant un component numèric com un component

textual o codificat que identifiqui el sistema sota el qual es va assignar i/o el centre o l'individu que el va assignar, de manera que sigui un identificador únic de la *manifestació*.

4.4.15 Font d'adquisició/autorització d'accés

La font d'adquisició o de l'autorització d'accés de la *manifestació* és el nom de l'editor, el distribuïdor, etc., que s'indica a la *manifestació* com a font per a adquirir-la o per mitjà de la qual se'n pot autoritzar l'accés. La font d'adquisició/autorització d'accés inclourà normalment l'adreça de l'editor, el distribuïdor, etc. La *manifestació* pot estar associada a una o més fonts.

4.4.16 Termes de disponibilitat

Els termes de disponibilitat són les condicions indicades a la *manifestació* sota les quals el proveïdor (és a dir, la font d'adquisició/autorització d'accés) fa disponible normalment la *manifestació* (p. ex., gratuïta per als membres d'una associació concreta) o el preu de venda.

4.4.17 Restriccions d'accés de la manifestació

Les restriccions d'accés són les limitacions sobre l'accés i l'ús de la *manifestació*. Les restriccions d'accés es poden basar en els drets d'autor, o poden anar més enllà de la protecció garantida per llei al propietari del *copyright*.

4.4.18 Tipografia (llibre imprès)

La tipografia és l'estil dels tipus emprats per imprimir un llibre (p. ex., Baskerville, Times New Roman).

4.4.19 Mida dels tipus (llibre imprès)

La mida dels tipus és la mida dels caràcters d'un llibre imprès (p. ex., 10 punts).

4.4.20 Format (llibre imprès antic)

El format en el llibre imprès antic fa referència al nombre de plects fet en un full imprès per formar un plec de fulls (p. ex., un full plegat dues vegades per formar un *quarto*, plegat tres vegades per formar un *octavo*).

4.4.21 Col·lació (llibre imprès antic)

La col·lació fa referència a la seqüència de plects en un llibre tal com indiquen les signatures de cada plec (p. ex., quatre plects que porten signatures de la A a la D).

4.4.22 Estat de la publicació (publicació seriada)

L'estat de la publicació d'una *manifestació* publicada en sèrie és la situació respecte a la seva publicació continuada (és a dir, si és una publicació en curs o si ja no es publica).

4.4.23 Numeració (publicació seriada)

La numeració d'una *manifestació* publicada com a seriada és la designació del volum/número, etc., i/o de la data que apareix a la *manifestació*. La numeració pot incloure un component numèric, un component alfabètic i/o una data (p. ex., volum 1, número 1 (gener 1971)).

4.4.24 Velocitat de reproducció (enregistrament sonor)

La velocitat de reproducció d'un enregistrament sonor és la velocitat amb la qual ha de funcionar el suport per produir el so previst (p. ex., 33 ¹/₃ rpm, 19 cm/s).

4.4.25 Amplada del solc (enregistrament sonor)

L'amplada del solc indica el nombre de solcs per polzada gravats en un disc o un cilindre (p. ex., microsolc o 200 solcs per polzada).

4.4.26 Tipus de gravació (enregistrament sonor)

El tipus de gravació és la direcció en què els solcs es disposen en un disc o cilindre (p. ex., lateral, vertical).

4.4.27 Configuració de la cinta (enregistrament sonor)

La configuració de la cinta és el nombre de pistes en una cinta sonora (p. ex., vuit pistes, dotze pistes).

4.4.28 Tipus de so (enregistrament sonor)

El tipus de so fa referència al nombre de canals de so usats per fer la gravació (monoaural, estereofònic, quadrafònic).

4.4.29 Característiques especials de reproducció (enregistrament sonor)

Les característiques especials de reproducció inclouen el sistema d'equalització, el sistema de reducció de soroll, etc., usats en fer l'enregistrament (p. ex., NAB, DBX, Dolby).

4.4.30 Color (imatge)

El color és el color o els colors, el to o els tons, etc. (inclosos el blanc i el negre) usats en la producció d'una imatge.

4.4.31 Escala de reducció (microforma)

L'escala de reducció és el grau de reducció experimentat per un text o una imatge en el procés de microfilmació (p. ex., 42x). L'escala de reducció també es pot indicar com un rang (p. ex., una reducció molt alta indica una reducció en el rang 61x–90x).

4.4.32 Polaritat (microforma o projecció visual)

La polaritat és la relació dels colors i els tons d'una imatge d'una pel·lícula amb els colors i els tons de l'objecte filmat. Quan els colors i els tons de la imatge d'una pel·lícula reflecteixen directament els colors i els tons de l'objecte filmat, la polaritat és positiva. Quan són els oposats de l'objecte, la polaritat és negativa. La polaritat de les imatges d'una *manifestació* que inclou més d'una imatge pot ser mixta.

4.4.33 Generació (microforma o projecció visual)

La generació indica el nombre de vegades que una imatge d'una pel·lícula ha estat transferida d'un suport a un altre (p. ex., un màster de filmació de primera generació, un màster de segona generació, una còpia de distribució de tercera generació).

4.4.34 Format de presentació (projecció visual)

El format de presentació és el format usat en la producció d'una imatge projectada (p. ex., pantalla gran, Beta, VHS).

4.4.35 Requeriments del sistema (recurs electrònic)

Els requeriments del sistema d'un recurs electrònic inclouen els requeriments que fan referència al maquinari (p. ex., marca i model de l'ordinador, capacitat de RAM), al programari (p. ex., sistemes operatius, llenguatge de programació, programari de base), i als perifèrics (pantalla, impressora, ratolí).

4.4.36 Característiques del fitxer (recurs electrònic)

Les característiques del fitxer d'un recurs electrònic inclouen els estàndards o els esquemes emprats per codificar el fitxer (p. ex., ASCII, SGML), les característiques físiques del fitxer (p. ex., densitat d'enregistrament, paritat, bloqueig) i altres característiques relacionades amb com es pot processar el fitxer.

4.4.37 Modalitat d'accés (recurs electrònic d'accés remot)

La modalitat d'accés és la manera d'accedir a un recurs electrònic remot (p. ex., Internet, World Wide Web).

4.4.38 Adreça d'accés (recurs electrònic d'accés remot)

L'adreça d'accés és un codi alfanumèric (p. ex., el localitzador universal del recurs – URL) usat per facilitar l'accés remot a un recurs electrònic.

4.5 Atributs d'un ítem

Els atributs lògics definits en aquest estudi per a un *ítem* són els següents:

- identificador de l'*ítem*
- empremta
- procedència de l'*ítem*
- marques/anotacions
- historial d'exposicions
- estat de l'*ítem*
- historial de tractament
- tractament previst
- restriccions d'accés a l'*ítem*

Nota: Els atributs definits per a aquest estudi no inclouen aquells atributs associats amb transaccions de naturalesa efímera com ara el préstec o el processament de l'*ítem*.

4.5.1 Identificador de l'ítem

L'identificador de l'*ítem* és un número o un codi que se li associa unívocament i que serveix per diferenciar-lo de qualsevol altre *ítem* de la mateixa col·lecció i/o institució (p. ex., la signatura topogràfica, el número de registre, un codi de barres). En general, l'identificador l'assigna la institució a la qual pertany l'*ítem*. L'identificador de l'*ítem* també pot incloure un nom o un codi que identifiqui la institució o el dipòsit on es conserva l'*ítem*, i un nom o un codi que identifiqui una col·lecció concreta o una subunitat dins de la institució (p. ex., una col·lecció de llibres rars, una biblioteca filial).

4.5.2 empremta

L'empremta és un identificador que s'elabora amb la combinació de grups de caràcters transcrits de pàgines concretes d'un *ítem* imprès. La tècnica de l'empremta s'usa principalment per assenyalar diferències entre exemplars individuals de llibres impresos antics. Hi ha diverses fórmules per elaborar

l'empremta (p. ex., la que s'explica a la publicació *Fingerprints = Empreintes = Impronte*, publicada per l'Institut de recherche et d'histoire des textes de París)¹.

4.5.3 Procedència de l'ítem

La procedència d'un *ítem* és un registre dels propietaris o dipositaris anteriors.

4.5.4 Marques/anotacions

Les marques/anotacions d'un *ítem* inclouen signatures, numeracions, anotacions, etc., que han estat aplicades de manera única a l'*ítem* per l'artista, el fabricant, el propietari, etc.

4.5.5 Historial d'exposicions

L'historial d'exposicions és un registre de les exposicions públiques en què s'ha mostrat un *ítem* que inclou les dates d'exposició, els llocs on s'ha exposat, etc.

4.5.6 Estat de l'ítem

L'estat d'un *ítem* és la condició física, sobretot qualsevol variació entre l'aspecte físic de l'*ítem* i el de la *manifestació* que exemplifica (p. ex., pàgines o làmines que manquen). Així mateix, l'estat també pot expressar altres aspectes de la condició física de l'*ítem* (p. ex., fragilitat, imatges apagades).

4.5.7 Historial de tractament

L'historial de tractament d'un *ítem* és un registre del tractament que ha experimentat l'objecte (p. ex., desacidificació, restauració). L'historial de tractament també pot incloure dades relatives al procediment de tractament (p. ex., productes químics utilitzats, tècniques aplicades), la data en què es va aplicar el tractament, etc.

4.5.8 Tractament previst

El tractament previst d'un *ítem* és la planificació del tractament que l'*ítem* ha de rebre en el futur (p. ex., rentat químic). El tractament previst també pot incloure dades del procés de tractament planificat i la data prevista d'aplicació.

¹ Hi ha traducció catalana del text: *Empremta: regles per a l'establiment de l'empremta i recull d'exemples* (Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1987).

4.5.9 Restriccions d'accés a l'ítem

Les restriccions d'accés a l'*ítem* són les limitacions posades al seu accés físic (p. ex., restringit a un ús supervisat *in situ*).

4.6 Atributs d'una persona

Els atributs lògics definits en aquest estudi per a una *persona* són els següents:

nom de la *persona*

dates de la *persona*

títol de la *persona*

altres designacions associades amb la *persona*

4.6.1 Nom de la persona

El nom d'una *persona* és la paraula, el caràcter o el grup de paraules i/o caràcters pel qual es coneix la *persona* (p. ex., Donald Horne, A. A. Milne, Ellery Queen). Un nom pot incloure un o més noms de pila, matronímics, patronímics, noms de família (o cognoms), motius, noms de dinastia, etc. Una *persona* pot ser coneguda per més d'un nom o per més d'una forma del mateix nom. En general, un centre bibliogràfic selecciona un d'aquests noms com a encapçalament uniforme amb l'objectiu de mantenir la coherència en anomenar i fer referència a la *persona*. Els altres noms o formes del nom es poden tractar com a noms variants de la *persona*. En alguns casos el centre bibliogràfic pot establir més d'un encapçalament uniforme per a la *persona* (p. ex., quan una *persona* escriu sota més d'un pseudònim, o quan una *persona* escriu tant des d'un càrrec oficial com a títol individual).

4.6.2 Dates de la persona

Les dates associades amb una *persona* poden incloure la data exacta o aproximada de naixement i/o mort de la *persona*, o les dates que indiquen el període en el qual se sap que estava activa en un camp concret.

4.6.3 Títol de la persona

El títol d'una *persona* és una paraula o una frase que indica el rang, el càrrec, el títol nobiliari o honorífic, etc. (p. ex., comandant, ministre, duc) o un terme de tractament (Sir, Sra.) associat amb la *persona*.

4.6.4 Altres designacions associades amb la persona

Una designació associada amb una *persona* és una xifra, una paraula o una abreviació que indica successió dins d'una família o dinastia (p. ex., III, jr.) o un epítet o una altra paraula o frase associada amb la *persona* (p. ex., el Pilós, enginyer).

4.7 Atributs d'una entitat corporativa

Els atributs lògics definits en aquest estudi per a una *entitat corporativa* són els següents:

- nom de l'*entitat corporativa*
- número associat amb l'*entitat corporativa*
- lloc associat amb l'*entitat corporativa*
- data associada amb l'*entitat corporativa*
- altres designacions associades amb l'*entitat corporativa*

4.7.1 Nom de l'entitat corporativa

El nom d'una *entitat corporativa* és la paraula, la frase, el caràcter o el grup de paraules i/o caràcters pel qual es coneix l'*entitat corporativa* (p. ex., Royal Aeronautical Society, IBM, Séminaire européen sur la recherche en éducation, Friedrich Witte, etc.). Una *entitat corporativa* pot ser coneguda per més d'un nom o per més d'una forma del mateix nom. En general, un centre bibliogràfic selecciona un d'aquests noms com a encapçalament uniforme amb l'objectiu de mantenir la coherència en anomenar i fer referència a l'*entitat corporativa*. Els altres noms o formes del nom es poden tractar com a noms variants de l'*entitat corporativa*. En alguns casos, el centre bibliogràfic pot establir més d'un encapçalament uniforme per a l'*entitat corporativa* (p. ex., en el cas en què una *entitat corporativa* es coneix amb noms diferents en períodes distints de la seva història).

4.7.2 Número associat amb l'entitat corporativa

El número associat amb l'*entitat corporativa* és la designació numèrica successiva d'una reunió, un congrés, una exposició, una fira, etc., que forma part d'una sèrie de reunions, congressos, exposicions, fires, etc., o qualsevol altra designació numèrica associada amb l'*entitat corporativa*.

4.7.3 Lloc associat amb l'entitat corporativa

El lloc associat amb l'*entitat corporativa* és la ciutat, el poble, o qualsevol altra designació de localització en el qual es va celebrar la reunió, el congrés, l'exposició, la fira, etc., o la localització amb la qual l'*entitat corporativa* és associada d'alguna altra manera (p. ex., Los Angeles, Bretton Woods, Oxford University, etc.). El lloc pot incloure el nom de l'estat, la província, el territori, i/o el país, així com el nom d'un lloc local.

4.7.4 Data associada amb l'entitat corporativa

La data associada amb l'*entitat corporativa* és la data o el rang de dates en la qual es va celebrar una reunió, un congrés, una exposició, una fira, etc., o una data amb la qual l'*entitat corporativa* està associada d'alguna altra manera (p. ex., la data de fundació).

4.7.5 Altres designacions associades amb l'entitat corporativa

Una designació associada amb el nom d'una *entitat corporativa* és una paraula, una frase, o una abreviació que n'indica la constitució com a societat comercial o l'estat jurídic (p. ex., Inc., Ltd.) o qualsevol altre terme que serveixi per diferenciar l'entitat d'altres *entitats corporatives*, *persones*, etc. (p. ex., firma comercial, grup musical).

4.8 Atributs d'un concepte

Els atributs lògics definits en aquest estudi per a un *concepte* són els següents:

terme que designa el *concepte*

4.8.1 Terme que designa el concepte

El terme que designa el *concepte* és la paraula, la frase o el grup de caràcters usat per anomenar o designar el *concepte* (p. ex., economia, existencialisme, radioactivitat). Un *concepte* pot ser designat per més d'un terme o per més d'una forma del terme. En general, un centre bibliogràfic selecciona un d'aquests termes com a encapçalament uniforme amb l'objectiu de mantenir la coherència en anomenar i fer referència al *concepte*. Els altres termes o formes del terme es poden tractar com a termes variants del *concepte*.

4.9 Atributs d'un objecte

Els atributs lògics definits en aquest estudi per a un *objecte* són els següents:

terme que designa l'*objecte*

4.9.1 Terme que designa l'objecte

El terme que designa l'*objecte* és la paraula, la frase, o el grup de caràcters usat per anomenar o designar l'*objecte* (p. ex., un edifici, un vaixell). Un *objecte* pot ser designat per més d'un terme o per més d'una forma del terme. En general, un centre bibliogràfic selecciona un d'aquests termes com a encapçalament uniforme amb l'objectiu de mantenir la coherència en anomenar i fer referència a l'*objecte*. Els altres termes o formes del terme es poden tractar com a termes variants de l'*objecte*.

4.10 Atributs d'un esdeveniment

Els atributs lògics definits en aquest estudi per a un *esdeveniment* són els següents:

terme que designa l'*esdeveniment*

4.10.1 Terme que designa l'esdeveniment

El terme que designa l'*esdeveniment* és la paraula, la frase, o el grup de caràcters usat per anomenar o designar l'*esdeveniment* (p. ex., Battle of Hastings, Tour de France). Un *esdeveniment* pot ser designat per més d'un terme o per més d'una forma del terme. En general, un centre bibliogràfic selecciona un d'aquests termes com a encapçalament uniforme amb l'objectiu de mantenir la coherència en anomenar i fer referència a l'*esdeveniment*. Els altres termes o formes del terme es poden tractar com a termes variants de l'*esdeveniment*.

4.11 Atributs d'un lloc

Els atributs lògics definits en aquest estudi per a un *lloc* són els següents:

terme que designa el *lloc*

4.11.1 Terme que designa el lloc

El terme que designa el *lloc* és la paraula, la frase o el grup de caràcters usat per anomenar o designar el *lloc* (p. ex., Londres, el riu Tàmesi). Un *lloc* pot ser designat per més d'un terme o per més d'una forma del terme. En general, un centre bibliogràfic selecciona un d'aquests termes com a encapçalament uniforme amb l'objectiu de mantenir la coherència en anomenar i fer referència al *lloc*. Els altres termes o formes del terme es poden tractar com a termes variants del *lloc*.

5 RELACIONS

5.1 Relacions bibliogràfiques en el context del model

Els creadors i editors d'entitats intel·lectuals i artístiques usen diversos termes per assenyalar les relacions entre aquelles entitats. Sovint es troben termes com ara “edició” i “versió” en publicacions i altres materials, així com mencions del tipus “basat en...” o “traduït de...”. En molts casos aquests termes o aquestes mencions serveixen per assenyalar al catalogador que hi ha una relació que s'hauria d'expressar en el registre bibliogràfic. El problema de confiar en termes d'aplicació comuna com a punt de partida per analitzar les relacions bibliogràfiques és que aquells termes no estan definits clarament ni s'apliquen de manera uniforme. En aquest estudi les relacions s'analitzen en el context de les entitats definides en el model; és a dir, s'analitzen específicament com a relacions que funcionen entre una *obra* i una altra, entre una *expressió* i una altra, entre una *manifestació* i un *ítem*, etc.

En el context del model, les relacions s'usen com a vehicle per representar l'enllaç entre una entitat i una altra, i així com a mitjà per ajudar l'usuari a “navegar” per l'univers que es representa en una bibliografia, un catàleg o una base de dades. Normalment, l'usuari formula una pregunta emprant un o més atributs de l'entitat que cerca, i és per mitjà d'aquests atributs que trobarà l'entitat cercada. Les relacions expressades en el registre bibliogràfic proporcionen informació addicional que ajuda a l'usuari a fer connexions entre l'entitat trobada i altres entitats que s'hi relacionen.

Les relacions es poden expressar en els registres bibliogràfics de maneres diferents. Algunes relacions, especialment aquelles que estan representades en els diagrames entitat/relació del capítol 3 (figures 3.1–3.3), sovint s'expressen simplement amb la reunió, en el mateix registre, dels atributs d'una entitat i els atributs de l'entitat relacionada. Per exemple, un registre aparellarà normalment els atributs d'una *manifestació* concreta amb els atributs de l'*expressió* que es materialitza en aquella *manifestació*, i amb els atributs de l'*obra* que es realitza per mitjà d'aquella *expressió*. Sovint les relacions també s'expressen implícitament afegint al registre un encapçalament que identifica una entitat relacionada. Per exemple, la relació de l'*obra* amb la *persona* o l'*entitat corporativa* normalment es representa implícitament afegint al registre un encapçalament que identifica la *persona* o l'*entitat corporativa* responsable de l'*obra*. De vegades, les relacions s'expressen mitjançant la sobreposició d'atributs d'una entitat amb els d'entitats relacionades (p. ex., en un registre en més d'un nivell que descriu tant una entitat agregada com les entitats components individuals). Així mateix, les relacions també s'expressen sovint mitjançant l'ús d'una nota o d'un mecanisme similar que indica no únicament que hi ha una relació

entre l'entitat descrita en el registre i una altra entitat, sinó que també menciona específicament la natura de la relació (p. ex., “Traduït del text anglès de l'edició de 1891”).

És important tenir en compte que, per als objectius d'aquest estudi, una relació no és operativa fins que les entitats de cada costat de la relació són identificades explícitament. Per exemple, una anotació del tipus “basat en una obra d'Henrik Ibsen” no estableix operativament una relació *obra-a-obra*; l'anotació “basada en *Espectres* d'Henrik Ibsen” sí que l'estableix.

També és important advertir que dins del model entitat/relació es poden representar relacions o bé en el nivell en el qual operen realment, o bé en un nivell més general quan la relació precisa no es pot determinar fàcilment. Per exemple, una concordança de *Finnegans Wake* de Joyce en realitat estarà basada en una materialització concreta (és a dir, en una *manifestació*) d'un text determinat (és a dir, en una *expressió*); si no es coneix l'edició precisa del text que ha servit de base, no serà possible establir la relació de la concordança amb l'*expressió* o la *manifestació* concreta en què es basa. En aquest cas només és possible establir la relació de la concordança amb *Finnegans Wake* (és a dir, amb l'*obra*). Així, doncs, el model dóna l'opció, per a determinats tipus de relacions, d'expressar-les en qualsevol dels dos nivells. Les seccions següents descriuen les relacions usades en el model i la manera com funcionen.

Les seccions 5.2–5.2.3 descriuen les relacions lògiques entre els tipus d'entitat que es mostren en el nivell superior dels diagrames entitat/relació del capítol 3 (figures 3.1–3.3). En els diagrames entitat/relació, aquelles relacions es mostren simplement per indicar com les entitats es relacionen l'una amb l'altra en el nivell més general (és a dir, com les *obres* es relacionen amb les *expressions*, com es relacionen amb les *persones* i les *entitats corporatives*, amb els *conceptes*, *objectes*, *esdeveniments*, etc.; com les *expressions* es relacionen amb les *manifestacions*, amb les *persones* i *entitats corporatives*, etc.). A un nivell més específic, les mateixes relacions s'usen per enllaçar una *expressió* concreta amb l'*obra* que realitza, una *manifestació* concreta amb l'*expressió* que materialitza, etc.

Les seccions 5.3–5.3.6.1 descriuen un altre conjunt de relacions associat amb les quatre entitats primàries (*obra*, *expressió*, *manifestació* i *ítem*) que operen de manera més específica entre casos concrets de les entitats (p. ex., entre una *obra* i una altra, entre dues *expressions* de la mateixa *obra*, entre una *expressió* d'una *obra* i una *expressió* d'una altra *obra*, etc.).

5.2 Relacions representades en els diagrames de nivell superior

Els diagrames entitat/relació del capítol 3 (figures 3.1–3.3) mostren les relacions lògiques entre entitats en el nivell superior de generalització del model. Les relacions representades en els diagrames indiquen simplement com es relacionen en un nivell lògic els diferents tipus d'entitats del model (és a dir, com les *obres* es relacionen amb les *expressions*, com es relacionen amb les *persones* i les *entitats corporatives*, etc. Per exemple, la línia etiquetada “realitzada mitjançant”, que enllaça l'*obra* amb l'*expressió*, indica en termes generals que una *obra* es realitza per mitjà d'una *expressió*.

Tal com s'indica al capítol 3 (seccions 3.1.1–3.1.3), les entitats del model pertanyen a tres grups. El grup principal inclou els productes de l'activitat intel·lectual o artística: *obra*, *expressió*, *manifestació* i

ítem. El segon grup inclou aquelles entitats responsables del contingut intel·lectual o artístic, la seva producció i distribució, o la seva custòdia: *persona* i *entitat corporativa*. El tercer grup inclou un conjunt addicional d'entitats que, conjuntament amb les entitats del primer i segon grups, constitueixen la matèria d'una *obra*: *concepte*, *objecte*, *esdeveniment* i *lloc*.

5.2.1 Relacions entre obra, expressió, manifestació i ítem

Les relacions representades a la figura 3.1, que enllacen l'*obra* amb l'*expressió*, l'*expressió* amb la *manifestació*, i la *manifestació* amb l'*ítem*, són fonamentals en l'estructura del model entitat/relació. Cada una de les tres relacions principals (és a dir, la relació “realitzada mitjançant” que enllaça l'*obra* i l'*expressió*, la relació “materialitzada en” que enllaça l'*expressió* i la *manifestació*, i la relació “exemplificada per” que enllaça la *manifestació* i l'*ítem*) és única, i funciona només entre una parella concreta d'entitats del model. De fet, en tots tres casos, les relacions expressades per l'enllaç són inherents a la definició de les entitats implicades en la relació.

La primera d'aquelles relacions indica que una *obra* és “realitzada mitjançant” una *expressió*. Contemplada en sentit invers, la relació indica que una *expressió* “és una realització d'”una *obra*, que de fet és com l'*expressió* és definida com a entitat (“la realització intel·lectual o artística d'una *obra*...”). La relació lògica entre una *obra* i una *expressió*, tal com es representa en el model mitjançant l'enllaç de relació, serveix de base tant per identificar l'*obra* representada per una *expressió* individual, com per assegurar que totes les *expressions* d'una *obra* estan enllaçades a aquesta *obra*. Indirectament, les relacions entre una *obra* i les seves diverses *expressions* també serveixen per establir una relació d'“agermanament” implícita entre les diverses *expressions* de l'*obra*.

Exemple:

- **o**₁ *A Christmas carol* de Charles Dickens
 - **e**₁ el text original de l'autor en anglès
 - **e**₂ una traducció tàmil de V. A. Venkatachari
 -

De manera similar, la relació que enllaça l'*expressió* i la *manifestació*, i que indica que una *expressió* és “materialitzada en” una *manifestació* o, a la inversa, que una *manifestació* és la materialització d'una *expressió*, reflecteix la definició de *manifestació* (“la materialització física de l'*expressió*...”). En aquest cas, la relació lògica serveix de base tant per identificar l'*expressió* d'una *obra* materialitzada en una *manifestació* individual, com per assegurar que totes les *manifestacions* de la mateixa *expressió* estan enllaçades a aquesta *expressió*. Indirectament, les relacions entre una *expressió* i les seves diverses *manifestacions* també serveixen per establir una relació d'“agermanament” implícita entre les diverses *manifestacions* de l'*expressió*.

Exemple:

- **o**₁ *Les variacions Goldberg* de J. S. Bach
 - **e**₁ execucions de Glenn Gould enregistrades el 1981
 - **m**₁ enregistrament editat per CBS Records el 1982 en un disc sonor de 33 ^{1/3} rpm
 - **m**₂ enregistrament reeditat per Sony el 1993 com a disc compacte

Això mateix s'esdevé en el cas de la relació “exemplificat per” que enllaça la *manifestació* i l'*ítem*. Una vegada més, aquesta és una relació única que és inherent a la definició d'*ítem* (“un exemplar sol d'una *manifestació*”). La relació lògica serveix de base tant per identificar la *manifestació* exemplificada per un *ítem* individual, com per assegurar que tots els exemplars (és a dir, els *ítems*) de la mateixa *manifestació* estan enllaçats a aquella *manifestació*. Indirectament, les relacions entre una *manifestació* i els diversos *ítems* que l'exemplifiquen, també serveixen per establir una relació d’“agermanament” implícita entre els diversos exemplars (és a dir, els *ítems*) d'una *manifestació*.

Exemple:

- **o**₁ *Lost treasures of the world*
 - **e**₁ el recurs electrònic interactiu
 - **m**₁ el disc òptic electrònic publicat el 1994 per Follgard CD-Visions
 - **i**₁ el primer exemplar de la Calgary Public Library
 - **i**₂ el segon exemplar de la Calgary Public Library

Cal notar que, si bé les relacions entre *obra*, *expressió*, *manifestació* i *ítem* es representen de manera segmentada en el diagrama entitat/relació, funcionen lògicament com una cadena contínua. És a dir, la relació de l'*obra* a l'*expressió* condueix a la relació de l'*expressió* a la *manifestació*, i aquestes dues relacions porten subsegüentment a la relació de la *manifestació* a l'*ítem*. Així, quan s'estableix una relació entre una *expressió* i una *manifestació* que materialitza l'*expressió*, la *manifestació* s'enllaça lògicament al mateix temps amb l'*obra* que és realitzada mitjançant l'*expressió*, atès que l'*expressió* s'hagi enllaçat a l'*obra* que realitza.

5.2.2 Relacions amb persones i entitats corporatives

Les entitats del segon grup (*persona* i *entitat corporativa*) s'enllacen amb les del primer grup mitjançant quatre tipus de relacions: la relació “creat per” que enllaça tant la *persona* com l'*entitat corporativa* amb l'*obra*; la relació “realitzat per” que enllaça aquelles dues entitats amb l'*expressió*; la relació “produït per” que les enllaça amb la *manifestació*, i la relació “propietat de” que les enllaça amb l'*ítem*.

La relació “creat per” pot enllaçar una *obra* amb la *persona* responsable de la creació del contingut intel·lectual o artístic de l'*obra*; també pot enllaçar una *obra* a l'*entitat corporativa* responsable de l'*obra*. La relació lògica entre una *obra* i una *persona* o una *entitat corporativa* serveix de base tant per identificar la *persona* o l'*entitat corporativa* responsable d'una *obra* individual, com per assegurar que totes les *obres* d'una *persona* o una *entitat corporativa* concreta estan enllaçades a aquella *persona* o *entitat corporativa*.

Exemple:

- **p**₁ Edmund Spenser
 - **o**₁ *The shepheardes calender*
 - **o**₂ *The faerie queen*
 - **o**₃ *Astrophel*
 -

La relació “realitzat per” pot enllaçar una *expressió* amb la *persona* o l'*entitat corporativa* responsable de la realització d'una *obra*. La seva funció és similar a la relació “creat per”, però implica una diferència en la naturalesa de la relació que és paral·lela a la diferència entre l'*obra* i l'*expressió* com a entitats.

Una *persona* o una *entitat corporativa* responsable del contingut intel·lectual o artístic d'una *obra* és responsable de la concepció de l'*obra* com una entitat abstracta; una *persona* o una *entitat corporativa* responsable de l'*expressió* d'una *obra* és responsable dels aspectes específics de la realització intel·lectual o artística o de l'execució de l'*expressió*. La relació lògica entre una *expressió* i una *persona* o una *entitat corporativa* relacionada serveix de base tant per identificar la *persona* o l'*entitat corporativa* responsable d'una *expressió* individual, com per assegurar que totes les *expressions* realitzades per una *persona* o *entitat corporativa* estan enllaçades a aquella *persona* o *entitat corporativa*.

Exemple:

- **ec**₁ The Tallis Scholars
 - **e**₁ una execució de 1980 del *Miserere* d'Allegri
 - **e**₂ una execució de 1986 de la *Missa pange lingua* de Josquin
 - **e**₃ una execució de 1989 de la *Missa osculetur me* de Lassus
 -

La relació “produït per” pot enllaçar una *manifestació* amb la *persona* o l'*entitat corporativa* responsable de la publicació, distribució o fabricació. La relació lògica entre una *manifestació* i una *persona* o una *entitat corporativa* relacionada pot servir de base tant per identificar la *persona* o l'*entitat corporativa* responsable de la producció o la distribució d'una *manifestació*, com per assegurar que totes les *manifestacions* produïdes o distribuïdes per una *persona* o una *entitat corporativa* estan enllaçades a aquella *persona* o *entitat corporativa*.

Exemple:

- **ec**₁ Coach House Press
 - **m**₁ la publicació de 1965 per Coach House Press de *Man in a window* de Wayne Clifford
 - **m**₂ la publicació de 1966 per Coach House Press de *The LSD leacock* de Joe Rosenblatt
 - **m**₃ la publicació de 1966 per Coach House Press de *New wings for Icarus* de Henry Beissel
 -

La relació “propietat de” pot enllaçar un *ítem* amb la *persona* o l'*entitat corporativa* que és la propietària de l'*ítem* o que el custodia. La relació lògica entre un *ítem* i una *persona* o una *entitat corporativa* relacionada pot servir de base tant per identificar la *persona* o l'*entitat corporativa* que és propietària de l'*ítem* o que el custodia, com per assegurar que tots els *ítems* propietat de, o custodiats per, una *persona* o una *entitat corporativa* concreta estan enllaçats a aquella *persona* o *entitat corporativa*.

Exemple:

- **ec**₁ Princeton University Library
 - **i**₁ un exemplar de “Penkill Proofs” dels *Poems* de D. G. Rossetti impresos l'agost de 1869, amb anotacions manuscrites de l'autor
 - **i**₂ un exemplar de “A Proofs” dels *Poems* de D. G. Rossetti impresos el setembre de 1869, amb anotacions manuscrites de l'autor
 -

5.2.3 Relacions de matèria

Les entitats de tots tres grups estan enllaçades amb l'entitat *obra* per una relació de matèria.

La relació “té com a matèria” indica que qualsevol de les entitats del model, inclosa l'*obra* mateixa, pot ser la matèria d'una *obra*. Enunciat en termes lleugerament diferents, la relació indica que una *obra* pot tractar d'un *concepte*, un *objecte*, un *esdeveniment* o un *lloc*; pot tractar d'una *persona* o una *entitat corporativa*; pot tractar d'una *expressió*, una *manifestació* o un *ítem*, i pot tractar sobre una altra *obra*. La relació lògica entre una *obra* i una entitat de matèria relacionada serveix de base tant per identificar la matèria d'una *obra* individual, com per assegurar que totes les *obres* que tracten d'una matèria concreta estan enllaçades a aquella matèria.

Exemple:

- c₁ Romanticisme
 - o₁ *Beyond the tragic vision* de Morse Peckham
 - o₂ *Romanticism reconsidered*, editat per Northrop Frye
 -

5.3 Altres relacions entre les entitats del grup 1

Les taules 5.1–5.11 donen una panoràmica de les relacions addicionals entre les entitats del grup 1 que no s'han representat en el diagrama entitat/relació de nivell superior de la figura 3.1. Les taules identifiquen els tipus principals de relacions que funcionen entre casos del mateix tipus d'entitat o entre casos de diferents tipus d'entitats, i inclouen exemples dels tipus concrets d'entitats que normalment s'inclouen en cada tipus de relació, si bé no es pretén que siguin exhaustius. Per tal de facilitar la descripció de relacions, s'han agrupat relacions concretes sota tipus lògics de relacions, i s'ha donat un nom de tipus de relació a cada grup. Tanmateix, l'objectiu principal d'aquest estudi no és proporcionar agrupaments de relacions en el nivell superior, sinó descriure la naturalesa de les relacions bibliogràfiques mitjançant la “deconstrucció” de termes i categories convencionals, i mostrar com funcionen les relacions en el context de les quatre entitats principals del model (és a dir, *obra*, *expressió*, *manifestació* i *ítem*).

Les taules (tal com s'il·lustra més avall) s'han elaborat de la manera que s'explica a continuació. La columna de l'esquerra mostra els diversos tipus de relacions que funcionen entre els tipus d'entitat especificats a l'encapçalament de cada taula (en el cas de l'exemple, entre una *manifestació* i una *manifestació*). Per a cada tipus de relació hi ha una parella de mencions de relació formulades tal com haurien d'aparèixer en un diagrama entitat/relació. La primera menció de la parella indica la relació tal com s'establiria des de la primera entitat a la segona; la segona menció indica la relació recíproca, tal com s'establiria de la segona entitat a la primera. La columna de la dreta enumera exemples dels tipus d'entitats que normalment ocuparien la posició de la segona entitat en cada tipus de relació.

Relacions entre una *manifestació* i una *manifestació*

TIPUS DE RELACIÓ	MANIFESTACIÓ
Reproducció té una reproducció → ← és una reproducció de	Reproducció Microreproducció Macroreproducció Reimpressió Facsimil

A la taula anterior, sota el tipus de relació etiquetada com a “reproducció”, la primera menció (té una reproducció →) indica la relació tal com s’establiria des de la primera *manifestació* en la relació cap a la segona *manifestació*. En aquest cas, la segona *manifestació* correspondria normalment a un dels tipus d’entitats enumerats a la columna de la dreta (una microreproducció, una reimpressió, un facsímil, etc.). La menció de relació recíproca (← és una reproducció de) indica la relació tal com s’establiria des de la segona *manifestació* (és a dir, des de la microreproducció, la reimpressió, el facsímil, etc.) cap a la primera *manifestació* (és a dir, la *manifestació* que ha estat reproduïda). Ampliant la notació que s’ha usat en els exemples per expressar les relacions implícites entre una *obra*, una *expressió*, una *manifestació* i un *ítem*, la relació en la taula anterior es podria il·lustrar amb l’exemple següent:

- **m**₁ [primera *manifestació*]
té una reproducció →
← és una reproducció de
- **m**₂ [segona *manifestació*]

En algunes taules només hi ha una columna d’exemples; en altres, les entitats s’han dividit en dues categories (p. ex., dependents i independents) i hi ha dues columnes d’exemples. Les raons per les quals en alguns casos els exemples se subdivideixen en dues categories, i les distincions entre les categories, s’expliquen a la secció següent.

5.3.1 Relacions entre una obra i una obra

La taula 5.1 mostra diferents tipus de relacions entre una *obra* i una *obra*.

Taula 5.1 Relacions entre una obra i una obra

TIPUS DE RELACIÓ	OBRA REFERENCIAL	OBRA AUTÒNOMA
Continuació té una continuació → ← és una continuació de	Continuació	Continuació Obra successiva
Suplement té un suplement → ← és un suplement de	Índex Concordança Guia del professor Glossa Suplement Apèndix	Suplement Apèndix
Complement té un complement → ← és un complement de	Cadència Llibret Coreografia Final per a una obra inacabada	Música incidental Musicació d’un text Complement
Resum té un resum → ← és un resum de		Compendi Resum
Adaptació té una adaptació → ← és una adaptació de		Adaptació Paràfrasi Traducció lliure Variació (música) Harmonització (música) Fantasia (música)

TIPUS DE RELACIÓ	OBRA REFERENCIAL	OBRA AUTÒNOMA
Transformació té una transformació → ← és una transformació de		Dramatització Novel·lització Versificació Guió
Imitació té una imitació → ← és una imitació de		Paròdia Imitació Pastitx

Una premissa bàsica de la relació entre una *obra* i una *obra* és que es reconeix que hi ha dues obres; és a dir, s'ha considerat que el contingut intel·lectual o artístic d'una *obra* es prou diferent de l'altra com per constituir una *obra* distinta.

Les relacions entre una *obra* i una *obra* que es mostren a la taula 5.1 pertanyen a dues categories: aquelles que impliquen una *obra* que és referencial per naturalesa, i aquelles que impliquen *obres* autònomes. Una *obra* **referencial** és aquella que està tan estretament relacionada amb l'altra *obra* de la relació que té poc valor fora del context d'aquesta altra *obra*. Una *obra* **autònoma** és aquella que no requereix cap referència a l'altra *obra* de la relació per tal de ser útil o entesa.

La columna central de la taula 5.1, titulada “obra referencial”, mostra els diferents tipus d'*obres* que tindran poc ús o significat sense la referència a l'altra *obra* de la relació. Pertanyen a aquesta categoria les continuacions que depenen de l'*obra* precedent per a ser enteses, els índexs i les concordances d'una *obra*, les cadències, etc.

Exemple:

- **o₁** La *Iliada* d'Homer
té una concordança →
← és una concordança de
- **o₂** *A complete concordance to the Iliad of Homer* de G. L. Prendergast

La columna de la dreta de la taula 5.1, titulada “obra autònoma”, mostra els diferents tipus d'*obres* que tenen una relació amb una altra *obra*, però que es poden usar i entendre sense fer referència a l'altra *obra*. Pertanyen a aquesta categoria les continuacions i els suplementes autònoms, així com els resums, les adaptacions, les dramatitzacions, les paròdies, etc.

Exemples:

- **o₁** *Don Giovanni* de W. A. Mozart
té una adaptació →
← és una adaptació de
- **o₂** La pel·lícula *Don Giovanni* de Joseph Losey
- **o₁** Mapa del País de Gal·les de l'Ordnance Survey
té una adaptació →
← és una adaptació de
- **o₂** Mapa de les regions administratives del País de Gal·les

Hi ha tres tipus de relacions que pertanyen a la vegada a les categories d'*obra* referencial i d'*obra* autònoma: continuació, suplement i complement. El tipus de relació “continuació” implica un tipus de progressió lineal del contingut des d'una *obra* a l'altra. En alguns casos, el contingut de la continuació pot estar relacionat estretament amb el contingut de l'*obra* precedent, la qual cosa donaria com a resultat una *obra* referencial. En altres casos, com en les parts relacionades de manera laxa d'una trilogia, la continuació serà autònoma. Les publicacions seriades que són el resultat de la fusió o de l'escissió de títols anteriors, i que existeixen per elles mateixes sense que calgui una referència al títol anterior, són també exemples d'*obres* autònomes que pertanyen al tipus de relació “continuació”.

Exemple:

- **o**₁ *The British journal of social and clinical psychology*
és continuat en part per →
← continua en part
- **o**₂ *The British journal of social psychology*

El tipus de relació “suplement” implica obres que estan pensades per a ser usades conjuntament amb una altra *obra*. Algunes d'elles, com ara els índexs, les concordances, les guies del professor, les glosses, els manuals d'instruccions de recursos electrònics, estaran tan estretament associades amb el contingut de l'*obra* relacionada, que no tindrien utilitat sense l'altra *obra*. Per definició, aquestes *obres* són referencials. Així mateix, els suplementos i els apèndixs sovint pertanyen a la categoria referencial, però si es poden usar sense fer referència a l'*obra* relacionada, pertanyen a la categoria autònoma.

Exemple:

- **o**₁ *Annual report of the Librarian of Congress*
té un suplement →
← és un suplement de
- **o**₂ *Quarterly journal of current acquisitions* de la Library of Congress

El tercer tipus de relació, “complement”, implica *obres* pensades perquè es combinin o s'insereixin en l'*obra* relacionada. En altres paraules, estan concebudes perquè s'integrin d'alguna manera amb l'altra *obra*, però no formaven part de la concepció original d'aquesta *obra* anterior. Com amb les continuacions i els suplementos, alguns complements es poden usar i entendre per ells mateixos sense fer referència a una altra *obra* (és a dir, són autònoms); altres complements requereixen la comprensió d'una altra *obra* (és a dir, són referencials).

Exemple:

- **o**₁ *Curlew River* de William Plomer
té una musicació →
← és una musicació de
- **o**₂ Musicació de Benjamin Britten per a *Curlew River*

També en la categoria d'*obres* autònomes hi figuren agrupaments de quatre tipus addicionals de relacions: “resum”, “adaptació”, “transformació” i “imitació”. Tots els tipus d'*obres* representats en aquests agrupaments impliquen la modificació d'una *obra* original en un grau suficient per garantir que siguin

considerades com a *obres* noves, més que no pas com a simples *expressions* diferents de la mateixa *obra*. Qualsevol *obra* que pertanyi a un d'aquests quatre agrupaments es considera autònoma per definició.

Exemples:

- **o₁** *Paedagogik als System* de Karl Rosenkrantz
té una paràfrasi →
← és una paràfrasi de
- **o₂** *The science of education* d'Anna C. Brackett
- **o₁** *Pickwick papers* de Charles Dickens
té una dramatització →
← és una dramatització de
- **o₂** *Sam Weller* de W. T. Moncrieff

El significat de la distinció que s'ha fet entre les *obres* que pertanyen a la categoria referencial i les que pertanyen a la categoria d'*obres* autònomes esdevé clar en avaluar la importància relativa d'expressar les relacions en un registre bibliogràfic. Pel que fa a la utilitat relativa de les relacions entre una *obra* i una *obra*, seria primordial proporcionar informació sobre una relació entre una continuació, un suplement o un complement referencials i l'*obra* amb la qual es relacionen, ja que l'ús significatiu de la continuació, el suplement o el complement depenen en gran mesura del contingut de l'altra *obra*. Per un altre costat, en el cas de l'*obra* autònoma, la comprensió de l'*obra* anterior, si bé útil, no seria indispensable ni per entendre ni per utilitzar la continuació, el suplement o el complement. Això mateix s'aplica als resums, les adaptacions, les transformacions i les imitacions. En conseqüència, en el cas de les *obres* autònomes és menys crucial fer explícites les relacions en el registre bibliogràfic.

A partir dels exemples anteriors, hauria de ser evident que els termes usats pels editors sovint no seran suficients per indicar clarament si una *obra* s'ha de considerar referencial o autònoma. Les *obres* caracteritzades com a continuacions, suplementos i apèndixs poden pertànyer a totes dues categories. El catalogador ha d'avaluar si l'*obra* només es pot utilitzar en referència a l'*obra* relacionada, o si es pot utilitzar i entendre independentment.

5.3.1.1 Relacions tot/part en el nivell de l'obra

La taula 5.2 mostra les relacions tot/part en el nivell de l'*obra*.

Taula 5.2 Relacions tot/part entre una *obra* i una *obra*

TIPUS DE RELACIÓ	PART DEPENDENT	PART INDEPENDENT
Tot/part té una part → ← és una part de	Capítol, secció, part, etc. Volum/número d'una publicació seriada Part intel·lectual d'una obra en diverses parts Il·lustració d'un text Banda sonora d'una pel·lícula	Monografia dins d'una col·lecció Article d'una revista Part intel·lectual d'una obra en diverses parts

Hi ha dues categories de relacions tot/part: les relacions que inclouen parts dependents i les que inclouen parts independents. Les parts **dependents** són parts components d'una *obra* que estan pensades per ser usades en el context de l'*obra* més àmplia, i que, com a tals, depenen per a una gran part del seu significat del context proporcionat per l'*obra* més àmplia. Els components dependents sovint són difícils d'identificar sense fer referència a l'*obra* més àmplia, ja que en general no tenen noms/títols distintius. Les parts **independents** són aquelles que no depenen de manera important del context proporcionat per l'*obra* més àmplia per al seu significat. En general, els components independents tenen noms/títols distintius. Es pressuposa que, en tots dos casos, l'*obra* que representa el tot és una *obra* independent.

La categoria de les parts dependents es pot subdividir en dues subcategories: les parts segmentàries, i les parts sistèmiques del contingut de l'*obra*. Les parts segmentàries són components discrets d'una *obra*, el contingut de la qual existeix com un segment identificable dins del conjunt. Entre els components discrets d'una *obra* hi ha els prefacis, els capítols, les seccions, les parts, etc.

Exemple:

- **o₁** *Precis in a multilingual context*
 - **o_{1.1}** Part 1: *Precis – an overview*, per Derek Austin
 - **o_{1.2}** Part 2: *A linguistic and logical explanation of the syntax*, per Jutta Sorensen i Derek Austin
 - **o_{1.3}** Part 3: *Multilingual experiments, proposed codes, and procedures for the Germanic languages*, per Jutta Sorensen i Derek Austin

Per un altre costat, la part sistèmica d'una *obra* no es pot considerar com un segment delimitat del contingut de l'*obra*. Una part sistèmica és, més aviat, un aspecte integral que s'estén al llarg de l'*obra* i està entreteixit amb la resta del contingut. Les il·lustracions d'un text o la cinematografia d'una pel·lícula són exemples de l'aspecte integral; es poden identificar i examinar com a parts intel·lectuals o artístiques del tot o conjunt, però no representen segments seqüencials distints del contingut com sí que ho són els components segmentaris.

Sovint no hi haurà cap raó perquè una part dependent d'una *obra* s'identifiqui o es descriu separatament en un registre bibliogràfic. Tanmateix, en alguns casos, com quan un pròleg o una introducció han estat escrits per un autor reconegut que no és l'autor del text principal, es pot considerar útil identificar i descriure la part component per ella mateixa. Com que les parts dependents s'han de situar, per definició, en el context de l'*obra* més àmplia, la relació, si s'articula de manera formal, normalment s'estableix mitjançant l'addició d'una entrada secundària per a la part component en el registre bibliogràfic que descriu l'*obra* més àmplia; alternativament, la relació es pot representar menys formalment mitjançant una nota de contingut.

Les parts independents d'una *obra* són més susceptibles de ser identificades i descrites per elles mateixes. Aquesta categoria inclou les monografies d'una col·lecció de monografies (on la col·lecció representa el tot o conjunt); els articles o els números d'una revista (on la revista representa el tot o conjunt); o les parts components intel·lectualment independents d'una obra en diverses parts o d'una obra composta de diversos suports, on determinada part component pot tenir interès fora del context proporcionat per les altres parts components de l'obra composta. La categoria de parts independents també inclou les parts normalment reconegudes d'*obres* més àmplies, com ara els llibres de la Bíblia, etc.

Exemple:

- **o**₁ L'obra multimèdia *Tawow* de D. Bruce Sealey
 - **o**_{1.1} *Defathering the Indian* d'Emma La Rogue
 -

5.3.2 Relacions entre una expressió i una expressió

Les taules 5.3 i 5.4 mostren diferents tipus de relacions entre una *expressió* i una *expressió*.

Les relacions entre una *expressió* i una *expressió* pertanyen a dues grans divisions: aquelles en les quals cada *expressió* implicada en la relació és una *expressió* de la mateixa *obra*, i aquelles en les quals cada *expressió* implicada en la relació és una *expressió* d'una *obra* diferent.

Taula 5.3 Relacions entre una *expressió* i una *expressió*

Entre expressions de la mateixa obra		
TIPUS DE RELACIÓ	EXPRESSIÓ REFERENCIAL	EXPRESSIÓ AUTÒNOMA
Abreujament té un abreujament → ← és un abreujament de		Versió abreujada Versió condensada Versió esporgada
Revisió té una revisió → ← és una revisió de		Edició revisada Edició ampliada Estat (gràfic)
Traducció té una traducció → ← és una traducció de		Traducció literal Transcripció (música)
Arranjament (música) té un arranjament → ← és un arranjament de		Arranjament (música)

Es produeixen relacions entre *expressions* de la mateixa *obra* (taula 5.3) quan una *expressió* es deriva d'una altra. En aquests tipus de relacions, una *expressió* es considera una modificació de l'altra. La modificació pot ser una traducció literal, en la qual es pretén traduir el contingut intel·lectual de l'*expressió* prèvia de la manera més acurada possible (cal notar que les traduccions lliures es tracten en el model com a *obres* noves); una revisió, en la qual es pretén alterar o actualitzar el contingut de l'*expressió* prèvia, però sense canviar tant el contingut que constitueixi una *obra* nova; un abreujament en el qual s'elimina part del contingut de l'*expressió* prèvia, però sense que el resultat no alteri el contingut fins al punt que esdevingui una *obra* nova, o un arranjament d'una composició musical. En general, les *expressions* que són el resultat d'aquestes modificacions són de naturalesa autònoma (és a dir, normalment no requereixen fer referència a l'*expressió* prèvia perquè puguin ser usades o enteses).

Taula 5.4 Relacions entre una *expressió* i una *expressió* (continuació)

Entre expressions d'obres diferents		
TIPUS DE RELACIÓ	EXPRESSIÓ REFERENCIAL	EXPRESSIÓ AUTÒNOMA
Continuació té una continuació → ← és una continuació de	Continuació	Continuació Obra successiva
Suplement té un suplement → ← és un suplement de	Índex Concordança Guia del professor Glossa Suplement Apèndix	Suplement Apèndix
Complement té un complement → ← és un complement de	Cadència Llibret Coreografia Final per a una obra inacabada	Música incidental Musicació d'un text Complement
Resum té un resum → ← és un resum de		Compendi Resum
Adaptació té una adaptació → ← és una adaptació de		Adaptació Paràfrasi Traducció lliure Variació (música)
Transformació té una transformació → ← és una transformació de		Dramatització Novel·lització Guió
Imitació té una imitació → ← és una imitació de		Paròdia Imitació

Exemples:

- **o**₁ *A Christmas carol* de Charles Dickens
 - **e**₁ el text anglès original de l'autor
té una traducció →
← és una traducció de
 - **e**₂ una traducció tàmil de V. A. Venkatachari
- **o**₁ *Four small dances* de B. Bartok
 - **e**₁ la partitura original del compositor per a orquestra
té un arranjament →
← és un arranjament de
 - **e**₂ un arranjament de G. Darvas per a jove orquestra de corda

Les relacions entre una *expressió* i una *expressió*, quan impliquen *expressions* d'obres **diferents** (taula 5.4), inclouen els mateixos tipus de relacions que funcionen en el nivell de les relacions entre una *obra* i una *obra*. Entre els diferents tipus, les relacions “continuació”, “suplement” i “complement” seran les més habituals en el nivell *expressió*. Per exemple, una nota d'un registre bibliogràfic sobre un suplement pot fer referència a l'edició concreta (és a dir, l'*expressió*) d'una *obra* anterior de la qual es pretén

que sigui un suplement. És important tenir en compte que les *obres* representades per les *expressions* poden ser o bé referencials o bé autònomes; les decisions sobre la utilitat de les relacions entre una *expressió* i una *expressió* es basaran en el fet que l'*obra* representada sigui referencial o autònoma.

En el cas dels resums, les adaptacions, les transformacions i les imitacions, és potser menys usual establir una relació amb una *expressió* concreta d'una *obra* anterior. Tanmateix, pot ser útil establir una relació en aquest nivell quan es disposa de la informació, p. ex., “Adaptació de John Barton basada en l'edició del text de 1485 de William Caxton”.

5.3.2.1 Relacions tot/part en el nivell de l'expressió

Les relacions tot/part en el nivell de l'*expressió* (taula 5.5) són del mateix tipus general que les que s'estableixen en el nivell de l'*obra*. Tanmateix, els tipus concrets de parts reconegudes com a components de l'*expressió*, diferiran d'alguna manera d'aquelles parts reconegudes com a components de l'*obra*. Per exemple, una taula de continguts, una llista de referències o un índex es consideraran com a parts de l'*expressió* en la mesura en què normalment fan referència a aspectes de l'*expressió*.

Taula 5.5 Relacions tot/part entre una *expressió* i una *expressió*

TIPUS DE RELACIÓ	PART DEPENDENT	PART INDEPENDENT
Tot/part té una part → ← és una part de	Taula de continguts, etc. Volum/número d'una publicació seriada Il·lustració d'un text Banda sonora d'una pel·lícula Esmena	Monografia dins d'una col·lecció Article de revista Part intel·lectual d'una obra en diverses parts

5.3.3 Relacions entre una *expressió* i una *obra*

La taula 5.6 mostra els tipus de relacions que es poden establir entre una *expressió* d'una *obra* i una *obra* diferent.

Les relacions són del mateix tipus general que les relacions entre una *obra* i una *obra*; hi ha les relacions “continuació”, “suplement” i “complement”, així com “resum”, “adaptació”, “transformació” i “imitació”. Tanmateix, en cada cas el nivell més específic de l'*expressió* es relaciona amb el nivell més general de l'*obra*. L'establiment de relacions des del nivell de l'*expressió* al nivell de l'*obra* es fa de manera força habitual, ja que sovint no es pot determinar fàcilment la relació més específica entre una *expressió* i una *expressió*. Per exemple, podria ser difícil determinar el text concret (és a dir, l'*expressió*) emprat com a base d'una dramatització o d'un guió cinematogràfic. En aquests casos, la relació s'expressa sovint simplement en forma d'una nota o d'una entrada secundària que només fa referència a l'*obra* relacionada més que no pas a una *expressió* concreta d'aquella *obra*.

Com en el cas de les relacions entre una *obra* i una *obra*, serà la naturalesa de l'*obra* que l'*expressió* representa que determinarà la importància de representar la relació entre una *expressió* i una *obra* en el registre bibliogràfic. Si l'*obra* representada per l'*expressió* és referencial, serà més important expressar la seva relació amb l'altra *obra*; si l'*obra* és autònoma, l'establiment de la relació és menys crucial.

Taula 5.6 Relacions entre una *expressió* i una *obra*

TIPUS DE RELACIÓ	EXPRESSIÓ REFERENCIAL	EXPRESSIÓ AUTÒNOMA
Continuació té una continuació → ← és una continuació de	Continuació	Continuació Obra successiva
Suplement té un suplement → ← és un suplement de	Índex Concordança Guia del professor Glossa Suplement Apèndix	Suplement Apèndix
Complement té un complement → ← és un complement de	Cadència Llibret Coreografia Final per a una obra inacabada	Música incidental Musicació d'un text Complement
Resum té un resum → ← és un resum de		Compendi Resum
Adaptació té una adaptació → ← és una adaptació de		Adaptació Paràfrasi Traducció lliure Variació (música)
Transformació té una transformació → ← és una transformació de		Dramatització Novel·lització Guió
Imitació té una imitació → ← és una imitació de		Paròdia Imitació

5.3.4 Relacions entre una manifestació i una manifestació

La taula 5.7 mostra les relacions entre una *manifestació* i una *manifestació*.

Taula 5.7 Relacions entre una *manifestació* i una *manifestació*

TIPUS DE RELACIÓ	MANIFESTACIÓ
Reproducció té una reproducció → ← és una reproducció de	Reproducció Microreproducció Macroreproducció Reimpressió Facsimil Rèplica
Alternativa té una alternativa → ← és una alternativa de	Format alternatiu Edició publicada simultàniament

Les relacions entre una *manifestació* i una *manifestació* normalment impliquen *manifestacions* de la mateixa *expressió*.

La relació “reproducció” pot implicar diversos graus de fidelitat a una *manifestació* prèvia. En aquesta categoria s’inclouen diversos tipus de reproduccions. Si bé en realitat una reproducció en microforma normalment es fa a partir d’un exemplar concret (és a dir, un *ítem*) de la *manifestació* original, se sol considerar que la relació s’estableix entre la *manifestació* en microforma i la *manifestació* impresa representada per l’exemplar real que ha servit de base per a la microforma. Allò que és important en aquest tipus de reproducció és que el mateix contingut intel·lectual o artístic estigui representat en la *manifestació* subsegüent; no es pretén reproduir l’aparença de la *manifestació* anterior. Les reimpressions representen una altra situació, en la qual l’objectiu principal és reeditar el contingut intel·lectual o artístic; en el cas de les reimpressions es pot suposar que el procés de reimpressió donarà com a resultat una *manifestació* que té moltes de les mateixes característiques físiques de l’original, si bé aquest no és sovint l’objectiu principal. En el cas dels facsímils, l’objectiu concret és preservar el mateix contingut i preservar també l’aparença de la *manifestació* anterior.

Exemple:

- **o**₁ *A treatise of indulgences* de Clement Rayner
 - **e**₁ el text original de l’autor
 - **m**₁ el llibre publicat per John Heigham el 1623
 - té una reproducció →
 - ← és una reproducció de
 - **m**₂ una reproducció facsímil publicada per Scolar Press el 1973

La relació “alternativa” implica *manifestacions* que es publiquen efectivament com a alternatives l’una de l’altra. La relació “alternativa” té lloc, per exemple, quan una publicació, un enregistrament sonor, un vídeo, etc., es publica en més d’un format o quan es publica simultàniament per dos editors diferents en diversos països.

Exemple:

- **o**₁ *The road to Ensenada* de Lyle Lovett
 - **e**₁ la interpretació del cantautor enregistrada per a l’àlbum
 - **m**₁ l’enregistrament publicat el 1996 per MCA Records en casset
 - té una alternativa →
 - ← és una alternativa de
 - **m**₂ l’enregistrament publicat el 1996 per MCA Records en disc compacte

5.3.4.1 Relacions tot/part en el nivell de la manifestació

La taula 5.8 mostra les relacions tot/part en el nivell de la *manifestació*.

Taula 5.8 Relacions tot/part entre una *manifestació* i una *manifestació*

TIPUS DE RELACIÓ	MANIFESTACIÓ
Tot/part té una part → ← és una part de	Volum d’una manifestació en més d’un volum Banda sonora d’una pel·lícula en un suport separat Banda sonora d’una pel·lícula integrada en la pel·lícula

El contingut físic, tal com es representa en la *manifestació*, es pot dividir de la mateixa manera en què es divideix el contingut intel·lectual en el cas d'una *obra* i una *expressió*. Una part component en el nivell de la *manifestació* pot ser una unitat física discreta de la *manifestació*. El volum 2 d'un conjunt de tres volums de *Guerra i pau* seria una part component de la *manifestació*. De manera similar, un manual d'instruccions que acompanya un CD-ROM seria una part component de la *manifestació*. Una part component d'una *manifestació* també pot ser part integral de la *manifestació* quan és inseparable físicament del conjunt, com ara en el cas de la banda sonora d'una pel·lícula cinematogràfica que està integrada en la pel·lícula.

Exemple:

- **o₁** *Minnesota politics and government*
 - **e₁** el recurs educatiu multimèdia
 - **m₁** el document compost de diversos suports publicat el 1976 per la Minnesota Historical Society
- **o_{1.1}** *People serving people*, de Judy A. Poseley
 - **e_{1.1}** el text de l'autora per al fullet
 - **m_{1.1}** el fullet de 30 pàgines inclòs en el document compost
- **o_{1.2}** *Voices of Minnesota politicians*
 - **e_{1.2}** extractes de discursos enregistrats de polítics
 - **m_{1.2}** el disc sonor inclòs en el document compost

És important recordar que, si bé la *manifestació* representa el contingut intel·lectual tal com ha estat expressat en una forma física, encara és una abstracció. Així, doncs, les parts i les relacions articulades en aquest nivell representen generalitzacions que serien certes per a tots els casos de la *manifestació* que han estat produïts, i no representen les parts d'un exemplar concret dipositat en una institució, que serien parts components en el nivell d'*ítem*.

5.3.5 Relacions entre una manifestació i un ítem

La taula 5.9 mostra les relacions entre una *manifestació* i un *ítem*.

Una relació entre una *manifestació* i un *ítem* indica que una *manifestació* concreta és el resultat de reproduir un *ítem* determinat. La relació "reproducció" s'establirà en aquest nivell quan sigui útil per indicar l'*ítem* concret utilitzat, en contraposició a establir-la en el nivell més general entre una *manifestació* i una *manifestació*.

Taula 5.9 Relacions entre una *manifestació* i un *ítem*

TIPUS DE RELACIÓ	MANIFESTACIÓ
Reproducció té una reproducció → ← és una reproducció de	Reproducció Microreproducció Macroreproducció Reimpressió Facsimil

Exemple:

- **o**₁ *Vraie description des Gaules...* de Jean Jolivet
 - **e**₁ la representació original del cartògraf
 - **m**₁ el mapa publicat el 1570
 - **i**₁ un exemplar en el Département des cartes et plans de la Bibliothèque nationale de París
 - té una reproducció →
 - ← és una reproducció de
 - **m**₂ la reproducció facsímil publicada el 1974 per Hier et demain

5.3.6 Relacions entre un ítem i un ítem

La taula 5.10 mostra dos tipus de relacions entre un *ítem* i un *ítem*.

Taula 5.10 Relacions entre un *ítem* i un *ítem*

TIPUS DE RELACIÓ	ÍTEM
Reconfiguració té una reconfiguració → ← és una reconfiguració de	Relligat amb Escindit en Extret de
Reproducció té una reproducció → ← és una reproducció de	Reproducció Microreproducció Macroreproducció Facsímil

La relació “reproducció” indica que un *ítem* concret s’ha derivat d’alguna manera d’un altre *ítem*. Com en el cas de la *manifestació*, hi poden haver diversos nivells de fidelitat de la reproducció a l’*ítem* original. Tanmateix, a diferència de la reproducció de *manifestacions*, que en alguns casos poden donar com a resultat un canvi de suport, la reproducció d’un *ítem* a partir d’un altre sempre donarà com a resultat un altre *ítem* amb les mateixes característiques físiques que l’original.

La relació “reconfiguració” és aquella en la qual un o més *ítems* es canvien de tal manera que el resultat serà un *ítem* o uns *ítems* nous. Normalment, un *ítem* d’una *manifestació* es relliga amb un *ítem* d’una *manifestació* diferent per crear un *ítem* nou. En el cas de les monografies, aquesta és la situació típica que es coneix com a “relligat amb”. En el cas de les publicacions seriadess, la reconfiguració s’esdevé quan diversos exemplars no relligats que representen números diferents es relliguen junts per crear un *ítem* individual nou. Tot i que és menys freqüent, un *ítem* físic individual es pot dividir i es pot relligar de nou com a dos *ítems* separats.

Exemple:

- **i**₁ un exemplar de *Canada-physical, economic, and social* d’Adam Lillie publicat el 1855 per MacLear & Company
 - relligat amb →
 - ← relligat amb
- **i**₂ un exemplar de *Canada and her resources* d’Alexander Morris publicada el 1855 per John Lovell

5.3.6.1 Relacions tot/part en el nivell de l'ítem

La taula 5.11 mostra les relacions tot/part en el nivell de l'*ítem*.

Taula 5.11 Relacions tot/part entre un *ítem* i un *ítem*

TIPUS DE RELACIÓ	ÍTEM
Tot/part té una part → ← és una part de	Component físic d'un exemplar Relligadura d'un llibre

Les parts d'*ítems* poden ser parts components discretes o integrals. Una part component discreta és una peça física separable que constitueix una part de l'*ítem* complet. Per exemple, l'exemplar 1 d'una *manifestació* concreta pot consistir en dos volums separats; cada un d'aquests volums pot participar en una relació tot/part amb l'exemplar com un tot o conjunt.

Una part integral d'un *ítem* és aquella que normalment es considera inseparable físicament de l'*ítem*. La relligadura d'un llibre, per exemple, es consideraria una part integral. Aquest mateix seria el cas d'una funda d'un disc o de la capsa d'un CD-ROM que, tot i ser en realitat una peça física separada, normalment no es consideraria com una part separada.

6

TASQUES DELS USUARIS

6.1 Correspondència dels atributs i de les relacions amb les tasques dels usuaris

El model entitat/relació, que s'ha desenvolupat en els capítols 3, 4 i 5, proporciona una estructura dins de la qual es poden analitzar els requisits de les dades de manera sistemàtica. L'estructura proporcionada pel model serveix de marc per analitzar l'ús que es fa de les dades bibliogràfiques, amb referència específica a l'entitat que és l'objecte d'interès de l'usuari, així com als atributs i a les relacions que són rellevants a les tasques de l'usuari. Es pot fer la correspondència directa entre cada atribut i cada relació amb les tasques de l'usuari a les quals donen suport.

Tal com s'indica en el capítol 2, per als objectius d'aquest estudi s'han definit quatre tasques genèriques de l'usuari. Aquestes tasques es defineixen en relació als usos bàsics de les dades per part de l'usuari:

- **trobar** entitats que corresponen als criteris de cerca establerts per l'usuari (és a dir, localitzar o bé una entitat sola o bé un conjunt d'entitats en un fitxer o una base de dades com a resultat d'una cerca que utilitza un atribut o una relació de l'entitat);
- **identificar** una entitat (és a dir, confirmar que l'entitat descrita correspon a l'entitat cercada, o distingir entre dues o més entitats amb característiques similars);
- **seleccionar** una entitat apropiada a les necessitats de l'usuari (és a dir, triar una entitat que satisfaci els requeriments de l'usuari pel que fa al contingut, al format físic, etc., o descartar una entitat com a no apropiada a les seves necessitats);
- adquirir o **obtenir** accés a l'entitat descrita (és a dir, adquirir una entitat per compra, préstec, etc., o accedir a l'entitat electrònicament mitjançant una connexió en línia a un ordinador remot).

6.2 Assignació d'un valor relatiu a les tasques dels usuaris

Les taules 6.1–6.4 enumeren els atributs i les relacions associats amb cada una de les quatre entitats principals del model entitat/relació (és a dir, *obra*, *expressió*, *manifestació* i *ítem*). S'estableixen les correspondències de cada atribut i relació amb les quatre tasques genèriques de l'usuari (és a dir, **trobar**, **identificar**, **seleccionar** i **obtenir**), i cada una d'aquestes tasques es divideix en quatre subtasques que es defineixen en relació amb l'entitat en la qual se centra la tasca (és a dir, **trobar** una *obra*, **trobar** una *expressió*, **trobar** una *manifestació*, **trobar** un *ítem*, **identificar** una *obra*, **identificar** una *expressió*, etc.). Els símbols usats a les taules (■□○) indiquen el valor relatiu de cada atribut o relació a l'hora de donar suport a una tasca específica centrada en una entitat concreta. El símbol ■ significa que un atribut o una relació és molt important per a l'acompliment de la tasca designada; el símbol □ significa una importància mitjana o moderada, i el símbol ○ significa una importància relativament baixa. L'absència de símbol indica que l'atribut o la relació no tenen una rellevància perceptible per a aquella tasca o subtasca concreta de l'usuari.

Les taules de cada entitat contenen dos segments: el primer és una llista dels atributs de l'entitat considerada; el segon és una llista de les relacions entre aquella entitat i altres entitats. Per aconseguir una tasca concreta de l'usuari, poden ser importants tant els atributs de l'entitat com les relacions entre aquella entitat i altres entitats. Per exemple, per ajudar l'usuari a identificar una *obra*, són importants tant els atributs de l'*obra* com les relacions de l'*obra* amb altres entitats (p. ex., amb una *persona* o una *entitat corporativa* responsable de l'*obra*). El segment dels atributs i el segment de les relacions de cada taula són complementaris, i s'han de llegir conjuntament per veure tota la informació que és important per donar suport a una tasca concreta de l'usuari.

El segment de les relacions de cada taula també serveix per indicar la importància de les relacions a l'hora d'ajudar l'usuari a relacionar una entitat amb una altra o a “navegar” per l'univers d'entitats representades en un fitxer o una base de dades bibliogràfiques. En certa manera, “relacionar” es podria considerar com la cinquena tasca de l'usuari. La manera en la qual les taules presenten els símbols en la matriu del segment de relacions indica la importància d'una relació concreta per a cada una de les quatre tasques definides de l'usuari (quan els símbols de cada columna es llegeixen verticalment); també indica la importància de les relacions a l'hora d'ajudar l'usuari a relacionar una entitat amb una altra o a “navegar” per una base de dades (quan els símbols es llegeixen horitzontalment al llarg de cada fila).

La valoració de la importància de cada atribut o relació per a una tasca concreta de l'usuari expressada a les taules, es va basar, en gran part, en el coneixement i l'experiència del grup d'estudi i dels assessors. Es va complementar amb evidències recollides, en la bibliografia especialitzada, de recerca empírica, així com amb avaluacions dutes a terme per experts externs al grup d'estudi.

Els criteris usats pel grup d'estudi per assignar els valors relatius per a cada atribut i cada relació van variar, fins a un cert punt, en funció de la naturalesa de la tasca de l'usuari. A continuació s'enumeren els criteris principals aplicats a cada tasca.

6.2.1 Trobar una entitat

Per a les tasques de l'usuari **trobar** una *obra*, **trobar** una *expressió*, **trobar** una *manifestació* i **trobar** un *ítem*, es va assignar el valor màxim als atributs i a les relacions que complien un o més dels criteris següents:

1. l'atribut per definició té la funció d'identificar l'entitat (p. ex., l'identificador de la *manifestació*, l'identificador de l'*ítem*);
2. l'atribut o la relació s'usa normalment com un terme de cerca destacat per localitzar l'entitat (p. ex., el títol d'una *manifestació*, la relació entre una *obra* i la *persona* o l'*entitat corporativa* que és el responsable principal de l'*obra*).

Es va assignar un valor moderat o mitjà als atributs i a les relacions que pertanyen a una o més de les categories següents:

1. l'atribut o la relació s'usa per proporcionar un mecanisme per subdividir una llista previsiblement llarga d'entitats que responen al terme de cerca principal de l'usuari (p. ex., el repartiment de l'execució d'obres musicals amb un títol genèric);
2. l'atribut o la relació s'usa normalment com un terme de cerca secundari per limitar una cerca sota un terme principal que ha produït un gran conjunt de resultats (p. ex., la llengua d'expressió);
3. l'atribut o la relació s'usa per adreçar l'usuari d'una entitat trobada a una altra entitat amb la qual està relacionada estretament (p. ex., la relació entre un suplement i l'*obra* que suplementa).

Es va assignar un valor baix als atributs i a les relacions que en circumstàncies més limitades es poden usar per continuar subdividint un fitxer o qualificar una cerca.

6.2.2 Identificar una entitat

Per a les tasques de l'usuari **identificar** una *obra*, **identificar** una *expressió*, **identificar** una *manifestació*, i **identificar** un *ítem*, es va assignar el valor màxim als atributs i a les relacions que complien un o més dels criteris següents:

1. l'atribut per definició té la funció d'identificar l'entitat (p. ex., l'identificador de la *manifestació*, l'identificador de l'*ítem*);
2. l'atribut o la relació forma part del conjunt mínim d'atributs i de relacions que s'usaran, en la majoria dels casos i en absència d'un identificador únic, per diferenciar entitats que tenen un cert nombre de característiques comunes (p. ex., el conjunt mínim d'atributs suficient per diferenciar una *manifestació* d'una altra inclou, en la majoria de casos, el títol, la menció de responsabilitat, la designació d'edició/emissió, l'editor/el distribuïdor, la data de publicació/distribució, la menció de col·lecció i la forma del suport).

Es va assignar un valor moderat o mitjà als atributs i a les relacions que pertanyen a una o més de les categories següents:

1. l'atribut o la relació és del tipus que, en determinades circumstàncies, s'usarà sovint per diferenciar entitats per a les quals és insuficient el conjunt mínim d'atributs i de relacions que s'usen normalment per identificar una entitat (p. ex., l'extensió del suport o el material de què està fet es poden

usar en certes circumstàncies per assenyalar diferències entre dues *manifestacions* que tenen el mateix títol, la mateixa menció de responsabilitat, la mateixa designació d'edició/emissió, etc.);

2. l'atribut va associat específicament amb un subtipus d'una entitat (p. ex., llibres impresos antics, enregistraments sonors, etc.), i per a aquesta subcategoria l'atribut s'usarà sovint per diferenciar entre entitats que altrament serien idèntiques (p. ex., la polaritat per a les microformes, el format de presentació per a les projeccions visuals, etc.).

Es va assignar un valor baix als atributs i a les relacions que en casos més limitats es podrien usar per diferenciar entre entitats amb característiques que, d'altra manera, serien idèntiques.

6.2.3 Seleccionar una entitat

Per a les tasques de l'usuari **seleccionar** una *obra*, **seleccionar** una *expressió*, **seleccionar** una *manifestació*, i **seleccionar** un *ítem*, es va assignar el valor màxim als atributs i a les relacions que complien un o més dels criteris següents:

1. l'atribut o la relació s'usa en la majoria dels casos com un indicador significatiu del contingut intel·lectual o artístic (p. ex., la matèria d'una *obra*, la llengua de l'*expressió*);
2. l'atribut fa referència normalment a un requeriment tècnic concret per visualitzar, reproduir, fer funcionar, etc., l'entitat (p. ex., els requeriments del sistema dels recursos electrònics), o altres condicions que en limiten l'accés o l'ús.

Es va assignar un valor moderat o mitjà als atributs i a les relacions que pertanyen a una o més de les categories següents:

1. l'atribut o la relació és un indicador significatiu del contingut intel·lectual o artístic només en casos limitats (p. ex., els destinataris d'una *obra*);
2. l'atribut o la relació pot assenyalar en determinades circumstàncies un requeriment tècnic concret per visualitzar, reproduir, fer funcionar, etc., l'entitat (p. ex., les dimensions del suport).

Es va assignar un valor baix als atributs i a les relacions que només marginalment són indicadors significatius del contingut intel·lectual o artístic, o assenyalen requeriments tècnics especials.

6.2.4 Obtenir una entitat

Per a les tasques de l'usuari **obtenir** una *manifestació* i **obtenir** un *ítem*, es va assignar el valor màxim als atributs i a les relacions que complien un o més dels criteris següents:

1. l'atribut per definició té la funció d'identificar l'entitat (p. ex., l'identificador de la *manifestació*, l'identificador de l'*ítem*);
2. l'atribut o la relació forma part del conjunt mínim d'atributs i de relacions que s'usaran, en la majoria dels casos i en absència d'un identificador únic, per diferenciar entitats que tenen un cert nombre de característiques comunes (p. ex., el conjunt mínim d'atributs suficient per diferenciar una *manifestació* d'una altra inclou, en la majoria de casos, el títol, la menció de responsabilitat, la designació d'edició/emissió, l'editor/el distribuïdor, la data de publicació/distribució, la menció de col·lecció i la forma del suport);

3. l'atribut o la relació és en la majoria dels casos significatiu per localitzar la font a partir de la qual es pot obtenir l'entitat (p. ex., el lloc de publicació/distribució, l'adreça d'accés d'un recurs electrònic d'accés remot);
4. l'atribut o la relació és significatiu com a indicador de les restriccions d'accés a l'entitat (p. ex., les restriccions d'accés a la *manifestació*, les restriccions d'accés a l'*ítem*).

Es va assignar un valor moderat o mitjà als atributs i a les relacions que pertanyen a una o més de les categories següents:

1. l'atribut o la relació és del tipus que, en determinades circumstàncies, s'usarà sovint per diferenciar entitats per a les quals és insuficient el conjunt mínim d'atributs i de relacions que s'usen normalment per identificar una entitat (p. ex., l'extensió del suport o el material de què està fet es poden usar en certes circumstàncies per assenyalar diferències entre dues *manifestacions* que tenen el mateix títol, la mateixa menció de responsabilitat, la mateixa designació d'edició/emissió, etc.);
2. l'atribut va associat específicament amb un subtipus d'una entitat (p. ex., llibres impresos antics, enregistraments sonors, etc.), i per a aquesta subcategoria l'atribut s'usarà sovint per diferenciar entre entitats que altrament serien idèntiques (p. ex., la polaritat per a les microformes, el format de presentació per a les projeccions visuals, etc.).

Es va assignar un valor baix als atributs i a les relacions que en casos més limitats es podrien usar per diferenciar entre entitats amb característiques que, d'altra manera, serien idèntiques. També es va assignar un valor baix als atributs i a les relacions que poden ser significatius per localitzar la font de la qual es pot obtenir l'entitat, però només si les dades es mantenen actualitzades (p. ex., la font d'adquisició/autorització d'accés).

Cal observar que la tasca **obtenir** no s'aplica a les *obres* i les *expressions*.

També cal observar que es pressuposa que les relacions estructurals que enllacen l'*obra* a l'*expressió* ("realitzada mitjançant"), l'*expressió* a la *manifestació* ("materialitzada en"), i la *manifestació* a l'*ítem* ("exemplificada per") es reflecteixen sempre en el registre bibliogràfic i no es mostren en les taules.

Taula 6.1 Atributs i relacions de les obres

	TROBAR				IDENTIFICAR				SELECCIONAR				OBTENIR			
	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem
Atributs d'una obra																
Títol de l'obra	■				■				■							
Forma de l'obra	□				□				■							
Data de l'obra	○				○				○							
Altres característiques distintives	○				○				○							
Finalització prevista	□				■				□							
Destinataris	○				○				□							
Context de l'obra									○							
Repartiment de l'execució (obra musical) (nota 1)	□				□				□							
Designació numèrica (obra musical) (nota 1)	○				□											
Tonalitat (obra musical) (nota 1)	○				□											
Coordenades (obra cartogràfica)	□				■				■							
Equinocci (obra cartogràfica)	□				□				□							
Relacions entre una obra																
I altres obres																
Continuació referencial	□				□				■							
Suplement referencial	□				□				■							
Complement referencial	□				□				■							
Continuació autònoma	□				□				□							
Suplement autònom	□				□				□							
Complement autònom	□				□				□							
Resum					○				○							
Adaptació					○				○							
Transformació					○				○							
Imitació					○				○							
Component dependent	■				■				□							
Component independent	■				□				□							
Aspecte intel·lectual integral									□							
I persones/entitats corporatives responsables de l'obra	■				■				■							
I entitats tractades com a matèria de l'obra	■								■							

■ = valor alt

□ = valor mitjà

○ = valor baix

¹ El repartiment de l'execució, la designació numèrica i la tonalitat tenen el valor més alt en la identificació d'obres musicals amb títols no distintius que només indiquen la forma musical (p. ex., simfonia, concert).

Taula 6.2 Atributs i relacions de les expressions

	TROBAR				IDENTIFICAR				SELECCIONAR				OBTENIR			
	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem
Atributs d'una expressió																
Títol de l'expressió		☐				☐				☐						
Forma de l'expressió						■				■						
Data de l'expressió						☐				☐						
Llengua de l'expressió <i>(nota 1)</i>		☐				■				■						
Altres característiques distintives		☐				■				■						
Extensibilitat de l'expressió						○										
Capacitat de l'expressió per ser revisada						○				☐						
Extensió de l'expressió <i>(nota 2)</i>						○				○						
Resum del contingut						○				☐						
Context de l'expressió										○						
Resposta crítica a l'expressió										○						
Restriccions d'ús de l'expressió										■						
Patró de seqüència (publicació seriada)															○	
Regularitat prevista dels lliuraments (publicació seriada)															☐	
Freqüència prevista dels lliuraments (publicació seriada)						■				■					■	
Tipus de partitura (notació musical)						■				■						
Repartiment de l'execució (notació musical o enregistrament sonor)						■				■						
Escala (imatge/objecte cartogràfic)						☐				■						
Projecció (imatge/objecte cartogràfic)						☐				○						
Tècnica de presentació (imatge/objecte cartogràfic)						○				○						
Representació del relleu (imatge/objecte cartogràfic)						○				○						
Mesures geodèsiques quadrícula i mesura vertical (imatge/objecte cartogràfic)						○				○						
Tècnica d'enregistrament (imatge de teledetecció)						○				○						
Característiques especials (imatge de teledetecció)						○				○						
Tècnica (imatge gràfica o projectada)						○				○						

■ = valor alt

□ = valor mitjà

○ = valor baix

¹ La llengua de l'expressió només té valor si el contingut lingüístic de l'expressió és significatiu.² L'extensió de l'expressió pot tenir un valor principal per a materials audiovisuals (és a dir, quan s'expressa com a durada).

Taula 6.2 Atributs i relacions de les expressions (continuació)

	TROBAR				IDENTIFICAR				SELECCIONAR				OBTENIR			
	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem
Relacions entre una expressió																
I altres expressions/obres																
Abreujament						○				□						
Revisió		□				○				■						
Arranjament (música)		□				○				■						
Traducció		□				○				■						
Continuació referencial		□				□				■						
Suplement referencial		□				□				■						
Complement referencial		□				□				■						
Continuació autònoma		□				□				□						
Suplement autònom		□				□				□						
Complement autònom		□				□				□						
Resum						○				○						
Adaptació						○				○						
Transformació						○				○						
Imitació						○				○						
Component dependent		■				■				□						
Component independent		■				□				□						
Aspecte integral										□						
I persones/entitats corporatives responsables del contingut		■				■				■						

■ = valor alt

□ = valor mitjà

○ = valor baix

Taula 6.3 Atributs i relacions de les manifestacions

	TROBAR				IDENTIFICAR				SELECCIONAR				OBTENIR			
	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem
Atributs d'una manifestació																
Títol de la manifestació	■	■	■		■	■	■		□	□	□				■	
Menció de responsabilitat	□	□	□		□	■	■		□	■	■				■	
Designació d'edició/emissió						■	■			■	■				■	
Lloc de publicació/distribució							○		○	○	○				■	
Editor/distribuïdor			○			□	■			○	□				■	
Data de publicació/distribució	□	□	○		□	□	■		□	□	■				■	
Fabricant <i>(nota 1)</i>			○				○				○					
Menció de col·lecció			□				■				□				■	
Forma del suport			□				■				■				■	
Extensió del suport <i>(nota 2)</i>							□			□	□					
Suport físic <i>(nota 3)</i>							□				○					
Mètode de captura							○				□					
Dimensions del suport <i>(nota 4)</i>							○				□				□	
Identificador de la manifestació			■			□	■								■	
Font d'adquisició/autorització d'accés <i>(nota 5)</i>											○				○	
Termes de disponibilitat											○				○	
Restriccions d'accés de la manifestació											□				■	

■ = valor alt

□ = valor mitjà

○ = valor baix

¹ El fabricant pot tenir un valor més alt en el cas dels llibres impresos antics, dels gràfics de producció limitada, dels motlles, etc.² L'extensió del suport pot tenir un valor més alt en aquells casos en què l'extensió assenyalada diferència entre una manifestació i una altra.³ El suport físic pot tenir un valor més alt en aquells casos en què el material pot ser important per als usuaris (p. ex., pel·lícula amb base de nitrat).⁴ Les dimensions del suport poden tenir un valor més alt en aquells casos en què les dimensions són importants per a la reproducció, l'equipament, etc.⁵ La font d'adquisició/autorització d'accés pot tenir un valor més alt en aquells casos en què pot ser difícil obtenir la manifestació per mitjà dels canals comercials.

Taula 6.3 Atributs i relacions de les manifestacions (continuació)

	TROBAR				IDENTIFICAR				SELECCIONAR				OBTENIR			
	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem
Atributs d'una manifestació (continuació)																
Tipografia (llibre imprès) <i>(nota 1)</i>							○				○					
Mida dels tipus (llibre imprès) <i>(nota 1)</i>							○				○					
Format (llibre imprès antic)							■								■	
Col·lació (llibre imprès antic)							■								■	
Estat de la publicació (publicació seriada)																
Numeració (publicació seriada)	□	□	□		■	■	■								■	
Velocitat de reproducció (enregistrament sonor) <i>(nota 2)</i>											○					
Amplada del solc (enregistrament sonor)											○					
Tipus de gravació (enregistrament sonor)											○					
Configuració de la cinta (enregistrament sonor)											○					
Tipus de so (enregistrament sonor)											○					
Característiques especials de reproducció (enregistrament sonor)											○					
Color (imatge)							□				□					
Escala de reducció (microforma)							□				■				□	
Polaritat (microforma o projecció visual)							□				□				□	
Generació (microforma o projecció visual)							□				□				□	
Format de presentació (projecció visual)							□				■				□	
Requeriments del sistema (recurs electrònic)							□				■				□	
Característiques del fitxer (recurs electrònic)							□				○				□	
Modalitat d'accés (recurs electrònic d'accés remot)											□				■	
Adreça d'accés (recurs electrònic d'accés remot)															■	
Relacions entre una manifestació																
I altres manifestacions																
Reproducció			□				□				□				□	
Alternativa			○				○				○				○	
Part component							○				○					
Part integral											○					
I ítems																
Reproducció			□				□				○					
I persones/entitats corporatives responsables de la producció/distribució			□													

■ = valor alt □ = valor mitjà ○ = valor baix

¹ La tipografia i la mida dels tipus poden tenir un valor més alt per diferenciar entre estats o emissions de llibres antics, i també per ajudar els usuaris a triar materials per a persones amb problemes de visió.² La velocitat de reproducció pot tenir un valor més alt per als enregistraments històrics que requereixen un equipament especial.

Taula 6.4 Atributs i relacions dels ítems

	TROBAR				IDENTIFICAR				SELECCIONAR				OBTENIR			
	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem	Obra	Expressió	Manifestació	Ítem
Atributs d'un ítem																
Identificador de l'ítem				■				■								■
Empremta							□	□								
Procedència de l'ítem							□				○					
Marques/anotacions							□				○					
Historial d'exposicions																
Estat de l'ítem											□					
Historial de tractament											□					
Tractament previst											□					
Restriccions d'accés a l'ítem											□					■
Relacions entre un ítem																
I altres ítems																
Reconfiguració								□			□					□
Reproducció								□			□					□
Component físic de l'exemplar																
Part integral																
I persones/entitats corporatives responsables de la propietat/custòdia				○												

■ = valor alt

□ = valor mitjà

○ = valor baix

7

REQUISITS BÀSICS DELS REGISTRES BIBLIOGRÀFICS NACIONALS

7.1 Nivell bàsic de funcionalitat

La correspondència dels atributs i de les relacions amb les tasques de l'usuari del capítol 6 serveix de marc de referència per a les recomanacions del grup d'estudi relatives a les dades bàsiques que s'han d'incloure en els registres creats pels centres bibliogràfics nacionals.

De les diverses tasques i subtasques identificades en les taules 6.1–6.4, el grup d'estudi recomana que, en un nivell bàsic, el registre bibliogràfic nacional hauria d'ajudar l'usuari a fer, com a mínim, les tasques següents:

- **Trobar** totes les *manifestacions* en les quals es materialitzen:
 - les *obres* de les quals és responsable una *persona* o una *entitat corporativa* determinada
 - les diverses *expressions* d'una *obra* determinada
 - les *obres* sobre una matèria determinada
 - les *obres* d'una col·lecció determinada
- **Trobar** una *manifestació* concreta:
 - quan es coneix el nom o els noms de la *persona* o les *persones* i/o l'*entitat corporativa* o les *entitats corporatives* responsables de l'*obra* o les *obres* materialitzades en la *manifestació*
 - quan es coneix el títol de la *manifestació*
 - quan es coneix l'identificador de la *manifestació*
- **Identificar** una *obra*
- **Identificar** una *expressió* d'una *obra*
- **Identificar** una *manifestació*
- **Seleccionar** una *obra*
- **Seleccionar** una *expressió*
- **Seleccionar** una *manifestació*
- **Obtenir** una *manifestació*

S'ha d'observar que, en la mesura que les recomanacions d'aquest capítol fan referència a registres creats per figurar en bibliografies nacionals, i que aquests registres normalment no representen les dades relatives a l'*ítem*, no es tracten les tasques de l'usuari relatives a l'*ítem*.

7.2 Requisits bàsics de dades

Les taules 7.1–7.9 especifiquen els requisits de dades d'un registre bibliogràfic nacional de nivell bàsic. A la columna de l'esquerra de cada taula s'enumeren les tasques bàsiques de l'usuari que els registres han de recolzar tal com s'han identificat a la secció 7.1 anterior. A la columna central s'enumeren per a cada tasca bàsica els atributs lògics i les relacions de “valor alt” identificats a les taules 6.1–6.4. A la columna de la dreta s'especifiquen per a cada atribut lògic o relació els elements de dades individuals que el grup d'estudi recomana com a requisits mínims de dades. Els termes usats per identificar els elements de dades individuals corresponen als termes usats als textos de la *International standard bibliographic description* (ISBD) i a les *Guidelines for authority and reference entries* (GARE). En els casos en què els requisits de dades es defineixen de manera més precisa que en l'element de les ISBD o de les GARE, el nom de l'element de dades es qualifica per tal d'indicar més específicament el tipus de dades que s'ha d'enregistrar.

L'element o els elements de dades associats amb cada atribut lògic són aquells en els quals hi haurà habitualment la informació sobre l'atribut en un registre bibliogràfic. En alguns casos, la mateixa informació es pot anotar en més d'un lloc del registre (p. ex., la llengua de l'*expressió* es pot donar tant en una nota com en una addició al títol uniforme). En aquests casos tots dos elements de dades s'enumeren al costat de l'atribut lògic, però es pot considerar que es compleix el requisit bàsic si s'inclou en el registre qualsevol dels elements de dades.

Un element de dades que no s'ha inclòs a la columna de la dreta és la “informació complementària del títol”. Com que aquest element de dades es defineix a la ISBD sobretot en termes de la seva proximitat al títol d'una *manifestació*, i pot incloure una gamma molt àmplia de tipus diferents d'informació, es pot associar a diversos atributs lògics (p. ex., la forma de l'*obra*, els destinataris, el repartiment de l'execució, la llengua de l'*expressió*). Així, doncs, aquest element com a tal no s'ha inclòs a les taules. Tanmateix, cal entendre que la informació relativa a un atribut lògic, identificat com un dels atributs que ha de formar part del registre de nivell bàsic, s'ha d'enregistrar com a “informació complementària del títol”, quan sigui aplicable, encara que l'element de dades associat amb l'atribut lògic sigui identificat de manera diferent en la columna de la dreta (p. ex., com una nota).

També cal observar que en les taules que hi ha a continuació, es pressuposa que les relacions estructurals que enllacen l'*obra* amb l'*expressió* i l'*expressió* amb la *manifestació* figuren sempre en el registre (és a dir, es pressuposa que les dades relatives a una *expressió* estan sempre enllaçades a les dades relatives a l'*obra* realitzada mitjançant l'*expressió*, i que les dades relatives a una *manifestació* estan sempre enllaçades a les dades de l'*expressió* materialitzada en la *manifestació*). Així, doncs, quan s'identifica com a requisit una relació entre una *obra* o *expressió* i la *persona* o l'*entitat corporativa* responsable del contingut d'aquella entitat, es pressuposa que la relació s'estén a la *manifestació* que materialitza l'*expressió* en virtut de les relacions estructurals de l'*obra* a l'*expressió* i de l'*expressió* a la *manifestació*. De manera similar, quan una relació entre una *obra* i la seva matèria s'identifica com un requisit, es pressuposa que la relació s'estén a l'*expressió* i a la *manifestació* en virtut de les relacions estructurals de l'*obra* a l'*expressió* i de l'*expressió* a la *manifestació*. Així, doncs, les relacions estructurals entre *obra*, *expressió* i *manifestació* són implícites, i no es mencionen explícitament com a requisits.

Finalment, cal observar que els elements de dades identificats a les taules 7.1 i 7.2 com a elements que permeten a l'usuari trobar una entitat, es limiten a aquells elements que normalment s'usen com a elements d'ordenació i/o entrades d'índexs en un entorn no automatitzat. Tanmateix, això no exclou que altres elements de dades que s'assenyalen com a requisits per a les tasques identificar, seleccionar o obtenir serveixin també per recolzar la tasca trobar en un entorn automatitzat. Pràcticament qualsevol element de dades inclòs en el registre té el potencial d'ajudar l'usuari a trobar una entitat si s'accedeix al registre en un entorn automatitzat que faciliti les cerques per paraula clau, sempre que l'element de dades estigui indexat.

Taula 7.1 Trobar manifestacions

Per facilitar a l'usuari:	el registre bibliogràfic nacional de nivell bàsic hauria d'expressar els atributs i les relacions lògiques següents:	i hauria d'incloure els elements de dades següents:
7.1 Trobar totes les <i>manifestacions</i> que materialitzen:		
7.1.1 les <i>obres</i> de les quals és responsable una <i>persona</i> o <i>entitat corporativa</i> determinada	– la relació o les relacions entre la <i>persona</i> o les <i>persones</i> o l' <i>entitat corporativa</i> o les <i>entitats corporatives</i> responsables i l' <i>obra</i> o les <i>obres</i> materialitzades en la manifestació	– l'encapçalament o els encapçalaments de nom de la <i>persona</i> o les <i>persones</i> i/o l' <i>entitat corporativa</i> o les <i>entitats corporatives</i> amb una responsabilitat principal sobre l' <i>obra</i> o les <i>obres</i>
7.1.2 les diverses <i>expressions</i> d'una <i>obra</i> determinada	– la relació o les relacions entre l' <i>obra</i> i l' <i>expressió</i> o les <i>expressions</i> materialitzades en la manifestació	– l'encapçalament o els encapçalaments del títol de l' <i>obra</i> o les <i>obres</i>
7.1.3 les <i>obres</i> sobre una matèria determinada	– la relació o les relacions entre el <i>concepte</i> o els <i>conceptes</i> , etc., que són la matèria i l' <i>obra</i> o les <i>obres</i> materialitzades en la manifestació	– l'encapçalament o els encapçalaments de matèria i/o el número o els números de classificació per a la matèria o les matèries principals de l' <i>obra</i> o les <i>obres</i>
7.1.4 les <i>obres</i> dins d'una col·lecció determinada	– la relació entre la col·lecció i l' <i>obra</i>	– l'encapçalament de la col·lecció – la numeració dins de la col·lecció

Taula 7.2 Trobar una manifestació determinada

Per facilitar a l'usuari:	el registre bibliogràfic nacional de nivell bàsic hauria d'expressar els atributs i les relacions lògiques següents:	i hauria d'incloure els elements de dades següents:
7.2 Trobar una <i>manifestació</i> determinada:		
7.2.1 quan es coneix el nom o els noms de la <i>persona</i> o les <i>persones</i> i/o l' <i>entitat corporativa</i> o les <i>entitats corporatives</i> responsables de l' <i>obra</i> o les <i>obres</i> materialitzades en la manifestació	– la relació o les relacions entre la <i>persona</i> o les <i>persones</i> i/o l' <i>entitat corporativa</i> o les <i>entitats corporatives</i> responsables i l' <i>obra</i> o les <i>obres</i> materialitzades en la manifestació	– l'encapçalament o els encapçalaments de nom de la <i>persona</i> o les <i>persones</i> i/o l' <i>entitat corporativa</i> o les <i>entitats corporatives</i> amb una responsabilitat principal sobre l' <i>obra</i> o les <i>obres</i>
7.2.2 quan es coneix el títol de la manifestació	– el títol de la manifestació	– el títol propi (inclòs el número/nom d'una part) – el títol paral·lel o els títols paral·lels ¹
7.2.3 quan es coneix l'identificador de la manifestació	– l'identificador de la manifestació	– el número normalitzat (o alternatiu)

¹ Els títols paral·lels s'han d'incloure en el registre bàsic en la mesura que el centre bibliogràfic nacional els consideri importants per als usuaris.

Taula 7.3 Identificar una obra

Per facilitar a l'usuari:	el registre bibliogràfic nacional de nivell bàsic hauria d'expressar els atributs i les relacions lògiques següents:	i hauria d'incloure els elements de dades següents:
7.3 Identificar una obra	– el títol de l'<i>obra</i> – la relació o les relacions entre la <i>persona</i> o les <i>persones</i> i/o l'<i>entitat corporativa</i> o les <i>entitats corporatives</i> responsables i l'<i>obra</i> – la finalització prevista – el repartiment de l'execució (obra musical)¹ – la designació numèrica (obra musical)¹ – la tonalitat (obra musical)¹ – les coordenades (obra cartogràfica) – la relació entre l'<i>obra</i> i l'<i>obra mare</i>²	– l'encapçalament de títol de l'<i>obra</i> – l'encapçalament o els encapçalaments de nom de la <i>persona</i> o les <i>persones</i> i/o l'<i>entitat corporativa</i> o les <i>entitats corporatives</i> amb una responsabilitat principal sobre l'<i>obra</i> – la menció de freqüència, la numeració, [etc.] – l'addició al títol uniforme — repartiment de l'execució (música) – l'addició al títol uniforme — designació numèrica (música) – l'addició al títol uniforme — tonalitat (música) – la menció de dades matemàtiques — coordenades – una nota sobre la història bibliogràfica — <i>obra mare</i>

¹ El repartiment de l'execució, la designació numèrica i la tonalitat es consideren requisits bàsics només en el cas d'obres musicals amb títols no distintius que només indiquen la forma musical (p. ex., simfonia, concert).

² La relació entre l'*obra* i l'*obra mare* es considera un requisit bàsic només en aquells casos en què l'*obra* és una part component dependent de l'*obra mare*.

Taula 7.4 Identificar una expressió

Per facilitar a l'usuari:	el registre bibliogràfic nacional de nivell bàsic hauria d'expressar els atributs i les relacions lògiques següents:	i hauria d'incloure els elements de dades següents:
7.4 Identificar una expressió d'una obra	– la relació o les relacions entre la <i>persona</i> o les <i>persones</i> i/o l'<i>entitat corporativa</i> o les <i>entitats corporatives</i> responsables i l'<i>expressió</i> – la forma de l'<i>expressió</i> – la llengua de l'<i>expressió</i>² – altres característiques distintives – l'extensió de l'<i>expressió</i>³ – la freqüència prevista dels lliuraments (publicacions seriades) – el tipus de partitura (notació musical) – el repartiment de l'execució de l'<i>expressió</i> (notació musical)	– l'encapçalament o els encapçalaments de nom de la <i>persona</i> o les <i>persones</i> i/o l'<i>entitat corporativa</i> o les <i>entitats corporatives</i> amb una responsabilitat principal sobre l'<i>expressió</i> – una nota sobre la forma de l'<i>expressió</i>¹ – l'addició al títol uniforme — llengua – una nota sobre la llengua – l'addició al títol uniforme — altres característiques distintives – una nota sobre altres característiques distintives – l'extensió — temps de reproducció/durada – la menció de freqüència – la menció de presentació musical — tipus de partitura – l'addició al títol uniforme — menció d'arranjament – una nota sobre el repartiment de l'<i>expressió</i>

¹ Una nota sobre la forma de l'*expressió* es considera un requisit bàsic només si la forma de l'*expressió* no es pot deduir d'altres dades del registre.

² La llengua de l'*expressió* es considera un requisit bàsic només quan el contingut lingüístic de l'*expressió* és significatiu.

³ L'extensió de l'*expressió* es considera un requisit bàsic només per a materials visuals i d'àudio.

Taula 7.5 Identificar una manifestació

Per facilitar a l'usuari:	el registre bibliogràfic nacional de nivell bàsic hauria d'expressar els atributs i les relacions lògiques següents:	i hauria d'incloure els elements de dades següents:
7.5 Identificar una manifestació	– el títol de la <i>manifestació</i> – la menció de responsabilitat – la designació d'edició/emissió – l'editor/el distribuïdor – la data de publicació/distribució – la menció de col·lecció – la forma del suport – l'extensió del suport³ – l'identificador de la <i>manifestació</i> – el format (llibre imprès antic) – la col·lació (llibre imprès antic) – la numeració (publicació seriada)	– el títol propi (inclòs el número/nom d'una part) – la menció o les mencions de responsabilitat que identifiquen l'individu o els individus i/o el grup o els grups amb una responsabilitat principal sobre el contingut – la primera menció de responsabilitat relativa a l'edició – la primera menció de responsabilitat relativa a una menció addicional d'edició – la menció d'edició – la menció addicional d'edició – el nom de l'editor, del distribuïdor, etc. – la data de publicació, de distribució, etc. – el títol propi de la col·lecció – el títol o els títol paral·lels de la col·lecció¹ – la primera menció de responsabilitat relativa a la col·lecció² – la numeració dins de la col·lecció – la designació específica de material – l'extensió – el número normalitzat (o alternatiu) – una nota sobre la descripció física — format – una nota sobre la descripció física — col·lació – la numeració

¹ Els títols paral·lels de la col·lecció s'han d'incloure en el registre bàsic en la mesura que el centre bibliogràfic nacional els consideri importants per als usuaris.

² La menció de responsabilitat de la col·lecció es considera un requisit bàsic només en els casos en què el títol de la col·lecció sol és insuficient per identificar la col·lecció.

³ L'extensió del suport es considera un requisit bàsic només en els casos en què pot mostrar diferències entre una *manifestació* i una altra (p. ex., el nombre de pàgines).

Taula 7.6 Seleccionar una obra

Per facilitar a l'usuari:	el registre bibliogràfic nacional de nivell bàsic hauria d'expressar els atributs i les relacions lògiques següents:	i hauria d'incloure els elements de dades següents:
7.6 Seleccionar una obra	– el títol de l'obra – la relació o les relacions entre la <i>persona</i> o les <i>persones</i> i/o l'<i>entitat corporativa</i> o les <i>entitats corporatives</i> responsables de l'obra – la relació o les relacions entre el <i>concepte</i> o els <i>conceptes</i>, etc., que són la matèria i l'obra o les obres materialitzades en la <i>manifestació</i> – la forma de l'obra – les coordenades (obra cartogràfica) – la relació entre l'obra i l'obra anterior i/o posterior¹ – la relació entre l'obra i l'obra que suplementa¹ – la relació entre l'obra i l'obra que complementa¹	– l'encapçalament de títol de l'obra – l'encapçalament o els encapçalaments de nom de la <i>persona</i> o les <i>persones</i> i/o l'<i>entitat corporativa</i> o les <i>entitats corporatives</i> amb una responsabilitat principal sobre l'obra – l'encapçalament o els encapçalaments de matèria i/o el número o els números de classificació per a la matèria o les matèries principals de l'obra o les obres – una nota sobre la forma de l'obra – la menció de dades matemàtiques — coordenades – una nota sobre la història bibliogràfica — obra anterior/posterior – una nota sobre la història bibliogràfica — suplement – una nota sobre la història bibliogràfica — complement

¹ La relació entre l'obra i l'obra anterior, la posterior, el suplement o el complement es considera un requisit bàsic només si la relació entre les entitats és referencial.

Taula 7.7 Seleccionar una expressió

Per facilitar a l'usuari:	el registre bibliogràfic nacional de nivell bàsic hauria d'expressar els atributs i les relacions lògiques següents:	i hauria d'incloure els elements de dades següents:
7.7 Seleccionar una expressió	– la relació o les relacions entre la <i>persona</i> o les <i>persones</i> i/o l'<i>entitat corporativa</i> o les <i>entitats corporatives</i> responsables i l'<i>expressió</i> – la forma de l'<i>expressió</i> – la llengua de l'<i>expressió</i>² – altres característiques distintives – les restriccions d'ús de l'<i>expressió</i> – la freqüència prevista dels lliuraments (publicacions seriades) – el tipus de partitura (notació musical) – el repartiment de l'execució de l'<i>expressió</i> (notació musical) – l'escala (imatge/objecte cartogràfic) – la relació entre l'<i>expressió</i> i l'<i>expressió</i> anterior i/o la posterior³ – la relació entre l'<i>expressió</i> i l'<i>expressió</i> que suplementa³ – la relació entre l'<i>expressió</i> i l'<i>expressió</i> que complementa³ – la relació entre la revisió i l'<i>expressió</i> en la qual es basa la revisió³ – la relació entre l'arranjament i l'<i>expressió</i> en la qual es basa l'arranjament³ – la relació entre la traducció i l'<i>expressió</i> en la qual es basa la traducció³	– l'encapçalament o els encapçalaments de nom de la <i>persona</i> o les <i>persones</i> i/o l'<i>entitat corporativa</i> o les <i>entitats corporatives</i> amb una responsabilitat principal sobre l'<i>expressió</i> – una nota sobre la forma de l'<i>expressió</i>¹ – una nota sobre la llengua – una nota sobre les característiques distintives de l'<i>expressió</i> – una nota sobre restriccions d'ús – la menció de freqüència – la menció de presentació musical — tipus de partitura – una nota sobre el repartiment de l'execució de l'<i>expressió</i> – la menció de les dades matemàtiques — escala – l'encapçalament o els encapçalaments de nom de la <i>persona</i> o les <i>persones</i> i/o l'<i>entitat corporativa</i> o les <i>entitats corporatives</i> amb una responsabilitat principal sobre l'<i>expressió</i> – una nota sobre la història bibliogràfica — suplement – una nota sobre la història bibliogràfica — complement – una nota sobre la història bibliogràfica — revisió – una nota sobre la història bibliogràfica — arranjament – una nota sobre la història bibliogràfica — traducció

¹ Una nota sobre la forma de l'*expressió* es considera un requisit bàsic només si la forma de l'*expressió* no es pot deduir d'altres dades del registre.

² La llengua de l'*expressió* es considera un requisit bàsic només quan el contingut lingüístic de l'*expressió* és significatiu.

³ La relació entre una *expressió* i l'*expressió* anterior, la posterior, el suplement o el complement es considera un requisit bàsic només si la relació entre les entitats és referencial. Si l'*expressió* no es pot relacionar amb l'*expressió* concreta anterior, la posterior, la que suplementa o complementa, o amb l'*expressió* concreta en la qual es basa una revisió, un arranjament o una traducció, o si la identificació de l'*expressió* concreta en la qual es basa no es considera important, l'*expressió* es pot relacionar simplement amb l'*obra* adequada.

Taula 7.8 Seleccionar una manifestació

Per facilitar a l'usuari:	el registre bibliogràfic nacional de nivell bàsic hauria d'expressar els atributs i les relacions lògiques següents:	i hauria d'incloure els elements de dades següents:
7.8 Seleccionar una manifestació	– la menció de responsabilitat – la designació d'edició/emissió – la data de publicació/distribució – la forma del suport – el suport físic¹ – les dimensions del suport² – l'escala de reducció (microforma) – el format de presentació (projecció visual) – els requeriments del sistema (recurs electrònic)	– l'encapçalament o els encapçalaments de nom de la <i>persona</i> o les <i>persones</i> i/o l'<i>entitat corporativa</i> o les <i>entitats corporatives</i> amb una responsabilitat principal sobre l'<i>expressió</i> – la menció d'edició – la menció addicional d'edició – la data de publicació, distribució, etc. – la designació específica de material – una nota sobre la descripció física — el suport físic – les dimensions – una nota sobre la descripció física — l'escala de reducció – una nota sobre la descripció física — el format de presentació – una nota sobre els requeriments del sistema

¹ El suport físic es considera un requisit bàsic només en els casos en què el suport es considera important per als usuaris (p. ex., una pel·lícula amb base de nitrat).

² Les dimensions del suport es consideren un requisit bàsic només en els casos en què poden tenir repercussions per a l'equipament necessari per a la reproducció, la visualització, etc. (p. ex., disquets, cassetts).

Taula 7.9 Obtenir una manifestació

Per facilitar a l'usuari:	el registre bibliogràfic nacional de nivell bàsic hauria d'expressar els atributs i les relacions lògiques següents:	i hauria d'incloure els elements de dades següents:
7.9 Obtenir una manifestació	– el títol de la <i>manifestació</i> – la menció de responsabilitat – la designació d'edició/emissió – el lloc de publicació/distribució – l'editor/el distribuïdor – la data de publicació/distribució – la menció de col·lecció – la forma del suport – l'identificador de la <i>manifestació</i> – la font d'adquisició/autorització d'accés² – les restriccions d'accés a la <i>manifestació</i> – el format (llibre imprès antic) – la col·lació (llibre imprès antic) – la freqüència prevista del lliurament (publicació seriada) – la numeració (publicació seriada) – la modalitat d'accés (recurs electrònic d'accés remot) – l'adreça d'accés (recurs electrònic d'accés remot)	– el títol propi – la menció o les mencions de responsabilitat que identifiquen l'individu o els individus i/o el grup o els grups amb responsabilitat sobre el contingut – la menció d'edició – la menció addicional d'edició – el lloc de publicació, distribució, etc. – el nom de l'editor, el distribuïdor, etc. – la data de publicació, distribució, etc. – el títol propi de la col·lecció – la primera menció de responsabilitat relativa a la col·lecció¹ – la numeració dins de la col·lecció – la designació específica de material – el número normalitzat (o alternatiu) – una nota sobre la disponibilitat – una nota sobre les restriccions d'accés – una nota sobre la descripció física — format – una nota sobre la descripció física — col·lació – la menció de freqüència – la numeració (publicació seriada) – una nota sobre la modalitat d'accés — modalitat d'accés – una nota sobre la modalitat d'accés — adreça d'accés

¹ La menció de responsabilitat de la col·lecció es considera un requisit bàsic només en els casos en què el títol de la col·lecció sol és insuficient per identificar la col·lecció.

² La font d'adquisició/autorització d'accés es considera un requisit bàsic només en els casos en què la *manifestació* pot ser difícil d'obtenir per mitjà dels canals comercials habituals.

7.3 Registre bibliogràfic nacional de nivell bàsic

A continuació hi ha una recapitulació dels requisits de dades mínimes identificats a les taules 7.1–7.9, reorganitzats en dos grans grups: els elements descriptius i els elements organitzadors. Considerats conjuntament, els requisits de dades enumerats sota aquests dos epígrafs constitueixen el registre bibliogràfic de nivell bàsic recomanat pel grup d'estudi.

Els elements de dades que només s'apliquen a un subtipus d'una entitat es designen amb símbols especials (p. ex., indica un element de dades que només s'aplica a publicacions seriades). El subtipus s'identifica entre parèntesis a continuació del terme que designa l'element de dades.

Elements descriptius

Àrea del títol i la menció de responsabilitat

- títol propi (inclòs el número/nom de la part)
- títol paral·lel o títols paral·lels¹
- menció o mencions de responsabilitat que identifiquen l'individu o els individus i/o el grup o els grups amb una responsabilitat principal sobre el contingut

Àrea de l'edició

- menció d'edició
- menció addicional d'edició

Àrea específica de material (o de tipus de publicació)

- numeració (publicacions seriades)
- ▲ menció de dades matemàtiques — coordenades (obra cartogràfica)
- ▲ menció de dades matemàtiques — escala (imatge/objecte cartogràfic)
- & menció de presentació musical — tipus de partitura (notació musical)

Àrea de la publicació, la distribució, etc.

- lloc de publicació, distribució, etc.
- nom de l'editor, el distribuïdor, etc.
- data de publicació, distribució, etc.

¹ Els títols paral·lels s'han d'incloure en el registre bàsic en la mesura que el centre bibliogràfic nacional els consideri importants per als usuaris.

Àrea de la descripció física

- designació específica de material
- extensió¹
- dimensions²

Àrea de la col·lecció

- títol propi de la col·lecció
- títol o títols paral·lels de la col·lecció³
- primera menció de responsabilitat relativa a la col·lecció⁴
- numeració dins de la col·lecció

Àrea de les notes

- nota sobre la forma de l'*expressió*⁵
- nota sobre la llengua⁶
- nota sobre característiques distintives de l'*expressió*
- menció de freqüència (publicacions seriades)
- & nota sobre el repartiment de l'execució de l'*expressió* (notació musical o so enregistrat)
- nota sobre l'edició i la història bibliogràfica — continuació⁷
- nota sobre l'edició i la història bibliogràfica — suplement⁷
- nota sobre l'edició i la història bibliogràfica — complement⁷
- nota sobre l'edició i la història bibliogràfica — revisió
- nota sobre l'edició i la història bibliogràfica — traducció
- nota sobre l'edició i la història bibliogràfica — obra mare⁸
- & nota sobre l'edició i la història bibliogràfica — arranjament (música)
- nota sobre la descripció física — suport físic⁹
- nota sobre la descripció física — format (llibre imprès antic)
- nota sobre la descripció física — col·lació (llibre imprès antic)
- nota sobre la descripció física — escala de reducció (microformes)
- nota sobre la descripció física — format de presentació (projeccions visuals)
- nota sobre requeriments del sistema (recursos electrònics)

¹ L'extensió del suport es considera un requisit bàsic només en els casos en què pot assenyalar diferències entre una *manifestació* i una altra (p. ex., el nombre de pàgines). L'extensió de l'*expressió* (temps de reproducció/durada) es considera un requisit bàsic per als materials visuals i d'àudio.

² Les dimensions del suport es consideren un requisit bàsic només en els casos en què poden ser importants per a l'equipament necessari per a la reproducció, etc. (p. ex., disquets, cassetts).

³ Els títols paral·lels de col·leccions s'han d'incloure en el registre bàsic en la mesura que el centre bibliogràfic nacional els consideri importants per als usuaris.

⁴ La menció de responsabilitat de la col·lecció es considera un requisit bàsic només en els casos en què el títol de la col·lecció sol és insuficient per identificar la col·lecció.

⁵ Una nota sobre la forma d'*expressió* es considera un requisit bàsic només si la forma d'*expressió* no es pot deduir d'altres dades del registre.

⁶ Una nota sobre la llengua es considera un requisit bàsic només si el contingut lingüístic de l'*expressió* es considera significatiu.

⁷ Les notes sobre *obres* o *expressions* anteriors o posteriors, suplement i complements es consideren un requisit bàsic només si la relació entre les entitats és referencial.

⁸ Una nota sobre la relació entre una *obra* i l'*obra mare* es considera un requisit bàsic només en els casos en què l'*obra* és un component dependent de l'*obra mare*.

⁹ El suport físic (o material del suport) es considera un requisit bàsic només en els casos en què pot ser important per als usuaris (p. ex., una pel·lícula amb base de nitrat).

- nota sobre l'enquadernació i la disponibilitat — font d'adquisició/accés¹
- nota sobre les restriccions d'ús/accés
- nota sobre la modalitat d'accés — modalitat d'accés (recursos electrònics d'accés remot)
- nota sobre la modalitat d'accés — adreça d'accés (recursos electrònics d'accés remot)

Àrea del número normalitzat (o alternatiu) i dels termes de disponibilitat

- número normalitzat (o alternatiu)

Elements organitzadors

Encapçalaments de nom

- encapçalament o encapçalaments de nom de *persona* o *persones* i/o *entitat corporativa* o *entitats corporatives* amb responsabilitat principal sobre l'*obra* o les *obres*
- encapçalament o encapçalaments de nom de *persona* o *persones* i/o *entitat corporativa* o *entitats corporatives* amb responsabilitat principal sobre l'*expressió* o les *expressions*

Encapçalaments de títol

- encapçalament o encapçalaments de títol de l'*obra* o les *obres*
- addició al títol uniforme — llengua²
- addició al títol uniforme — altres característiques distintives
- & addició al títol uniforme — repartiment de l'execució (música)³
- & addició al títol uniforme — designació numèrica (música)³
- & addició al títol uniforme — tonalitat (música)³
- & addició al títol uniforme — menció d'arranjament (música)

Encapçalaments de col·lecció

- encapçalament de la col·lecció

Encapçalaments de matèria/números de classificació

- encapçalament o encapçalaments de matèria i/o número o números de la classificació de la matèria o les matèries principals de l'*obra* o les *obres*

¹ Una nota sobre la font d'adquisició/autorització d'accés es considera un requisit bàsic només en els casos en què la *manifestació* pot ser difícil d'obtenir per mitjà dels canals comercials habituals.

² Una addició al títol uniforme amb la indicació de la llengua es considera un requisit bàsic només si l'addició és necessària per diferenciar entre diverses *expressions* de la mateixa *obra* en llengües diferents.

³ El repartiment de l'execució, la designació numèrica i la tonalitat es consideren un requisit bàsic només en el cas d'obres musicals amb títols no distintius que només indiquen la forma musical (p. ex., simfonia, concert).

7.3.1 Aplicació

L'aplicació dels requisits bàsics, tal com s'han anunciat més amunt, pressuposa els punts següents:

1. Un element de dades especificat com a requisit del registre de nivell bàsic només s'ha d'incloure quan s'apliqui a l'entitat descrita en el registre (p. ex., si la *manifestació* descrita en el registre no té menció d'edició, no s'inclou cap menció d'edició en el registre).
2. Un element de dades tècnic, com ara les coordenades d'una imatge o un objecte cartogràfic, o els requeriments del sistema en el cas d'un recurs electrònic, encara que s'especifiqui com un requisit del registre de nivell bàsic, es pot ometre si la informació requerida no es pot determinar fàcilment de l'examen de l'entitat.
3. Una relació tot/part (p. ex., la relació entre una *obra* i la col·lecció a la qual pertany, o entre una part dependent d'una *obra* i l'*obra* mare) és un requisit del registre de nivell bàsic només en els casos en què el centre bibliogràfic nacional triï analitzar l'*obra* més àmplia. El requisit bàsic no implica que totes les *obres* s'hagin d'analitzar en les seves parts components.
4. Si els elements de dades bàsics són insuficients per diferenciar una entitat concreta d'una altra entitat amb característiques similars, s'han d'afegir elements de dades addicionals, segons siguin necessaris, tal com s'indica sota la columna "Identificar" en les taules 6.1–6.4.

També es pressuposa que, si bé les recomanacions de nivell bàsic de funcionalitat i de requisits mínims de dades s'aplicaran com a norma per als registres inclosos a la bibliografia nacional, no s'aplicaran necessàriament com un requisit absolut. Es reconeix que els centres bibliogràfics nacionals poden triar incloure certes categories de material en la bibliografia nacional que es tractin només com a material "inventariat", i que per a aquestes categories de material poden establir un nivell mínim de funcionalitat i uns requisits mínims de dades que no estiguin conformes amb les recomanacions del registre de nivell bàsic. Així mateix, també es reconeix que, per a certes categories de material, els centres bibliogràfics nacionals poden optar per proporcionar un nivell més complet de tractament que l'especificat en els requisits bàsics.

APÈNDIX A

CORRESPONDÈNCIES DELS ELEMENTS DE DADES ISBD, GARE I GSARE AMB ELS ATRIBUTS LÒGICS

Nota

Aquest apèndix s'estructura en correspondència amb el capítol 4, Atributs. Cada secció de l'apèndix fa referència a una de les entitats definides en el model, i dins de cada secció hi ha una llista completa dels atributs associats amb aquella entitat. Els termes usats per identificar els atributs lògics (lletra de color i cursiva) són els mateixos que els usats en el capítol 4. Sota l'encapçalament de cada atribut lògic hi ha una llista dels elements de dades ISBD, GARE i GSARE que estan dins de l'abast de l'atribut.

Els termes usats per representar els elements de dades corresponen als noms dels elements de dades de les ISBD, les GARE i les GSARE. Tanmateix, si l'element de dades que pertany a l'abast de l'atribut lògic està definit de manera més precisa que l'element de dades ISBD, GARE o GSARE, el nom de l'element de dades es qualifica per tal d'indicar de manera més concreta el tipus de dades enregistrat dins de l'element de dades que correspon a l'atribut lògic. Per exemple, sota l'atribut lògic “forma de l'obra”, l'element “addició al títol uniforme — altres addicions” de GARE es qualifica amb el terme “forma de l'obra”, entre claudàtors, per tal d'indicar que l'element de dades correspon a l'atribut lògic només quan el contingut d'aquell element és una designació de la forma de l'obra.

A més dels elements de dades obtinguts de les ISBD, les GARE i les GSARE, la llista d'elements sota cada atribut lògic inclou, quan és pertinent, camps de dades codificades del format UNIMARC. No s'anoten els camps UNIMARC que contenen la forma textual de les dades ISBD, GARE o GSARE; només s'enumeren el camps suplementaris que inclouen les dades equivalents en forma codificada. Per a cada un d'aquests elements de dades, es dona, segons s'apliqui, el nom del camp UNIMARC, seguit entre parèntesis de l'etiqueta del camp, l'identificador del subcamp, i la posició o les posicions dins del subcamp. Per exemple, “Dades generals de processament — codi de destinataris (UNIMARC 100 a/17–19)”, indica que la forma codificada de les dades per a “destinatari” s'anota en el camp 100, subcamp a, posicions 17–19 del format UNIMARC.

1. Atributs d'una obra

Títol de l'obra

Encapçalament de títol uniforme — títol de l'obra (inclòs el títol de la part)

Títol propi (inclòs el número/nom de la part)

Forma de l'obra

Addició al títol uniforme — altres addicions [forma de l'obra]

Notes sobre la naturalesa, l'abast, la forma literària [etc.] — [nota relativa a la forma de l'obra]

Camp de dades codificades: llibres — codis de forma de contingut [etc.] (UNIMARC 105 a/4–7, 8, 9, 11–12)

Camp de dades codificades: publicacions seriades — codi de tipus de material [etc.] (UNIMARC 110 a/3, 4–7)

Camp de dades codificades: materials cartogràfics — forma de l'ítem cartogràfic (UNIMARC 124 b)

Camp de dades codificades: enregistraments sonors — indicador de text literari (UNIMARC 125 b)

Camp de dades codificades: execucions musicals i partitures — forma de la composició (UNIMARC 128 a)

Camp de dades codificades: llibre antic — codis de forma de contingut [etc.] (UNIMARC 140 a/9–16, 17–18, 19)

Data de l'obra

Addició al títol uniforme — data [de l'obra]

Altres característiques distintives

Addició al títol uniforme — altres addicions

Finalització prevista

[No definit]

Destinataris

Notes relatives a l'ús/als destinataris — [nota relativa als destinataris]

Dades generals de processament — codi de destinataris (UNIMARC 100 a/17-19)

Context de l'obra

Notes sobre la naturalesa, l'abast, la forma literària [etc.] — [nota relativa al context]

Repartiment de l'execució (obra musical)

Addició al títol uniforme — repartiment de l'execució (per a música)

Designació numèrica (obra musical)

Addició al títol uniforme — designació numèrica (per a música)

Tonalitat (obra musical)

Addició al títol uniforme — tonalitat (per a música)

Coordenades (obra cartogràfica)

Menció de dades matemàtiques — [coordenades]

Notes sobre l'àrea de les dades matemàtiques — [nota relativa a les coordenades]

Camp de dades codificades: materials cartogràfics — coordenades (UNIMARC 123 d–g, i–m)

Equinocci (obra cartogràfica)

Menció de dades matemàtiques — [equinocci]

Notes sobre l'àrea de les dades matemàtiques — [nota relativa a l'equinocci]

Camp de dades codificades: materials cartogràfics — equinocci (UNIMARC 123 n)

2. Atributs d'una expressió

Títol de l'expressió

[No definit]

Forma de l'expressió

Notes sobre la naturalesa, l'abast, la forma literària [etc.] - [nota relativa a la forma de l'expressió]

Data de l'expressió

Addició al títol uniforme - data [de l'expressió]

Data de publicació, distribució, etc. — [data de *copyright*, data de fonograma, etc.]

Notes sobre l'àrea de la publicació, la distribució, etc. — [nota relativa a la data d'enregistrament, etc.]

Dades generals de processament — data de publicació [data de *copyright*, data de fonograma, etc.] (UNIMARC 100 a/8–16)

Llengua de l'expressió

Addició al títol uniforme — llengua

Nota sobre la naturalesa, l'abast, la forma literària [etc.] — [nota sobre la llengua]

Codis de llengua (UNIMARC 101 a, d–j)

Altres característiques distintives

Addició al títol uniforme — altres característiques [versió, arranjament (per a música), etc.]

Extensibilitat de l'expressió

[No definit]

Capacitat de l'expressió de ser revisada

[No definit]

Extensió de l'expressió

Extensió del fitxer (recurs electrònic) — [nombre de registres, d'instruccions, etc.]

Extensió de l'ítem — [temps de reproducció/durada]

Notes relatives a l'extensió del fitxer — [nota sobre el nombre de registres, instruccions, etc.]

Camp de dades codificades: projeccions visuals [etc.] — llargada (UNIMARC 115 a/1–3)

Camp de dades codificades: durada dels enregistraments sonors (UNIMARC 127 a)

Resum del contingut

Notes relatives al contingut — [taula de continguts]

Notes que proporcionen un resum

Context de l'expressió

Notes sobre la naturalesa, l'abast, la forma literària [etc.] — [nota relativa al context de l'expressió]

Resposta crítica a l'expressió

Notes sobre la naturalesa, l'abast, la forma literària [etc.] — [nota relativa a la resposta crítica a l'expressió]

Restriccions d'ús de l'expressió

Notes relatives a la disponibilitat — [nota relativa a les restriccions d'ús]

Patró de seqüència (publicació seriada)

[No definit]

Regularitat prevista dels lliuraments (publicació seriada)

Menció de freqüència — [regularitat]

Camp de dades codificades: publicacions seriades — regularitat (UNIMARC 110 a/2)

Freqüència prevista dels lliuraments (publicació seriada)

Menció de freqüència — [freqüència]

Camp de dades codificades: publicacions seriades — freqüència (UNIMARC 110 a/1)

Tipus de partitura (notació musical)

Menció específica de música impresa — [tipus de partitura]

Menció específica paral·lela de música impresa — [tipus de partitura]

Notes sobre la menció específica de música impresa — [nota relativa al tipus de partitura]

Camp de dades codificades: enregistraments sonors i música impresa — tipus de partitura (UNIMARC 125 a/0)

Repartiment de l'execució (notació musical o música enregistrada)

Notes sobre la forma o el repartiment de l'execució — [nota relativa al repartiment de l'execució (per a música)]

Camp de dades codificades: execucions musicals i partitures — instruments o veus (UNIMARC 128 b–c)

Escala (imatge/objecte cartogràfic)

Menció de dades matemàtiques — [escala]

Notes sobre l'àrea de les dades matemàtiques — [nota relativa a l'escala]

Camp de dades codificades: materials cartogràfics — tipus d'escala [etc.] (UNIMARC 123 a–c, h)

Projecció (imatge/objecte cartogràfic)

Menció de dades matemàtiques — [projecció]

Notes sobre l'àrea de les dades matemàtiques — [nota relativa a la projecció]

Camp de dades codificades: materials cartogràfics — projecció del mapa (UNIMARC 120 a/7–8)

Tècnica de presentació (imatge/objecte cartogràfic)

Notes sobre l'àrea de les dades matemàtiques — [nota relativa a la tècnica de presentació]

Camp de dades codificades: materials cartogràfics — dimensions [etc.] (UNIMARC 121 a/0, 1–2)

Camp de dades codificades: materials cartogràfics — caràcter de la imatge [etc.] (UNIMARC 124 a, c)

Representació del relleu (imatge/objecte cartogràfic)

Notes relatives al contingut i a la matèria — nota sobre la representació del relleu

Camp de dades codificades: materials cartogràfics — codis de relleu (UNIMARC 121 a/3–6)

Mesures geodèsiques, quadrícula i mesura vertical (imatge/objecte cartogràfic)

Notes sobre l'àrea de les dades matemàtiques — [nota relativa a les mesures geodèsiques, la quadrícula i la mesura vertical]

Camp de dades codificades: materials cartogràfics — ajustament geodèsic (UNIMARC 121 a/7)

Camp de dades codificades: materials cartogràfics — esferoide [etc.] (UNIMARC 131 a/1)

Tècnica d'enregistrament (imatge de teledetecció)

Notes sobre l'àrea de les dades matemàtiques — [nota relativa a la tècnica d'enregistrament]

Camp de dades codificades: materials cartogràfics — tècnica d'enregistrament (UNIMARC 124 g)

Característiques especials (imatge de teledetecció)

Notes sobre l'àrea de les dades matemàtiques — [nota relativa a les característiques de la imatge de teledetecció]

Camp de dades codificades: materials cartogràfics — altitud del sensor [etc.] (UNIMARC 121 b/0–7)

Camp de dades codificades: materials cartogràfics — posició de la base [etc.] (UNIMARC 124 d–f)

Tècnica (imatge gràfica o projectada)

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa a la tècnica]

Camp de dades codificades: projeccions visuals [etc.] — tècnica (UNIMARC 115 a/9)

3. Atributs d'una manifestació

Títol de la manifestació

Títol propi (inclòs el número/nom de la part)

Títol paral·lel

Notes sobre l'àrea del títol i la menció de responsabilitat — notes de títols variants i transliterats

Títol clau (publicacions seriades)

Menció de responsabilitat

Primera menció de responsabilitat

Menció següent de responsabilitat

Notes sobre l'àrea del títol i la menció de responsabilitat — notes sobre les mencions de responsabilitat

Designació d'edició/emissió

Menció d'edició

Menció paral·lela d'edició

Primera menció de responsabilitat relativa a l'edició

Menció següent de responsabilitat relativa a l'edició

Menció addicional d'edició

Primera menció de responsabilitat a continuació d'una menció addicional d'edició

Menció següent de responsabilitat a continuació d'una menció addicional d'edició

Notes sobre l'àrea de l'edició — [nota relativa a la designació d'edició/emissió]

Lloc de publicació/distribució

Primer lloc de publicació i/o distribució

Lloc següent de publicació i/o distribució

Notes sobre l'àrea de la publicació, la distribució, etc. — [nota relativa al lloc de publicació/distribució]

Codis de país de publicació o producció (UNIMARC 102 a–b)

Editor/distribuïdor

Nom de l'editor i/o el distribuïdor

Menció de funció d'editor, de distribuïdor, etc.

Notes sobre l'àrea de la publicació, la distribució, etc. — [nota relativa a l'editor/el distribuïdor]

Data de publicació/distribució

Data de publicació, de distribució, etc.

Notes sobre l'àrea de la publicació, la distribució, etc. — [nota relativa a la data de publicació/distribució]

Dades generals de processament — data de publicació (UNIMARC 100 a/8–16)

Fabricant

Lloc de fabricació

Nom del fabricant

Data de fabricació

Notes sobre l'àrea de la publicació, la distribució, etc. — [nota relativa al fabricant]

Menció de col·lecció

Títol propi de la col·lecció

Títol paral·lel de la col·lecció

Mencions de responsabilitat relatives a la col·lecció

ISSN de la col·lecció

Numeració dins de la col·lecció

Enumeració i/o títol de la subcol·lecció

Títol paral·lel de la subcol·lecció

Mencions de responsabilitat relatives a la subcol·lecció

ISSN de la subcol·lecció

Numeració dins de la subcol·lecció

Forma del suport

Designació específica de material

Material d'acompanyament — [forma del suport del material d'acompanyament]

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa a la forma del suport]

Camp de dades codificades: projeccions visuals [etc.] — presentació material [etc.] (UNIMARC 115 a/6, 8, 11–14, 15)

Camp de dades codificades: materials gràfics — designació específica de material (UNIMARC 116 a/0)

Camp de dades codificades: materials cartogràfics — forma de l'ítem cartogràfic (UNIMARC 124 b)

Camp de dades codificades: enregistraments sonors — presentació material [etc.] (UNIMARC 126 a/0; b/0)

Camp de dades codificades: microformes — designació específica de material (UNIMARC 130 a/0)

Extensió del suport

Extensió de l'ítem

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa a l'extensió del suport]

Suport físic

Altres dades físiques — [suport físic]

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa al suport físic]

Camp de dades codificades: material textual — designador de suport físic (UNIMARC 106 a)

Camp de dades codificades: projeccions visuals [etc.] — material de base de l'emulsió [etc.] (UNIMARC 115 a/17, 18; b/4, 6)

Camp de dades codificades: materials gràfics — material principal del suport [etc.] (UNIMARC 116 a/1, 2)

Camp de dades codificades: materials cartogràfics — suport físic (UNIMARC 121 a/3–4)

Camp de dades codificades: enregistraments sonors — tipus de material (UNIMARC 126 b/1)

Camp de dades codificades: microformes — emulsió de la pel·lícula [etc.] (UNIMARC 130 a/8, 10)

Camp de dades codificades: llibre antic — material del suport (UNIMARC 140 a/20, 21)

Mètode de captura

Altres dades físiques [mètode de captura]

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa al mètode de captura]

Camp de dades codificades: enregistraments sonors — tècnica d'enregistrament (UNIMARC 126 a/13)

Dimensions del suport

Dimensions de l'ítem

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa a les dimensions del suport]

Camp de dades codificades: projeccions visuals [etc.] — amplada o dimensions (UNIMARC 115 a/7)

Camp de dades codificades: enregistraments sonors — dimensions [etc.] (UNIMARC 126 a/4, 5)

Camp de dades codificades: microformes — dimensions (UNIMARC 130 a/2)

Identificador de la manifestació

Número normalitzat (o alternatiu)

Font d'adquisició/autorització d'accés

Termes de disponibilitat i/o preu — [font per a l'adquisició/autorització d'accés]

Termes de disponibilitat

Notes relatives a l'enquadernació i la disponibilitat — [nota sobre els termes de disponibilitat]

Termes de disponibilitat i/o preu — [termes de disponibilitat]

Restriccions d'accés sobre la manifestació

Notes relatives a la disponibilitat — [nota sobre les restriccions d'accés]

Tipografia (llibre imprès)

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa a la tipografia]

Mida dels tipus (llibre imprès)

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa a la mida dels tipus]

Format (llibre imprès antic)

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa al format]

Col·lació (llibre imprès antic)

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa a la col·lació]

Estat de la publicació (publicació seriada)

Notes relatives a l'àrea de la numeració — [nota relativa a la suspensió]

Dades generals de processament — data de publicació (UNIMARC 100 a/8)

Numeració (publicació seriada)

Àrea de la numeració (publicacions seriades)

Notes relatives a l'àrea de la numeració

Velocitat de reproducció (enregistrament sonor)

Altres dades físiques — [velocitat de reproducció]

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa a la velocitat de reproducció]

Camp de dades codificades: enregistraments sonors — velocitat (UNIMARC 126 a/1)

Amplada del solc (enregistrament sonor)

Altres dades físiques — [amplada del solc]

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa a l'amplada del solc]

Camp de dades codificades: enregistraments sonors — amplada del solc (UNIMARC 126 a/3)

Tipus de gravació (enregistrament sonor)

Altres dades físiques — [tipus de gravació]

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa al tipus de gravació]

Camp de dades codificades: enregistraments sonors — tipus de gravació (UNIMARC 126 b/2)

Configuració de la cinta (enregistrament sonor)

Altres dades físiques — [configuració de la cinta]

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa a la configuració de la cinta]

Camp de dades codificades: enregistraments sonors — configuració de la cinta (UNIMARC 126 a/6)

Tipus de so (enregistrament sonor)

Altres dades físiques — [tipus de so]

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa al tipus de so]

Camp de dades codificades: enregistraments sonors — tipus de so (UNIMARC 126 a/2)

Característiques especials de reproducció (enregistrament sonor)

Altres dades físiques — [característiques especials de reproducció]

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa a les característiques especials de reproducció]

Camp de dades codificades: enregistraments sonors — característiques especials de reproducció (UNIMARC 126 a/14)

Color (imatge)

Altres dades físiques — [color]

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa al color]

Camp de dades codificades: projeccions visuals [etc.] — indicador de color (UNIMARC 115 a/4)

Camp de dades codificades: materials gràfics — color (UNIMARC 116 a/3)

Camp de dades codificades: materials cartogràfics — color (UNIMARC 120 a/0)

Camp de dades codificades: microformes — color (UNIMARC 130 a/7)

Escala de reducció (microforma)

Altres dades físiques — [escala de reducció]

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa a l'escala de reducció]

Camp de dades codificades: microformes — escala de reducció (UNIMARC 130 a/3, 4–6)

Polaritat (microforma o projecció visual)

Altres dades físiques — [polaritat]

Camp de dades codificades: microformes — polaritat (UNIMARC 130 a/1)

Generació (microforma o projecció visual)

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa a la generació]

Camp de dades codificades: microformes — generació (UNIMARC 130 a/9)

Format de presentació (projecció visual)

Altres dades físiques - [format de presentació]

Notes sobre l'àrea de la descripció física — [nota relativa al format de presentació]

Camp de dades codificades: projeccions visuals [etc.] — format de presentació [etc.] (UNIMARC 115 a/10, 16, 19)

Requeriments del sistema (recurs electrònic)

Notes sobre requeriments del sistema

Característiques del fitxer (recurs electrònic)

Notes relatives a altres característiques del fitxer

Modalitat d'accés (recurs electrònic d'accés remot)

Notes relatives a la modalitat d'accés — [modalitat d'accés]

Adreça d'accés (recurs electrònic d'accés remot)

Notes relatives a la modalitat d'accés — [adreça d'accés]

4. Atributs d'un ítem

Identificador de l'ítem

[No definit]

Empremta

Número normalitzat (o alternatiu) — [empremta]

Procedència de l'ítem

Nota relativa a l'exemplar en mà — [nota sobre la procedència]

Marques/anotacions

Nota relativa a l'exemplar en mà — [nota sobre marques/anotacions]

Historial d'exposicions

[No definit]

Estat de l'ítem

Camp de dades codificades: llibre antic — codis d'estat de preservació (UNIMARC 141 a/5, 6–7)

Historial de tractament

[No definit]

Tractament previst

[No definit]

Restriccions d'accés a l'ítem

[No definit]

5. Atributs d'una persona

Nom de la persona

Encapçalament de nom personal — subelements del nom

Dates de la persona

Addicions al nom — dates de naixement, mort, etc.

Títol de la persona

Addicions al nom — títol nobiliari, honorífic, de tractament, etc.

Altres designacions associades amb la persona

Addicions al nom — altres addicions

6. Atributs d'una entitat corporativa

Nom de l'entitat corporativa

Encapçalament de nom corporatiu — subelements del nom

Número associat amb l'entitat corporativa

Qualificador — número [de reunió, etc.]

Lloc associat amb l'entitat corporativa

Qualificador — nom geogràfic [lloc de reunió, etc.]

Data associada amb l'entitat corporativa

Qualificador — data [de reunió, etc.]

Altres designacions associades amb l'entitat corporativa

Qualificador — tipus d'entitat [etc.]

7. Atributs d'un concepte

Terme que designa el concepte

Encapçalament de matèries temàtic — terme de matèries [concepte]

Número de classificació

8. Atributs d'un objecte

Terme que designa l'objecte

Encapçalament de matèries temàtic — terme de matèries [objecte]

Número de classificació

9. Atributs d'un esdeveniment

Terme que designa l'esdeveniment

Encapçalament de matèries temàtic — terme de matèries [esdeveniment]

Número de classificació

10. Atributs d'un lloc

Terme que designa el lloc

Encapçalament de matèries geogràfic — terme de matèries [lloc]

Número de classificació

ÍNDEX

Aquest índex només inclou els termes que es defineixen específicament per als objectius de l'estudi. El número de la pàgina que es dona a continuació del terme indica la pàgina on es defineix el terme.

- adreça d'accés (recursos electrònics d'accés remot), 51
- amplada del solc (enregistrament sonor), 49
- anàlisi entitat/relació, 20
- atribut, 20
- atributs
 - d'un *concepte*, 55
 - d'un *esdeveniment*, 56
 - d'un *ítem*, 51
 - d'un *lloc*, 56
 - d'un *objecte*, 55
 - d'una *entitat corporativa*, 54
 - d'una *expressió*, 40
 - d'una *manifestació*, 44
 - d'una *obra*, 38
 - d'una *persona*, 53
- capacitat de l'*expressió* de ser revisada, 41
- característiques del fitxer (recurs electrònic), 50
- característiques distintives
 - de l'*expressió*, 41
 - de l'*obra*, 39
- característiques especials (imatge de teledetecció), 44
- característiques especials de reproducció (enregistrament sonor), 49
- col·lació (llibre imprès antic), 48
- color (imatge), 50
- concepte*, 32
- configuració de la cinta (enregistrament sonor), 49
- context
 - de l'*expressió*, 42
 - de l'*obra*, 39
- coordenades (*obra* cartogràfica), 40
- data associada amb l'*entitat corporativa*, 54
- data de l'*expressió*, 41
- data de l'*obra*, 39
- data de publicació, distribució, etc., 46
- dates de la *persona*, 53
- designació
 - associada amb una *entitat corporativa*, 55
 - associada amb una *persona*, 53
- designació d'edició/emissió, 46
- designació numèrica (*obra musical*), 39
- destinatari, 39
- dimensions del suport, 47
- editor/distribuïdor, 46
- empremta, 51
- entitat, 20
- entitat agregada, 34
- entitat component, 34
- entitat corporativa*, 31
- equinocci (*obra* cartogràfica), 40
- escala (imatge/objecte cartogràfic), 43

- escala de reducció (microforma), 50
- esdeveniment*, 33
- estat de la publicació (publicació seriada), 49
- estat de l'*ítem*, 52
- expressió*, 26
- extensibilitat de l'*expressió*, 41
- extensió de l'*expressió*, 42
- extensió del suport, 47
- fabricant, 46
- finalització prevista, 39
- font d'adquisició/autorització d'accés, 48
- forma de l'*expressió*, 41
- forma de l'*obra*, 38
- forma del suport, 47
- format (llibre imprès antic), 48
- format de presentació (projecció visual), 50
- frequència prevista dels lliuraments (publicació seriada), 42
- generació (microfilm o projecció visual), 50
- historial de tractament, 52
- historial d'exposicions, 52
- identificador de la *manifestació*, 47
- identificador de l'*ítem*, 51
- identificar, 78
- ítem*, 30
- llengua de l'*expressió*, 41
- lloc*, 34
- lloc associat amb l'*entitat corporativa*, 54
- lloc de publicació/distribució, 46
- manifestació*, 28
- marques/anotacions, 52
- mentió de col·lecció, 46
- mentió de responsabilitat, 45
- mesurament geodèsic, quadrícula i mesurament vertical (imatge/objecte cartogràfic), 43
- mètode de captura, 47
- mida dels tipus (llibre imprès), 48
- modalitat d'accés (recurs electrònic d'accés remot), 51
- nivell bàsic de funcionalitat, 87
- nom de la *persona*, 53
- nom de l'*entitat corporativa*, 54
- numeració (publicació seriada), 49
- número associat amb l'*entitat corporativa*, 54
- objecte*, 33
- obra*, 25
- obra* autònoma, 64
- obra* referencial, 64
- obtenir, 79
- parts dependents
 - d'*obres*, 67
- parts independents
 - d'*obres*, 67
- patró de seqüència (publicació seriada), 42
- persona*, 31
- polaritat (microforma o projecció visual), 50
- procedència de l'*ítem*, 52
- projecció (imatge/objecte cartogràfic), 43
- registre bibliogràfic, 18
- registre bibliogràfic nacional de nivell bàsic, 97
- regularitat prevista dels lliuraments (publicació seriada), 42
- relació, 20
- relació alternativa, 72
- relació d'abreujament, 68
- relació d'adaptació
 - entre una *expressió* i una *expressió*, 70
 - entre una *expressió* i una *obra*, 70
 - entre una *obra* i una *obra*, 65
- relació d'arranjament (música), 68
- relació de complement
 - entre una *expressió* i una *expressió*, 69
 - entre una *expressió* i una *obra*, 70
 - entre una *obra* i una *obra*, 65
- relació de continuació
 - entre una *expressió* i una *expressió*, 69
 - entre una *expressió* i una *obra*, 70
 - entre una *obra* i una *obra*, 65
- relació de reconfiguració, 74
- relació de reproducció
 - entre un *ítem* i un *ítem*, 74
 - entre una *manifestació* i un *ítem*, 73
 - entre una *manifestació* i una *manifestació*, 72
- relació de resum
 - entre una *expressió* i una *expressió*, 70
 - entre una *expressió* i una *obra*, 70

- entre una *obra* i una *obra*, 65
- relació de revisió, 68
- relació de suplement
 - entre una *expressió* i una *expressió*, 69
 - entre una *expressió* i una *obra*, 70
 - entre una *obra* i una *obra*, 65
- relació de traducció, 68
- relació de transformació
 - entre una *expressió* i una *expressió*, 70
 - entre una *expressió* i una *obra*, 70
 - entre una *obra* i una *obra*, 65
- relació d'imitació
 - entre una *expressió* i una *expressió*, 70
 - entre una *expressió* i una *obra*, 70
 - entre una *obra* i una *obra*, 65
- relacions amb *entitats corporatives*, 60
- relacions amb *persones*, 60
- relacions de matèria, 62
- relacions entre un *ítem* i un *ítem*, 74
- relacions entre una *expressió* i una *expressió*, 68
- relació entre *expressió* i *manifestació*, 59
- relacions entre una *expressió* i una *obra*, 70
- relacions entre una *manifestació* i un *ítem*, 73
- relacions entre una *manifestació* i una *manifestació*, 71
- relació entre *obra* i *expressió*, 59
- relacions entre una *obra* i una *obra*, 63
- relacions tot/part
 - en el nivell de la *manifestació*, 72
 - en el nivell de l'*expressió*, 70
 - en el nivell de l'*ítem*, 75
 - en el nivell de l'*obra*, 66
- repartiment de l'execució (notació musical o so enregistrat), 43
- repartiment de l'execució (obra musical), 39
- representació del relleu (imatge/objecte cartogràfic), 43
- requeriments del sistema (recurs electrònic), 50
- requisits bàsics de dades, 88
- resposta crítica a l'*expressió*, 42
- restriccions d'accés
 - sobre la *manifestació*, 48
 - sobre l'*ítem*, 53
- restriccions d'ús de l'*expressió*, 42
- resum del contingut, 42
- seleccionar, 79
- suport físic, 47
- tècnica (imatge gràfica o projectada), 44
- tècnica de presentació (imatge/objecte cartogràfic), 43
- tècnica d'enregistrament (imatge de teledetecció), 44
- terme que designa el *concepte*, 55
- terme que designa el *lloc*, 56
- terme que designa l'*esdeveniment*, 56
- terme que designa l'*objecte*, 55
- termes de disponibilitat, 48
- tipografia (llibre imprès), 48
- tipus de gravació (enregistrament sonor), 49
- tipus de partitura (notació musical), 43
- tipus de so (enregistrament sonor), 49
- títol de la *manifestació*, 45
- títol de la *persona*, 53
- títol de l'*expressió*, 41
- títol de l'*obra*, 38
- tonalitat (obra musical), 40
- tractament previst, 52
- trobar, 78
- velocitat de reproducció (enregistrament sonor), 49

